

Tulevaisuuden kampus

Tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristö
Case: Niemen kampus

Tulevaisuuden kampus
Tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristö
Case: Niemen kampus

Lahden ammattikorkeakoulu Muotoilu- ja taideinstituutti
Sisustusarkkitehtuuri
Opinnäytetyö AMK
Kevät 2014
Laura Suominen

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

Tiivistelmä

Lahden ammattikorkeakoulu keskittää toimintansa uudelle monitoimijakampukselle vuoteen 2018 mennessä. Tämä opinnäytetyö on osa uuden kampuksen suunnitteluprosessia, jossa käyttäjälähtöisesti pyritään suunnittelemaan uuden kampuksen tilat ja toiminnot vastaamaan niin tämän päivän kuin myös tulevaisuuden käyttäjien tarpeita.

Opinnäytetyön kirjallinen osuus käsittelee uudenlaisia työ- ja oppimisympäristöjä. Tarkoituksena oli luoda aiheesta syvällinen tietopohja ja pyrkiä muodostamaan käsite siitä, miten työn ja opiskelun tekemisen tavat tulevat muuttumaan lähitulevaisuudessa ja miten nämä muutokset vaikuttavat fyysisten työ- ja oppimisympäristöjen tilallisiin tarpeisiin ja ratkaisuihin. Suunnitteluosuudessa luonnostellaan alustavaa tilaohjelmaa Lahden ammattikorkeakoulun yksikön Muotoilu- ja taideinstituutin tiloista uudella Niemen kampuksella. Suunnittelussa otetaan kantaa Muotoiluinstituutin neliömääräiseen tilatarpeeseen uudella kampuksella sekä pyritään luonnostelemaan tulevaisuuden työ- ja oppimistilojen visuaalista ilmettä.

Asiasanat: coworking, elämyksellisyys, käyttäjälähtöinen suunnittelu, monitilatoimisto, oppimisympäristösuunnittelu, tilasuunnittelu, tilaohjelma, tulevaisuus, työympäristösuunnittelu, yhteiskäyttöisyys

Abstract

Lahti University of Applied Sciences is building a new campus which will bring together higher education in Lahti under one roof. The new campus area is due to be ready in 2018. This thesis is part of the user-oriented planning process for the new campus. The aim of the new campus is to meet the needs of the users, both today and in the future.

This thesis addresses the new types of working and learning environments. The aim is to gain a thorough knowledge base of the subject and to form a concept of how the different ways of working and learning are evolving in the future. The aim is also to understand how these changes affect the physical needs and solutions of the future working and learning environments. The gathered data is adapted into practice in the planning phase of the thesis in which a preliminary spatial plan is sketched for the Institute of Art and Design (a part of Lahti University of Applied Sciences). During the planning process also a preliminary plan of the required space in square meters for Institute of Art and Design is sketched out and a space of the new working and learning environments is visualised.

Keywords: coworking, future, hybrid office, learning environment design, spiritualized spaces, shared use, spatial design, spatial plan, user-oriented design, working environment design, shared use

Sisällys

1 Johdanto	1.1 Johdanto	8
2 Toimijat	2.1 Lahden ammattikorkeakoulu	12
	2.2 Muotoiluinstituutti	12
	2.3 LADEC	12
	2.4 Niemen kampus	13
	2.5 Alustava tavoite	13
3 Tutkimusmenetelmät	3.1 Tulevaisuudentutkimus	16
	3.2 Tulevaisuudentutkimus apuna suunnittelutyössä	18
	3.3 Living labit	18
	3.4 Käyttäjälähtöisyys suunnittelutyössä	20
4 Tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristö	4.1 Muutokset tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöihin	24
	4.2 Oppimisympäristö työelämään orientoivana	24
	4.3 Oppimiskäsitykset muuttuvat	25
	4.4 Työn ja oppimisen tilat	27
	4.5 Monitilatoimisto käsitteenä	28
	4.6 Toimistotyön kehitys	28
	4.7 Vaihtoehtoiset työtilat	30
	4.8 Esimerkkejä yhteiskäyttöisyydestä	32
5 Tulevaisuuden tilat	5.1 Tulevaisuuden tilat	36
	5.2 Kestävät tilat	36
	5.3 Tilan tunnelman merkitys	38
	5.4 Luova työ	39
6 Niemen kampus	6.1 Monitoimijakampus – nyt ja tulevaisuudessa	44
	6.2 Suunnittelussa käyttäjät keskiössä	44
	6.3 Monitoimijakampus	47
	6.4 Uuden kampuksen tilat ja toiminnot yhteiskäyttöisyys huomioiden	47

7 Muotoiluinstituutti living labina <i>diagnoosi</i>	7.1 Muotoiluinstituutin tilavaraus 7.2 Käyttäjät 7.3 Muotoiluinstituutin tämän hetkiset tilat 7.4 Muotoiluinstituutti living labina uudelle kampukselle 7.5 Käyttäjien toiveet ja tarpeet 7.6 Uusien tilojen haasteet ja mahdollisuudet	50 50 51 55 56 61
8 Tavoitteet	8.1 Toiminnalliset tavoitteet 8.2 Esteettisvisuaaliset tavoitteet 8.3 Identiteettitavoitteet 8.4 Käyttöasteelle asetetut tavoitteet 8.5 Rajaus	64 64 64 65 65
9 Suunnitteluprosessi <i>prognoosi</i>	9.1 Suunnitteluprosessin eteneminen 9.2 Monikäyttöisyys ja muokkautuvuus 9.3 Tilaohjelma 9.4 Laskennallinen tilatarve	68 68 68 73
10 Tilakonsepti <i>preskriptio</i>	10.1 Tilakonseptin esittely 10.2 Visuaalinen ilme	76 78
11 Arviointi	11.1 Prosessi 11.2 Lopputulos ja jatkokehittely	92 93
Lähteet ja liitteet		

1

Johdanto

1.1 Johdanto

Elämme murroksen aikaa. Globalisoituminen ja tietotekniikan nopea kehittyminen viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana luovat yhteiskunnastamme entistä informaatiokeskeisemmän. Nämä yhteiskunnalliset muutokset ovat tuoneet myös työpaikoille ja kouluille uusia haasteita, joiden ratkaisemiseksi on ajateltava oppimis- ja työskentely-ympäristöjä täysin uudella tavalla. Tietotyön huima kehitys sekä uudet tietoteknisesti orientoituneet käyttäjäsukupolvet ovat jo pidemmän aikaa muokanneet käsitystämme perinteisistä työn ja oppimisen tekemisen tavoista. Tieto- ja viestintäteknologioiden kehitys on mahdollistanut uudet paikasta ja ajasta riippumattomat työn muodot.

Tilojen uudenaiseen käyttöön vaikuttavat useat toisiaan tukevat muutostrendit: kilpailu kiristyy, työn tekemisen tavat muuttuvat, työ- ja vapaa-aika sekoittuvat keskenään, teknologiat kehittyvät. Lisäksi käyttäjät ovat tulleet vaativimmiksi. Tiloilta odotetaan elämyksellisyyttä, monikäyttöisyyttä ja käyttäjälähtöisyyttä. Myös kaupungistuminen, kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen hillintä vaikuttavat kaikkien tilojen käyttäjien ja kiinteistöalan organisaatioiden toimintaan. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.)

Tulevaisuuden työpaikan ja oppimisympäristön ytimenä näyttäisi olevan kokoustaminen, toisilta oppiminen ja ryhmätyöskentely (Tukiainen 2010, 18). Tämä asettaa uudenaaisia odotuksia myös tilasuunnittelulle. On aika siirtyä perinteisistä tilamuodoista kohti yhteisöllisempää suuntaa, jossa vuorovaikutustaidot ja ryhmätyöskentely asettuvat täysin uuteen asemaan. Tulevaisuuden muutok-

set asettavat myös fyysiset oppimis- ja työskentelytilat sekä tilasuunnittelun uudenaaisen haasteen eteen. Fyysisten tilojen tulee tukea muutosta sekä olla osana sitä. Tulevaisuuden tilojen tulee tukea monipuolista ja vuorovaikutteista ryhmätoimintaa. Tilojen käyttäjälähtöisyys painottuu suunnittelussa entistä enemmän. Tulevaisuuden tiloille yksi tärkeä ominaisuus on ”ketteryys”. Tiloilta vaaditaan teknistä muuntojoustavuutta, jossa seiniä ja kalusteita voidaan liikutella ja tilojen käyttötarkoitusta muuttaa tarpeen mukaan. Joustavien työympäristöjen toteuttaminen edellyttääkin rakennusteknisten, organisatoristen seikkojen sekä tilan muuntuvuuden huomioimista jo suunnitteluvaiheessa. Mikäli muutokset pystytään toteuttamaan joustavasti ja nopeasti ilman suuria rakentamistoimenpiteitä, voidaan ympäristön kuormitusta selkeästi vähentää. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 34-36.)

Monitilatoimisto on tietotyön murroksen synnyttämä uusi, joustava ja muunneltava tilasuunnittelun malli, jonka ominaisuuksia voidaan tarkastella eri näkökulmista ja erilaisten vaatimusten valossa. Monitilatoimistoa kuvataan usein sekä sosiaalisena, fyysisenä että virtuaalisena kokonaisuutena, jossa kaikki tekijät vaikuttavat toisiinsa. Tilamallin perusidea on mahdollistaa sopivan työtilan valinta kulloisenkin työtehtävän mukaan. Kehittyvät tieto- ja kommunikaatioteknologiat mahdollistavat uudenaaiset fyysisen tilan käyttötavat: kannettavat laitteet eivät enää sido työntekijää yhteen kiinteään työpisteeseen, vaan mahdollistaa liikkuvuuden toimiston sisällä ja hakeutumisen tarvetta vastaavaan työpisteeseen. Työympäristön tulisi aktivoida ihmisiä liikkumaan eri tilojen välillä työpäivän aikana. Monimuotoisilla tiloilla voidaan myös tukea työntekijöiden vuorovaikutusta ja kohtaamista, osaamisen ja

kamista ja hiljaisen tiedon siirtymistä: näillä seikoilla on huomattavaa vaikutusta psyykkiseen hyvinvointiin. Ei ole myöskään täysin yhdentekevää, miltä fyysiset työtilat näyttävät. Tilat viestivät organisaatiosta ja sen kulttuurista, jotka vaikuttavat myös työnantajaimagoon ja henkilöstön viihtyvyyteen.

Kehittyneet tieto- ja viestintäteknologiat mahdollistavat monipaikkaisen työn, jossa työtä voidaan tehdä useissa paikoissa yksin tai yhteistyössä missä ja milloin vain (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.) Uuden ajan tietotyöläiset haluavat ja pystyvät tekemään työnsä missä tahansa, mutta arvostavat fyysistä työskentely-ympäristöä, jossa he pystyvät työskentelemään viihtyisästi ja tehokkaasti (Johns & Gratton 2013, 4).

Kestävä työympäristö luo katseensa jo tulevaisuuteen. Työn tekemisen tavat ja tilat ovat murroksessa, ja uudet työelämään tulijat ovat ympäristötietoisia diginatiiveja, jotka haluavat työelämältä joustavuutta. Yritykset, jotka panostavat työympäristönsä ekologisuuteen ja joustavuuteen tänään, lienevät kilpailukykyisimpiä myös tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa tilasuunnittelussa painottuvat entistä enemmän myös tilojen elämyksellisyys ja viihtyisyys. Tämä tarkoittaa fyysiselle ympäristölle asetettuja autenttisuuden, kauneuden ja moniaistisuuden vaatimuksia (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, s. 43).

Tulevaisuuden kampushanketta on lähestytty vahvasti käyttäjien tarpeista, kuitenkin samalla huomioiden nykytilanteen edellyttämät taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot. Kampushankkeessa toimintaa ohjaavia tekijöitä ovat muun muassa tehokas tilankäyttö ja vastuullisuus tilojen käyttöastetta lisäämällä. Uudelle kampukselle on myös asetettu selkeä tavoite puolittaa Lahden ammat-

tikorkeakoulunin käytössä oleva neliömäärä verrattuna tämän hetkiseen hajautetulla kampuksella käytössä olevaan neliömäärään. Toimintoja ja toimintatapoja kehittämällä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa jaetut tilaresursit ja osaamispääoma, mahdollistavat aiemaan tiiviimmän tilaratkaisun. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013; Sallakka 2013.)

Tavoitteena on luoda kampus, jonka monialaisesti sijoitetut toiminnot mahdollistavat oivallisen alustan suunnittelemattomille ja merkitykselliselle kohtaamisille sekä uusille ideoille. Kampuksella on mahdollisuus asumiin, lepoon, liikkumiseen sekä viihtymiseen. Käyttäjien hyödynnettävissä on myös monipuoliset arjen palvelut. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

Tämä opinnäytetyö on minun näkemykseni tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen käyttäjälähtöisiin tilaratkaisuihin.

2

Toimijat

2.1 Lahden ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK) on yksi Suomen suurimmista ja monialaisimmista korkeakouluista, jossa opiskelee tällä hetkellä noin 5300 opiskelijaa. Henkilöstöä LAMKilla on noin 400, josta noin 250 on opettajia eri koulutusohjelmissa ja -aloilla. Lahden ammattikorkeakoulun painotusaloina ovat muotoilu-, ympäristö- ja hyvinvointipalveluiden kehittäminen. Ammattikorkeakouluna LAMK on tunnettu muotoilu- ja ympäristöosaamisestaan sekä innovatiivisuudestaan. Lahden ammattikorkeakoulu tekee runsaasti yhteistyötä alueen yritysten kanssa, ja on saanut tunnustusta työelämää palvelevasta soveltavasta tutkimustyöstään ja kehittämistoiminnasta. Lahden ammattikorkeakoulun tavoitteena on tuottaa ennakkoivasti ja tuloksellisesti korkeakoulutettuja asiantuntijoita ja aitoja osaajia työelämään sekä uudistaa alueen osaamista. (Lahden ammattikorkeakoulu, esittely 2014; Lahden ammattikorkeakoulun strategiat 2014; Organisaatio 2014.)

Lahden ammattikorkeakoulu kuuluu Suomen suurimpaan AMK-liittoumaan FUASIin – Federation of Universities of Applied Sciences, johon kuuluvat myös Hämeen ammattikorkeakoulu sekä Laurea-ammattikorkeakoulu. FUASin tavoite on olla vuoteen 2020 mennessä kansainvälisesti arvostettu, Helsingin laajan metropolialueen kansainvälistä kilpailuasemaa vahvistava itsenäisten korkeakoulujen liittouma. Liittouman tarkoitus tarjota toimialallaan kaikki metropolialueen elinkeinoelämän ja väestön tarvitsemat korkeakouluopetus-, tutkimus- ja aluekehityspalvelut. (FUAS 2014; Lahden ammattikorkeakoulu, esittely 2014.)

2.2 Muotoiluinstituutti

Muotoilu- ja taideinstituutti on yksi Lahden ammattikorkeakoulun yksiköistä. Muotoilu- ja taideinstituutti on opiskelijamäärältään melko pieni, mutta tavoitteiltaan ja saavutuksiltaan suuri ja monialainen muotoilun ja media-alan opiskeluyksikkö, joka tunnetaan niin kotimaassa kuin myös kansainvälisesti. Koululla on pitkä historia, joka juontaa juurensa jo vuoteen 1899, jolloin Itä-Hämeen maamiestyylikoulu perustettiin. Vaiheikkaita historian jälkeen vuonna 1971 toimintansa aloitti Lahden taideoppilaitos, joka oli aikanaan alan merkittävä kouluttaja Taideteollisen korkeakoulun rinnalla. 1980-luvulla nimi Muotoiluinstituutti vakiintui käyttöön. Muotoilu- ja taideinstituutin toiminta-ajatus ja -perusta on visuaalisissa taiteissa ja humanistisissa tieteissä. Muotoilu- ja taideinstituutin tavoite ja tehtävä on kouluttaa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän palvelukseen asiantuntijoita, jotka osaavat antaa muodon sekä merkityssisällön ihmisen tarvitsemille esineille, viesteille ja palveluille. Muotoilu- ja taideinstituutissa voi opiskella muotoilun ja media-alan koulutusohjelmissa kymmentä eri pääainetta. (Muotoilu- ja taideinstituutti, Esittely 2014; Muotoilu- ja taideinstituutti, Koulutus 2014.)

2.3 LADEC

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy kehittää Lahden seudun vetovoimaisuutta, uudistaa yritystoimintaa ja edistää kasvua alueella. LADEC aloitti toimintansa 1.1.2013 yhdistämällä Lahden seudun kolme aiempaa elinkeinotoimijaa: Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy:n,

pääosan Lahden Alueen Kehittämisyhtiö Oy:n (Lakes) toiminnoista sekä Lahden alueen uusyrityskeskus ry:n toiminnot. LADECin tavoite on rakentaa Lahdesta maailmanluokan ympäristöliiketoiminnan ja –tutkimuksen sekä CleanDesignin osaamiskeskittymä. LADEC vastaa Suomen ympäristöteknologiaklusterin kehittämisestä ja kansainvälistämisestä, jossa sillä on merkittävä rooli muotoilua hyödyntävän liiketoiminnan kehittäjänä. LADEC myös tarjoaa yrityksille monipuolisia liiketoiminnan kehittämispalveluita, jotka kattavat yrityksen elinkaaren eri vaiheet. (Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy 2014.)

2.4 Niemen kampus

Lahden ammattikorkeakoululla on nykyisin toimintaa useassa toimipisteessä ympäri Lahtea. Tulevaisuudessa toiminta keskitetään Niemen kaupunginosaan uudelle kampukselle vuoteen 2018 mennessä. LAMKin toimintojen siirtämistä uudelle kampukselle on suunniteltu kaksivuotisessa Lahden innovaatiokeskittymä – hankkeessa, jonka tavoitteena on luoda Lahteen kansallisesti merkittävä innovaatiokeskittymä, jossa on mukana akateeminen ja soveltava tutkimus, living labit ja kaupallisesti hyödyntävä yritystoiminta. Monitoimijakampuksella on useita muitakin toimijoita, kuten Helsingin yliopisto ja Lappeenrannan teknillinen yliopisto sekä monia yrityksiä. Niemen kampuksen tilojen tulee vastata käyttäjien tarpeisiin kauaskantoisesti. Tulevaisuuden oppimisympäristön tulee ottaa huomioon käyttäjien tarpeet sekä ammattikorkeakoulun strategiset, taloudelliset ja kestävä kehityksen mukaiset tavoitteet. (Salakka 2013.)

2.5 Alustava tavoite

Opinnäytetyössäni tutkin ja pyrin muodostamaan kokonaiskuvan siitä, miten työn ja oppimisen tekemisen tavat tulevat muuttumaan lähitulevaisuudessa ja miten nämä muutokset vaikuttavat fyysisten työ- ja oppimisympäristöjen tilallisiin tarpeisiin ja ratkaisuihin. Opinnäytetyöni suunnitteluosuuden tavoitteena on alustavasti kartoittaa Muotoiluinstituutin fyysisiä tilatarpeita käyttäjälähtöisyyden näkökulmasta sekä hahmotella uudelle kampukselle Muotoiluinstituutin konseptitasoinen tilaohjelma. Pyrin myös luonnostelemaan tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen visuaalista ilmettä.

3

Tutkimusmenetelmät

Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta tulevaisuudet voi keksiä.

Fysikko Dennis Gabor (1900-79)

3.1 Tulevaisuudentutkimus

Tulevaisuudentutkimus eli futurologia on monitieteinen ala, joka hahmottaa jonkin kohteen tai ilmiön mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuksia. Tulevaisuudentutkimus tarkastelee koko yhteiskuntaa koskettavia kehitystrendejä tulevaisuuden tietämisen näkökulmasta. Näkökulma tulevaisuuteen valitaan ja tulevaisuutta tarkastellaan toimivasta subjektista, kohteesta käsin, joka voi olla esimerkiksi yksittäinen ihminen, yritys tai yhteisö. (Tulevaisuudentutkimuksen perusteet: Tulevaisuudentutkimus tiedonalana 2014; Vainio 2009, 123.)

Lähtökohtana tulevaisuudentutkimukselle on se, että tulevaisuus ei ole täysin ennalta määrätty, vaan siihen voidaan vaikuttaa. Luovassa suunnittelutyössä lähtökohtana on tehdä tulevaisuuteen liittyviä valintoja ja ratkaisuja. Suunnittelussa otetaan kantaa ja tehdään ratkaisuja asioista ja ilmiöistä, joita ei vielä ole olemassa. Tulevaisuudentutkimus on aikatiede, joka pyrkii ymmärtämään tulevaa ja luomaan tämän ymmärryksen pohjalta erilaisia visioita tulevaisuudesta. Tulevaisuudentutkimus pyrkii siis kuvaamaan, selittämään ja ymmärtämään laaja-alaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niihin liittyviä eri elämänalueiden muutos- ja kehitysprosesseja. Tulevaisuudentutkimus luo yleisellä tasolla sellaisia mahdollisuuksia, voimia, toimenpiteitä ja ehtoja, joilla eri tulevaisuuden visiot olisivat parhaalla mahdollisella tavalla saavutettavissa tai toteutettavissa. Tulevaisuudentutkimus ei siis ole ennustamista. Tulevaisuudentutkimuksen haasteena on se, että saatua tulevaisuustietoa ei pystytty empiirisesti todentamaan tai

testaamaan tässä hetkessä, koska sitä ei ole vielä tapahtunut. (Tulevaisuudentutkimuksen perusteet: Tulevaisuudentutkimus tiedonalana 2014; Inkinen 2013; Vainio 2009, 123.) Wendell Bell määrittelee teoksessaan *Foundations of Future Studies* (1997a, 75-79) tulevaisuudentutkimuksen yhdeksän tehtävää seuraavasti:

1. Mahdollisten tulevaisuuksien tutkiminen.
2. Todennäköisten tulevaisuuksien tutkiminen.
3. Tulevaisuuskuviin tutkiminen.
4. Tulevaisuudentutkimuksen tiedollisten perusteiden tutkiminen.
5. Tulevaisuudentutkimuksen eettisen perustan tutkiminen.
6. Menneisyyden tulkinta ja nykyisyyden ohjaaminen.
7. Tiedon ja arvojen yhdistäminen yhteiskunnallisen toiminnan suunnittelussa.
8. Demokraattisen osallistumisen lisääminen tulevaisuuden suunnittelussa ja tulevaisuuskuviin muodostamisessa.
9. Tietynlaisen tulevaisuusnäkökuvan välittäminen ja puolustaminen. (Inkinen & Gustafsson 2011, 200.)

Tulevaisuudentutkimuksen tavoitteena ei ole hahmottaa vain yhtä tulevaisuutta vaan useita erilaisia vaihtoehtoisia tulevaisuuksia. Tulevaisuuden vaihtoehtoja varten on kehitetty erilaisia menetelmiä ja työkaluja, kuten skenaariot, simulaatiot ja tulevaisuusverstaat. Tulevaisuuden hahmottaminen on tärkeää ja erilaisten tulevaisuuden skenaarioiden hahmottaminen olennainen osa strategiatyötä. (Inkinen 2013; Vainio 2009, 124.) Vainio toteaaakin artikkelissaan *Välineitä suunnit-*

Kuva 1: Tulevaisuudentutkimuksen lähtökohdat voidaan kiteyttää seuraavasti. (TOPI Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali.) Kuvan muokaus tekijän.

teluun tulevaisuuden tutkimuksen menetelmistä (2009, 128), että suunnittelun ja tulevaisuudentutkimuksen yhteinen nimittäjä on tulevaisuuden tekeminen.

Tulevaisuudentutkimuksessa olennaista on lukea ajan merkkejä – muuten tulevaisuus jää saapumatta (Inkinen & Gustafsson 2011, 216). Kehityksen suuntaa kuvaa megatrendi, joka on tulevaisuuden tutkimuksessa kehityksen suuri aalto - ilmiö tai ilmiöt, joilla voidaan tunnistaa yleinen suunta jo toteutuneen kehityksen perusteella. Megatrendeillä kuvataan tyypillisesti ilmiöitä, jotka ovat ajallisesti kestäviä. Megatrendin suuntaa ei voida määritellä pelkästään tarkastelemalla yksittäisiä toimijoita tai tekijöitä, vaan megatrendi on usein makrotason ilmiöiden ja tapahtumakuvausten laaja kokonaisuus. Megatrendi saattaa sisältää useita erilaisia ja jopa toisilleen vastakkaisia alailmiöitä, joiden voidaan kuitenkin kokonaisuutena nähdä muodostavan oman kehityssuuntansa. Eräät megatrendit ovat jopa niin isoja ja globaaleja, että niitä voidaan nimittää gigatrendeiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi ilmastonmuutos tai maapallon väestökasvu. (Ennakointi 2014; Heikko signaali 2014; Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali: Käsitteitä 2014; Vainio 2009, 124.)

Heikkojen signaalien tunnistaminen kuuluu myös tulevaisuudentutkimuksen kenttään. Heikoilla signaaleilla tarkoitetaan sellaista yksittäistä ilmiötä tai tapahtumaa, joka ei välttämättä tapahtuessaan vaikuta tärkeältä, mutta jolla on tulevaisuuden muodostumisen kannalta tärkeä tai jopa ratkaiseva merkitys. Heikko signaali on siis muutoksen ensimmäinen merkki, ensioire uusista asioista, joista voi tulevaisuudessa tulla jotain huomattavaa ja suurta, kuten trendejä tai megatrendejä. Tulevaisuudentutkimuksessa tavoitteena on myös tunnistaa hiljaista tietoa, joka on tulevaisuustietoisuuden oleellinen osa. Hiljainen tieto on henkilökohtaista, tilanteeseen tai asiaan sidottua tietoa, jota voi olla vaikea muotoilla sanoiksi ja kommunikoida. Hiljainen tieto pohjautuu henkilön toimintaan, kokemuksiin, ihanteisiin, arvoihin ja tunteisiin. (Ennakointi 2014; Heikko signaali 2014; Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali: Käsitteitä 2014; Vainio 2009, 124.)

3.2 Tulevaisuudentutkimus apuna suunnittelutyössä

Muotoilijan työnä on aina suunnitella jotakin uutta. Näin ollen suunnittelu kohdentuu aina jollakin tavalla tulevaisuuteen, kuten uuteen tuotteeseen tai konseptiin, jota ei ole vielä olemassa (Vainio 2009, 123). Tilasuunnitelmaa ei tule koskaan tehdä vastaamaan vain nykyhetkeä, vaan sen on täytettävä käyttäjiensä tarpeet myös tulevaisuudessa. Tiloja, jotka voidaan suunnitella täysin tähän hetkeen, ovat erilaiset pop-up -tyyppiset, hetkellisiin ja väliaikaisiin tarpeisiin suunnitellut tilat. Koen, että tulevaisuuden tutkimuksen käsitteistä ja perusasioiden ymmärtämisestä ja hahmottamisesta on suurta hyötyä suunniteltaessa erilaisia tiloja, niin nykyhetkeen kuin tulevaisuuteenkin.

Tulevaisuuden tutkimuksen peruskäsitteiden ymmärtämisessä on tilasuunnittelijan ammattitaitoon hyödynnettäviä työkaluja. Jokainen ammattimaisesti toteutettu tulevaisuuden tutkimusprosessi – tässä opinnäytetyössä tulevaisuuden kampuksen konseptuaalinen tilasuunnitelma – tulisi sisältää kolme kriittistä peruselementtiä. Tässä työssä sovelletaan seuraavaksi Kaivo-ojan (2011) blogitekstissään esittelemää ennakkointimenetelmää tilasuunnittelun näkökulmasta. Hän kirjoittaa, että ennakkointi sisältää aina *diagnoosin*, *prognoosin* ja *preskription*. Tilasuunnittelun näkökulmasta sovellettuna tämä tarkoittaa, diagnosointia eli asiakkaan tarpeiden, toiveiden ja rajoitteiden kartoittamista, prognoosin eli ennusteen tekemistä, toisin sanoen tilan tulevaisuuden näkymien hahmottamista erilaisista näkökulmista. Preskriptiolla taas tarkoitetaan ohjeistusta, mikä käytännössä tarkoittaa tilasuunnitelman laatimista.

3.3 Living labit

Work & live & play

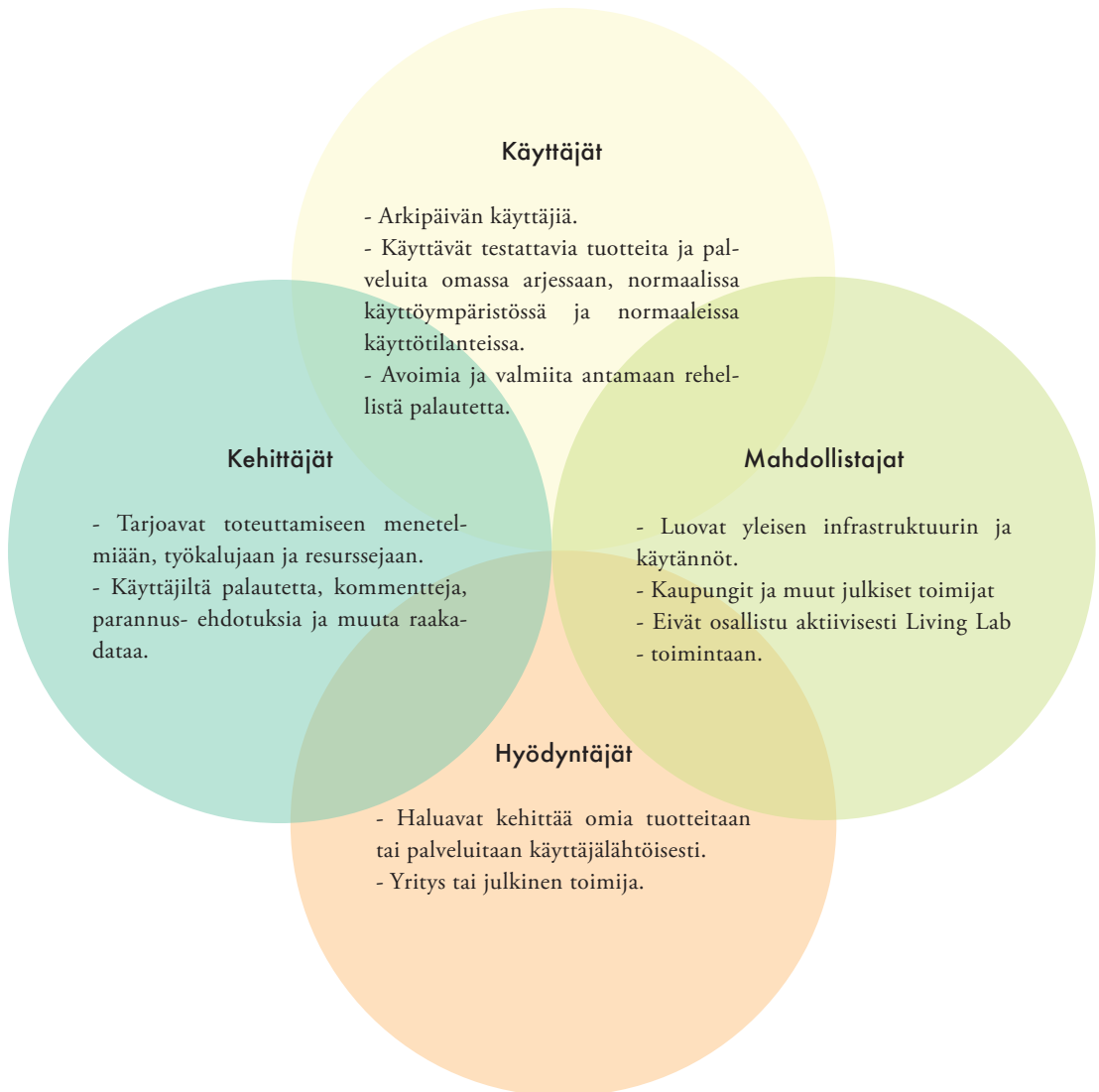
Living lab – ajattelu rantautui Suomeen 2000-luvun alkupuolella. Living Lab -termi ja -toiminta ovat kuitenkin saaneet alkunsa jo 1990-luvulla Massachusetts Institute of Technologystä (MIT). Alkujaan käsitteellä viitattiin kampuksella tehtävään asumisen tutkimuslaboratoriotoimintaan. *Living* siis viittasi aitoon kotiympä-

ristöön ja *lab* siellä toteutettaviin käyttäjäkeskeisiin tutkimuksiin. Ajan saatossa käsite on elänyt ja muuttunut selkeästi alkuperäisestä määritelmästä. Nykyään living lab on mikä tahansa käyttäjälähtöinen ekosysteemi tosielämän ympäristössä, jonka toiminta perustuu avoimeen innovaatioon. Käsite on laajentunut tarkoittamaan kaikkea käyttäjälähtöistä toimintaa aidoissa käyttötilanteissa muuallakin kuin asumisessa. (Mikä on livinglab? 2014; Orava 2009, 10.)

Living lab on tutkimuskonsepti, joka toimii usein aluetasolla, kuten kaupungissa, taajamassa tai muussa yhtenäisessä yksikössä. Living lab – konsepti perustuu käyttäjälähtöiseen lähestymistapaan, jossa yhdistyvät samanaikaisesti erilaiset tutkimus- sekä innovointiprosessit. Living labien avulla voidaan kehittää yhdessä käyttäjien kanssa tuotteita ja palveluita aidoissa ympäristöissä arjen keskellä. Living labien tärkeitä toimintaperiaatteita ovat yhteistyö, tutkimus, kokeilu ja arviointi. Living labin erilaisia toimijoita ovat käyttäjät, kehittäjät, hyödyntäjät sekä mahdollistajat. Jokaisella on oma tärkeä roolinsa kehitystyössä ja kuten living labeista usein mainitaan, on jokainen toimija enemmän kuin osiensa summa. (Living lab 2014; Mikä on livinglab? 2014.)

Living labin määritelmä voidaan tiivistää neljään ydinelementtiin: käyttäjälähtöisyys, avoin innovaatio, tosielämän ympäristö sekä ekosysteemi – mukana olevien toimijoiden muodostamaan yhteistyöverkostoon. Living lab – ympäristö ei siis ole steriili laboratorio eikä testausta varten rakennettu tila taikka ympäristö, vaan käyttäjiensä normaali arkiympäristö, jossa nämä työskentelevät, asuvat ja leikkivät. (Living lab 2014; Mikä on livinglab? 2014; Orava 2009, 11.)

Kuva 2: Living Lab -toimijat ovat enemmän kuin osiensa summa. Living labin erilaiset toimijat. (Mikä on livinglab?) Kuvan muokkaus tekijän.

3.4 Käyttäjälähtöisyys suunnittelutyössä

Käyttäjälähtöisyys korostuu kaikessa suunnittelutyössä. Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa pyritään kartoittamaan eri käyttäjäryhmien tarpeet ja toiveet sekä huomioimaan ne jo suunnitteluvaiheessa. Suunnittelutyössä korostuu tarveselvitys, johon sisältyy eri käyttäjäryhmien tarpeiden perinpohjainen analysointi. Onnistuneen suunnittelutyön kannalta tärkeää on käyttäjien osallistuminen suunnittelutyöhön sekä tiivis yhteistyö käyttäjien ja suunnittelijoiden välillä. Näin voidaan taata paras mahdollinen lopputulos, sillä mikäli käyttäjien tarpeet jäävät selvittämättä taikka ymmärtämättä suunnitteluvaiheessa, johtaa se usein käyttäjien kannalta huonoon lopputulokseen.

Luovan alan prosesseille on ominaista, että tutkimus, suunnittelu ja tuotekehitys nivoutuvat tiiviisti yhteen. Suunnittelijan rooli ei ole pelkästään tutkijana, vaan hän omalla toiminnallaan myös vaikuttaa ja muovaa ympäristöään. (Ruohonen 2009, 9.)

Toimintatutkimus (action research) on tutkimusstrateginen lähestymistapa tai viitekehys, jossa käytetään välineenä useita erilaisia menetelmiä. Toimintatutkimuksessa ratkotaan aina jotain konkreettista ongelmaa. Toimintatutkimuksessa tutkijan rooli on olla aktiivinen muutosagentti ja toimia yhteistyössä asiakkaan tai kohdeyhteisön kanssa. Heikkinen (2001) toteaa, että tälle lähestymistavalle on ominaista systemaattinen pyrkimys muuttaa ja parantaa jotakin käytännön asiaa, kuten tuotetta, työtapaa, ympäristöä tai elämänlaatua. Tarkoituksena on tuottaa toiminnasta uutta tietoa, jonka pätevyyttä arvioidaan keskustelemalla, kokeilemalla ja rinnastamal-

la sitä aikaisempaan tietoon. Toimintatutkimus on aina yhteistyössä tapahtuvaa, tulevaisuusorientoitunutta, prosessiluonteista ja käyttäjälähtöistä sekä olemassa olevaan ympäristöön kriittisesti suhtautuvaa. (Ruohonen 2009, 9-10.)

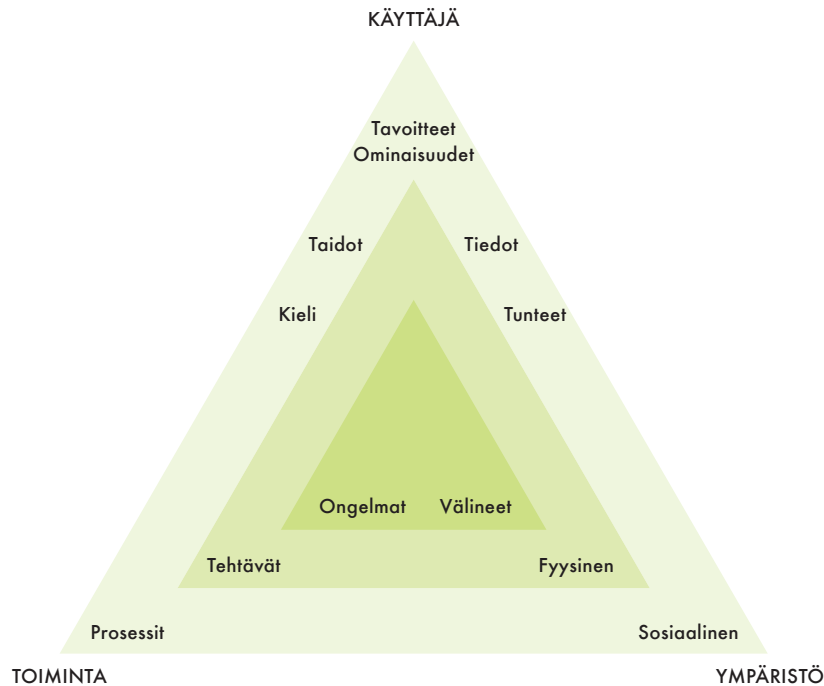
Toimintatutkimuksen tärkeänä osa-alueena muotoilijan työssä korostuu osallistuva havainnointi. Ilman osallistuvaa havainnointia, suunnittelija ei voi tietää tarpeeksi asiakaskohderyhmän tarpeista ja tyylillisistä vaatimuksista. Osallistuvassa havainnoinnissa muotoilija tuntee kohderyhmänsä erityisen hyvin tai hänellä on omakohtaisia kokemuksia suunniteltavasta kohteesta, jolloin hän itse havainnoi ympäristöään ja tekee muistiinpanoja. Joissakin tapauksissa suunnittelijan omakohtainen kokemus voi olla jopa välttämättömyys onnistuneen suunnittelun kannalta. Osallistuva havainnointi voi kuitenkin olla tutkimusmetodina vain, mikäli suunnittelija kirjaa havaintonsa raporttiin mahdollisimman tarkasti. Suunnittelijan on siis tultava tietoiseksi itsestään havainnoimansa asian sisällä. Yksilön havainnointi on kuitenkin aina subjektiivista ja riippuvainen havainnoitsijan omasta kokemus- ja arvomaailmasta. Tästä syystä ei koskaan saa jäädä ainoastaan omien havaintojen varaan, vaan on myös pyrittävä selvittämään muiden käyttäjien näkökulmia sekä haettava kirjallista tietoa suunniteltavasta asiasta, jotta katselukan- ta ei jää liian yksipuoliseksi. (Ruohonen 2009, 11–12.)

Käyttäjäkeskeisessä suunnittelussa on tärkeää lopputuotteen lisäksi suunnitteluprosessiin sekä heidän huomioiminen ja sitouttaminen kehittäjän ominaisuudessa koko prosessissa. Tällaisen toimintatavan omaksumisen uskotaan tuovan mukanaan innovatiivisuutta ja säästöjä tuotekehityksessä sekä huomattavaa lisäarvoa

käyttäjäystävällisempänä lopputuloksena. Käyttäjäkeskeisessä suunnittelussa oleellista on, kuten nimikin kertoo, että käyttäjät ovat suunnittelun keskiössä. Käyttäjäkeskeisessä suunnittelussa oleellista on aluksi selvittää, että ketkä käyttäjiä ovat. Kun käyttäjät ovat tiedossa, on pyrittävä kartoittamaan käyttäjien toiminnot: käytännöt, käyttökonteksti, integroidut muut työvälineet ja sosiaaliset verkostot (katso kuva 3). Kontakti käyttäjiin on tärkeää, sillä se antaa autenttisempaa tietoa tutkittavasta kohteesta kuin välikäsien, kuten markkinoinnin tai myynnin, kautta saatu tieto. (Bauters 2009, 79-80.)

Vielä syvemmälle käyttäjälähtöisessä suunnittelussa päästään käyttäjät kehittäjinä – ajattelulla. Käyttäjiä voidaan siis pitää kehittäjinä, jos he tuotteen käyttöönoton jälkeenkin vielä aktiivisesti kommentoivat, muuntavat, parantavat tai kehittävät tuotetta. Tämä kuitenkin edellyttää, että käyttäjät motivoidaan ja sitoutetaan jo suunnitte-

luvaiheessa ja heille tarjotaan työkalut ja välineet kommunikointiin sekä palautteen antamiseen. Käyttäjäkeskeisen suunnittelun ja käyttäjät kehittäjinä – toimintojen yhdistäminen takaa käyttäjien osallistumisen prosessiin kahdella eri tasolla: fyysisellä sekä psykologisella tasolla. Fyysisellä tasolla osallistumisella tarkoitetaan ensiksi vastuullista osallistumista, kuten projektin johtamista tai työpajojen järjestämistä. Toisena on käyttäjän ja tuotteen väliseen suhteeseen ja vaikutukseen liittyvä kehitystyö, esimerkiksi kehitystyön suunnittelua, ja kolmantena konkreettista kehitystyötä, kuten ohjelmointityötä tai itsenäistä tuotteen osien parantelua. Psykologisen tason osallistuminen tarkoittaa käyttäjien asenteiden muodostamista tuotetta kohtaan ja tuotteen käyttötarkoituksen ja merkityksen muuttamista joksikin muuksi kuin mihin se suunniteltiin ja kehitettiin. (Bauters 2009, 87-91.)

Kuva 3: Kuva esittää käyttäjiin liittyvän tiedon ja käytäntöjen eri aspektit (Bauters 2009, Kujalan 2006 mukaan, 81). Kuvan muokaus tekijän.

4

Tulevaisuuden työ- ja oppimis-
ympäristö

Oppimisympäristö on ideaalissa tilanteessa aktiivinen oppimisväline ja parhaimmillaan kuin kolmiulotteinen oppikirja.

Marko Kuuskorpi

4.1 Muutokset tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöihin

Kuvitellaanpa luokkatilaa eli oppimisympäristöä muutama vuosikymmen taaksepäin, näemme mielessämme kuvan opettajasta seisomassa luokan edessä ja jakamassa tietoa siisteissä riveissä ja jonoissa istuville oppilaille. Kuvitellaanpa sitten luokkatilaa tänä päivänä. Melko samannäköinen mielikuva syntyy mielessämme. Entäpä jos teemme samanlaisen mielikuvaharjoituksen työskentely-ympäristöistä. Näemme mielessämme siistin avokonttorin, jossa työntekijät puurtavat omilla pöydillään ja tilassa ei ole paljon tai lainkaan mahdollisuuksia vaihtaa paikkaa taikka asentaa työpäivän aikana. Valitettavan usein tuo samannäköinen konttori tulee vastaan vielä tänäkin päivänä. Tähän muutaman vuosikymmenen aika-harppaukseen sisältyy kuitenkin melkoinen kehityskaari yhteiskunnassamme ja tieto- ja viestintäteknologioissa, mutta tuo kehitys ei kuitenkaan näy oppimis- ja työskentely-ympäristöjen kehittämisessä vastaamaan nykyajan tarpeita.

Elämme murroksen aikaa. Globalisoituminen ja tietotekniikan nopea kehittyminen viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana luovat yhteiskunnastamme entistä informaatiokeskeisemmän. Nämä yhteiskunnalliset muutokset ovat tuoneet myös työpaikoille ja kouluille uusia haasteita, joiden ratkaisemiseksi on ajateltava oppimis- ja työskentely-ympäristöjä uudella tavalla (Kuuskorpi 2012, 18). Tilojen uudelleenlähtöön vaikuttavat useat toisiaan tukevat muutostrendit: kilpailu kiristyy, työn tekemisen tavat muuttuvat, työ- ja vapaa-aika sekoittuvat keskenään, teknologiat kehittyvät ja tiloilta vaaditaan elä-

myksellisyttä, monikäyttöisyyttä ja käyttäjälähtöisyyttä. Lisäksi kaupungistuminen, kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen hillintä vaikuttavat kaikkien tilojen käyttäjien ja kiinteistöalan organisaatioiden toimintaan. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.)

Tulevaisuuden työpaikan ja oppimisympäristön ytimenä näyttäisi olevan kokoustaminen, toisilta oppiminen ja ryhmätyöskentely (Tukiainen 2010, 18). Tämä asettaa uudenlaisia odotuksia myös tilasuunnittelulle. On aika siirtyä perinteisistä koppitoimistoista ja luokkamuo- doista, omista pöydistä ja pulpeteista, kohti yhteisöllisempää suuntaa, jossa vuorovaikutustaidot ja ryhmätyöskentely asettuvat täysin uuteen asemaan.

Tulevaisuuden muutokset asettavat fyysiset oppimis- ja työskentelytilat sekä tilasuunnittelun uudelleen haasteen eteen. Fyysisten tilojen tulee tukea muutosta sekä olla osana sitä. Tulevaisuuden tilojen tulee tukea monipuolista ja vuorovaikutteista ryhmätoimintaa. Tilojen käyttäjälähtöisyys painottuu suunnittelussa entistä enemmän. Käyttäjän tulee siis pystyä vaikuttamaan tilallisiin ratkaisuihin ja pystyä muokkaamaan tilaa vastaamaan aina sen hetkisiä tarpeita. Muunneltavien tilojen myötä oppimis- ja työskentely-ympäristöjen monikäyttöisyys, osallistavuus, yhteisöllisyys ja avoimuus lisääntyvät.

4.2 Oppimisympäristö työelämään orientoivana

Yhteiskunnassamme tapahtuva kehitys ja muutokset heijastuvat vahvasti myös korkeakouluopetukseen. Suomen kilpailukyvyyn rakentamisessa yliopistot ja korkeakoulut ovat keskeisessä asemassa. Korkeakouluope-

tuksen tavoitteena on entistä toimivampi ja työelämää paremmin palveleva ammattikorkeakoululaitos. Opiskelijoiden tulee siis entistä vahvemmin jo opiskeluaikana integroitua työelämään monipuolisten harjoitteluiden ja työelämäprojektien kautta. Tämä trendi on kehittänyt uudenlaisia kampussymbiooseja, joissa samoja tiloja hyödyntävät niin yritykset kuin korkeakoulutkin. Kampuksien yhteiskäytön lisääntyminen on vastaus taloudelliseen paineeseen tilojen korkeasta käyttöasteesta, mutta myös tilojen toiminnallisiin ja esteettis-visuaalisiin tarpeisiin. Löyettäytymällä yhteen, sekä yritykset että korkeakoulut, hyötyvät monipuolisista ja korkeatasoisista tiloista, joiden käyttöaste on korkea ja taloudellinen sekä ekologinen jälki mahdollisimman pieni.

Tulevaisuuden oppimisympäristöissä painottuu monipuolisuus, jolloin opetuksessa huomiota kiinnitetään toiminnallisiin työmuotoihin ja työssä oppimiseen. Nykyiset opiskelu- ja tutkimusympäristöt eivät valitettavasti kuitenkaan innosta avoimuuteen, yhteistyöhön eivätkä kokeiluun. Tavoitteena on lisätä opetuksessa ja oppimisprosessissa todellisia tai todellisuutta vastaavia oppimistilanteita. Näin oppilaat saavat opetusta ja oppivat yhä enemmän koulun ulkopuolisissa ympäristöissä hankkien tietoja ja taitoja hyödyntämällä vertaisopiskelun ja kanssaoppimisen tuomia uusia mahdollisuuksia. Oppimis- ja tutkimusympäristöjen kehitystä vauhdittavat uudet oppimisen mallit, osajien ja hyödyntäjien avoin ja tavoitteellinen vuorovaikutus sekä luovaa ajattelua ja yhdessä tekemistä tukevat tilat ja palvelut. Tästä johtuen myös fyysisille tiloille on asetettu uudenlaisia odotuksia ja uusia kampus- ja tilaratkaisuja on kehitettävä. Tulevaisuudessa tarvitaan monipuolisempia kampuksia, vuorovaikutteisia

luentotiloja, erilaisille ja erikokoisille ryhmille tarkoitettuja ja ryhmätyöskentelytiloja sekä sosiaalista verkostoitumista tukevia tiloja, kuten kahviloita, kirjastoja ja toreja. (Kuuskorpi 2012, 20; Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 46-47.)

Peruskoulujen fyysisiä oppimistiloja ja erilaisia moderneja työskentely-ympäristöjä on tutkittu ja tutkimustuloksista kirjoitettu, mutta vielä tänä päivänä korkeakoulutasolla fyysiseen tilaan liittyviä tutkimuksia on tehty melko vähän. Erilaiset korkeakoulujen oppimisympäristötutkimukset kattavat lähinnä tietotekniisiä ja pedagogisia oppimisympäristöjä fyysisten oppimisympäristöjen sijaan. Keskustellessani Valeria Gryadan (2014) kanssa, joka on yksi Aalto yliopiston Learning Hubin (kts. s. 34-35) päävetäjistä, olimme yksimielisiä siitä, että korkeakoulujen fyysisiin oppimisympäristöihin on kuitenkin sovellettavissa tutkimustulokset uusista oppimis- ja työskentely-ympäristöistä.

4.3 Oppimiskäsitteet muuttuvat

Antiikin ajoista lähtien koulujen opetus on ollut oppiainekohtaista ja opetus on tapahtunut tietylle oppiaineelle varatussa ympäristössä. Opetus on ollut opettajajohteista ja tapahtunut opettajan kontrolloimana (formaalia). Nykyaikana tarvitaan edelleen eri oppiaineita, mutta niiden käsittely toisistaan erillään ei vastaa nykypäivän asettamiin haasteisiin. Opiskelu nähdään ”oppimaan oppimiseen” johtavana prosessina, etsien ratkaisuja ja vastauksia erilaisiin mielekkäisiin ongelmiin ja kysymyksiin. (Oppimisen ja uuden tiedon luomisen tilat.) Opettajan rooli on nykypäivänä enemmän ohjaava ja kannustava kuin auktoriteettimai-

Kuva 4: Oppimisen eri muodot (Oppimisen ja uuden tiedon luomisen tilat). Kuvan muokkaus tekijän.

nen tiedon jakaja.

Oppimiskäsityksessä on tapahtunut aikojen saatossa suuria muutoksia. Aiemmin ajateltiin, että oppiminen on mielen sisäistä toimintaa, jossa painottui yksilön ominaisuudet eli kyky muistaa ja hahmottaa asioita. Toisin sanoa yksilön ulkolukemisen taito painottui opitun tiedon soveltamisen edellä. Tänä päivänä oppiminen nähdään jatkuvana prosessina, joka ei ole aika- eikä paikkasidonnainen. Oppimisessa tuetaan formaalin oppimisen lisäksi non-formaalia ja informaalia oppimista. Yksilön ominaisuuksissa painottuvat kyky omaksua, ajatella ja soveltaa oppimaansa. Parhaisiin oppimistuloksiin päästään oppimisympäristöissä, joissa yhdistyvät sosiaalinen verkostoituminen, inspiroiva ja oppimiseen kannustava fyysinen tila, teknologiset järjestelmät ja muut palvelut. (Käyttäjälähtöiset tilat, 46-47; Oppimisen ja uuden tiedon luomisen tilat.) Perinteinen luokkahuonemalli, jossa opettaja johtaa oppilaita edestä käsin, on siis vihdoin jäämässä unholaan. Tänä päivänä oppimistiloissa painottuu yhteisöllisyys, vuorovaikutteisuus ja toisilta oppimiseen kannustavat tilaratkaisut.

4.4 Työn ja oppimisen tilat

Perinteiset tilajaot ovat jäämässä historiaan työn muodon muuttuessa. Työn tekeminen keskittyy enemmän tietotyöhön, jolloin fyysisille tiloille tulee uusia tarpeita. Fyysisistä työtiloista halutaan monikäyttöisempiä

kohtaamispaikkoja, joissa erilaiset työskentelyn muodot tapahtuvat kaikki saman katon alla, mutta eivät ole kiinteästi sidottuja johonkin tiettyyn pisteeseen.

Jody Turner (2009) kuvaa tulevaisuuden työpaikkoja soluina: joustavina, monitoimisina ja kuitenkin viime kädessä yksinkertaistettuina (Tukianen 2010, 79). Tämä ajatus pätee monelta osin myös oppimisympäristöihin. Yhteiskunnassamme tapahtuvat nopeat muutokset, lisääntyvä kansainvälistyminen sekä informaatioteknologian kehitys ovat tuoneet kouluille uusia haasteita, joiden ratkaiseminen vaatii koulun ja sen oppimisympäristöjen uudistumista. Professori Jyri Manninen on määritellyt oppimisympäristöt vuorovaikutteisiksi tiloiksi, joissa asioita pyritään ymmärtämään ja ongelmille etsitään ratkaisuja. Asetelma poikkeaa perinteisestä luokkaopetusajatuksista siinä, että tietoa ei kaadeta passiivisessa roolissa oleville oppilaille. Oppimiskulttuurin ja pedagogisten menetelmien dynaaminen kehitys muuttaa käsitystä koulusta ja perinteisistä luokkahuoneista oppimisympäristöiksi. Elinympäristömme sosiaalinen, ekonominen ja tekninen kehitys muuttaa oppimisympäristöjen luonnetta ja vaikuttaa fyysisten oppimisympäristöjen suunnitteluun. Fyysisten oppimisympäristöjen suunnittelutyössä on tärkeää kiinnittää huomiota ympäristön mahdollistamiin innostaviin toimintatapoihin, uusiin arviointitapoihin sekä aitojen ongelmien ratkaisemiseen perustuviin yhteisöllisen työskentelyn malleihin. (Wirén 2012; Lääkkö 2011, 6.) Tulevaisuuden oppimis- ja työskentely-ympäristöjen tilalliset ratkaisut siis lähestyvät toisiaan.

Kuva 5: Tulevaisuuden tilat: Oppimisympäristöt ovat yhä useammin yhdistelmiä erilaisista tilallisista ulottuvuuksista. (Käyttäjälähtöiset tilat)

4.5 Monitilatoimisto käsitteenä

Monitilatoimisto on tietotyön murroksen synnyttäjä uusi, joustava ja muunneltava tilasuunnittelun malli, jonka ominaisuuksia voidaan tarkastella eri näkökulmista ja erilaisten vaatimusten valossa. Monitilatoimistoa kuvataan usein sekä sosiaalisena, fyysisenä että virtuaalisena kokonaisuutena, jossa kaikki tekijät vaikuttavat toisiinsa. Monitilatoimisto tarjoaa toiminta-alustan lisääntyvälle ja monimuotoistuvalla yhteistyölle, jossa on erilaisia ratkaisuja erilaisille käyttäjäprofiileille. Tilan toimintoja kuvataan usein vyöhykkeinä, jotka määrittyvät käyttäjien ja käytön mukaan. Käyttäjät ja käyttö määrittävät toimintaa tilassa ja asettavat vaatimuksia olosuhteille eri vyöhykkeillä eri tavalla. Fyysisen tilan tulee olla käytännöllinen ja toimiva – sen täytyy olla järkevästi suunniteltu, jotta erilaiset käyttäjät pystyvät käyttämään sitä loogisella tavalla. (Inspiraatio työssä 2013; Monitilatoimisto 2013; Nenonen et. al. 2012, 4.)

Monitilatoimiston perusidea on mahdollistaa sopivan työtilan valinta kulloisenkin työtehtävän mukaan. Kehittyvät tieto- ja kommunikaatioteknologiat mahdollistavat uudenlaiset fyysisen tilan käyttötavat: kannettavat laitteet eivät enää sido työntekijää yhteen kiinteään työpisteeseen, vaan mahdollistaa liikkuvuuden toimiston sisällä ja hakeutumisen tarvetta vastaavaan työpisteeseen.

Tilan käyttöä voidaan tarkastella työntekijöiden kannalta jakamalla nykyajan tietotyöläiset neljään ryhmään työtehtävän luonteen, yksityisyyden tarpeen ja ihmisen oman persoonan mukaan. Profiileittain tarkasteltuna huomataan fyysisen, sosiaalisen ja virtuaalisen tilantarpeen vaihtelu tunnistettujen neljän profiilin välillä: ankkureiden, yhdistelijöiden, keräilijöiden sekä navigoijien välillä. Monitilatoimisto tarjoaa monenlaisia työtiloja, esim. rauhallisia ja yksityisiä työtiloja keskittymistä vaativille töille sekä ryhmätyötiloja ja kohtaamispaikkoja vuorovaikutteille työtehtäville. Tiloittain tarkasteltuna käyttöoikeudet ja käyttötavat vaihtelevat suuresti julkisten, puolijulkisten ja yksityisten vyöhykkeiden välillä. (Monitilatoimisto 2013; Nenonen et. al. 2012, 4; Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 18.)

4.6 Toimistotyön kehitys

Työympäristöjen seitsenosaisen kehityskaareen (van Meel, 2000) ensimmäinen osa sijoittuu 1900-luvun alkuvaiheeseen, jolloin avotoimistoissa tehtiin tehokasta ja vahvasti kontrolloitua teollista toimistotyötä. Toimistotyötä tehtiin useampi vuosikymmen lähes samanlaisissa oloissa, kunnes 1950-luvulla toisen maailmansodan jälkeen talouden ja rakennustekniikan kehittyessä luotiin jo kokonaisia toimistorakennuksia syvine ja avoimine ker-

Kuvat 6-11 (viereinen sivu): Kuvia erilaisista monitilatoimistoista.

Käyttäjät eroavat siinä, kuinka paljon he liikkuvat suhteessa työpisteeseensä. Greene ja Myerson (2011) esittävät neljä käyttäjäprofiilia työn liikkuvuuden mukaan:

1. Toimistolla työskentelevä *ankkuri* pysyy pöytänsä ääressä ja arvostaa pysyvyyttä ja laatua. Hänen liikkumisensa rajoittuu oman työpisteen ja toiminnallisten tilojen, kuten neuvotteluhuoneen, välille. Hänen työpisteessään ergonomiset ratkaisut ja työympäristön rauhallisuus ovat tärkeitä.
2. Toimistolla työskentelevä *yhdistelijä* jättää takkinsa työtuolinsa selkämykselle ja häipyä neuvotteluhuoneeseen, kollegan työpisteen äärelle tai kahville. Työssä painottuvat organisaation sisäinen vuorovaikutus ja yhteistyö eri osastojen välillä. Yhdistelijän työympäristössä tulee kiinnittää huomiota virtuaaliyhteyksien lisäksi fyysiseen tilaan, jossa voi ideoida ja suunnitella yhdessä.
3. Kentällä työskentelevä *keräilijän* vastuulla ovat organisaation ulkopuoliset suhteet. Toimisto on hänelle tärkeä kiintopiste, vaikka hän suurimman osan ajasta viettääkin muualla. Työmatkoilta keräilijä tuo tärkeää tietoa, liiketoimintaa ja uusia suhteita. Toimistolla keräilijällä on usein jaettu työpiste. Keräilijän työpisteessä tulisi kiinnittää huomiota ergonomiaan ja keskittymisrauhaan.
4. Kentällä työskentelevät *navigoijat* liikkuu maailmalla ja on toimistolla vain satunnainen kävijä. (Nenonen et. al. 2012)

Kuva 6: www.martela.fi

Kuva 7: www.martela.fi

Kuva 9: www.officedesigngallery.com

Kuva 8: www.officedesigngallery.com

Kuva 11: www.martela.fi

roksineen. 1960-luvulla Saksassa syntyi maisemakonttorin käsite, jolla haluttiin madaltaa ja murtaa hierarkiaa, tukea ja arvostaa vuorovaikutusta sekä kehittää tiloja yhteiselle työskentelylle. 1970-luvulla koettiin työympäristöjen evoluutiossa neljäs vaihe, kun työntekijöiden oikeuksien laajeneminen johti avoimen maisemakonttorikonseptin vähenemiseen. Työntekijät eivät enää halunneet vetoisia, äänekkäitä ja vähäisen luonnonvalon työskentely-ympäristöjä, vaan koettiin tarvetta yksityisyydelle. Kehitys johti myös erilaisten säädösten laatimiseen, kuten tilamäärä henkilöä kohden sekä luonnonvalon määrä tilassa. Samaan aikaan Ruotsissa kehitettiin eräänlainen kombi-toimisto, jossa huonetoimistot sijoitettiin rakennuksen ikkunavyöhykkeelle ja keskelle jätettiin avointa tilaa vuorovaikutuksen lisäämiseksi. (Nenonen et. al. 2012, 4.)

1980-luvulla talouskasvu, teknologian kehittyminen ja tietotekniikan lisääntyminen alkavat näkyä myös toimistoissa. Toimistorakennusten julkisivuihin alettiin kiinnittää uudenlaista huomiota rakennus- ja LVI-tekniikan kehittyessä. Uusi älykäs rakennus nousi mielenkiinnon kohteeksi ja tietokoneesta tuli toimistotyöläisen tärkein työkalu. 1990-luku oli myös lisääntyvän informaatio- ja kommunikaatioteknologian aikakautta, mutta vasta 2000-luku oli varsinainen seitsemäs työympäristöjen evoluutiovaihe. 2000-luvulla mobiiliteknologia vakiinnutti asemansa ja toimistotyöntekijät eivät enää olleet paikkaan sidottuja. Mobiiliteknologia mahdollisti uudenlaisen työnteon liikkuvuuden, jolloin työntekijät eivät olleet enää riippuvaisia fyysisestä työpisteestään. Fyysisen tilan rinnalle syntyi uudenlainen virtuaalinen ja digitaalinen toimintaympäristö. Tilan tarve alkoi vähentyä ja pohjoismainen tapa suunnitella tiloja erilaisia käyttötarkoituksia varten yleistyi maailmalla. (Nenonen et. al. 2012, 5.) Teknologian kehittyminen on aikojen saatossa muokannut merkittävästi tietotyötä, mutta fyysiset työtilat eivät ole kuitenkaan kehittyneet samassa tahdissa.

Erilaisia virtuaalisia työskentely-ympäristöjä ja –työkaluja käytetään kuitenkin aina jossakin fyysisessä ympäristössä (Käyttäjälähtöiset tilat 2011, 7), jolloin tilan tulisi tukea ja mahdollistaa uusien teknologisten ratkaisuiden käytön.

Suurimman muutoksen ajureina toimistotilojen kehityksessä tulevat kuitenkin olemaan seuraavan sukupolven työntekijät, jotka ovat jo tottuneet työskentelemään juuri siellä, missä itse haluavat. *Y-sukupolvi*¹ - 2000-luvulla työuransa aloittanut sukupolvi - arvostaa työssä viihtymistä, työn mielekkyyttä ja työssä kehittymistä. He arvostavat työpaikan yhteisöllisyyttä ja työnantajansa arvoja, eivätkä välttämättä ole valmiita sitoutumaan työpaikkaan, jossa he ovat riippuvaisia fyysisestä työympäristöstä. (Y-sukupolvi 2014; Inspiraatio työssä 2013.) Työntekijöinä vielä Y-sukupolvea itsekkäämpiä ovat *diginatiivit*², jotka ovat luultavimmin myös ensimmäinen sukupolvi, joka mittaa käytetyn ajan sijaan tuloksia. Diginatiiveille tärkeintä eivät ole tekniset taidot, vaan ajatusmalli. Digitaaliset arvot, kuten nopeus, käytettävyyks ja räätälöinti ovat heille itsensänselvyyksiä, ei bonusta. Diginatiiveille etä- ja digityö eivät ole ”uusien mahdollisuuksien”, vaan luonnollisia tapoja elää. (Rissanen 2013.)

4.7 Vaihtoehtoiset työtilat

Kehittyneet tieto- ja viestintäteknologiat mahdollistavat monipaikkaisen työn, jossa työtä voidaan tehdä useissa paikoissa yksin tai yhteistyössä missä ja milloin vain (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.). Uuden ajan tietotyöläiset haluavat ja pystyvät tekemään työnsä missä tahansa, mutta arvostavat fyysisistä työskentely-ympäristöä, jossa he pystyvät työskentelemään viihtyisästi ja tehokkaasti (Johns & Gratton 2013, 4). Uuden ajan vaihtoehtoisista työskentelytiloista coworking-tilat ovat eräänlainen vastaus tähän tarpeeseen.

Coworking tilat ovat nostaneet maailmalle suosio-

¹ *Y-sukupolvi*, Yhdysvalloissa ja Euroopassa 1980-1990 –luvuilla syntyneet. Tunnetaan myös nimillä nettisukupolvi tai milleniumsukupolvi. Y-sukupolvelle sanotaan olevan ominaista vapaamielisyys ja kasvaminen uuden viestintäteknikan mukana. Vuoteen 2020 mennessä Y-sukupolvi muodostaa noin 50 % maailman työvoimasta. (Y-sukupolvi)

² *Diginatiivit* ovat syntyneet tämän vuosituhannen puolella, teknologisoituneeseen, verkottuneeseen maailmaan. Diginatiivit ymmärtävät digitaalisen teknologian arvon ja käyttävät sitä itselleen hyödyllisiin tarkoituksiin. (Digital native)

taan muutaman viime vuoden aikana. Ja eikä ihme, sillä niiden suosion salaisuus piilee nimenomaan yhteisöllisyydessä ja yhteiskäyttöisyydessä. Kuten nimi coworking viittaa, tarkoitetaan coworkingin-tiloilla yhteisöllisiä työskentelytiloja, joita sen jäsenet, kuten freelancerit ja mobiilit työntekijät, voivat käyttää omien työtehtäviensä suorittamiseen pientä maksua vastaan. Coworking-tilat tarjoavat käyttäjilleen fyysisen työtilan lisäksi myös yhteisön tuomia etuja ja lisäarvoa. Coworking-tilojen käyttäjät ovat usein itsenäisiä työntekijöitä, mutta heitä saattaa yhdistää samanlaiset arvot tai muu yhteinen kiinnostuksen kohde. Heitä kiinnostaa tilojen tarjoama yhteisöllisyys, jossa työtä voi tehdä itsenäisesti, mutta samanhenkisten ihmisten keskuudessa. (Coworking 2014; Kojo & Nenonen 2012.)

Coworking-tilat ovat ilmiönä vielä melko tuore, mutta voimakkaasti kasvava. Coworking-nimitystä yhteisöllisestä työtilasta käytettiin ensimmäisen kerran vuonna 2005 San Fransiscossa, kun Brad Neuberg kutsui hänen ja kahden kaverinsa asuttamaa loftia coworking-tilaksi. Neuberg ja kumppanit käyttivät asuntoa myös työskentelytilana ja päivisin se oli auki myös kaikille muille halukaille. Vuodesta 2006 lähtien erilaiset coworking-konseptien määrä on moninkertaistunut, ja coworking-tiloista on tullut maailmanlaajuinen ilmiö. Ilmiön merkittävydestä viestii myös se, että monissa uusissa toimistoissa on nähtävissä vaikutteita coworking-tiloista. (Coworking

2014; Kojo & Nenonen 2012.)

Coworking-tilat ovat usein monitilatoimistoja, joista löytyy tiloja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Käyttäjä pystyy tiloista valitsemaan kulloistakin tarvettaan vastaavan työskentelytilan, kuten yksin ja yhdessä tehtävään työhön, kokouksiin, workshoppien pitämiseen ja seminaareihin. Coworking-tiloille ominaista on, että niistä löytyy aina ainakin yksi käyttäjien yhteinen tila tai tilan osa. Tämä tila on eräänlainen kohtaamispaikka, jonne tilan käyttäjät ja vieraat kerääntyvät aivan erityisesti tapaamaan muita ihmisiä, työskentelemään ja leppäämään. Coworking-tilat ovat käyttäjälähtöisiä ja muuntojoustavia. Lisäksi ideoiden ja tiedon jakaminen sekä ihmisten verkostoituminen ovat coworking-tilojen käyttäjille tärkeitä asioita. (Kojo & Nenonen 2012.)

Coworking-tilat eroavat perinteisistä toimistohotelleista ja yrityshautomosta, sillä näistä puuttuvat coworkingille tärkeät sosiaaliset ja yhteisölliset tekijät. Coworkingissa korostuvat yhteisölliset tekijät ja yhteistyö, ei niinkään voitollisuus. Coworking-tila voi olla itsenäinen liiketoiminnallinen konsepti tai yrityksen sisällä oleva tilaratkaisu. (Coworking 2014; Kojo & Nenonen 2012.) Coworking-tiloista on mahdollista ottaa esimerkkiä tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen suunnitteluun. Coworkingin tavoitteena on siis luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä mahdollistaa synergia ja onnekkaita kohtaamiset käyttäjien keskuudessa.

Kuva 12: Adjektiivieija, joita yleisimmin käytetään kuvaamaan coworking-tiloja. Mitä suuremmalla sana on, sitä useammin coworking-tilojen käyttäjät mainitsevat sen kuvaillessaan coworking-tiloja. (www.internetfestival.it)

Innovaatiot syntyvät sisäisinä keksintöinä, niitä ei voi tilata ulkopuolelta.

Valeria Gryada

4.8 Esimerkkejä yhteiskäyttöisyydestä

Aalto University Learning Hub ja *Design Factory* ovat suomalaisia esimerkkejä avoimesta yhteiskäyttöisyydestä ja uudentiloista yhteisöllisistä tiloista.

Aalto University Learning Hub on esimerkki hyödyntämättömien tilojen, kuten käytävä- ja aulatilojen, valjastamisesta uudentilaksi käyttöön. Hubien ideana on toimia innovatiivisina tiloina, joissa ihmiset eri taustoilta ja tieteenaloilta voivat kokoontua yhteen kommunikoida, tehdä yhteistyötä ja löytämään uutta. Learning Hubit tarjoavat tilaisuuden ”serendipiteetille”³. Aalto Learning Hubit ovat käyttäjälähtöisiä tiloja, joiden suunnittelussa opiskelijoiden oma ääni on päästetty kuuluviin. Hubeja voisi kuvailla modernin työskentelytilan ja olohuoneen yhdistelmiksi. Learning Hubit ovat toimintoiltaan itsenäisiä ja toisistaan riippumattomia kokeellisia oppimisympäristöjä Aalto yliopiston kampuksilla. Hubien konseptin perusajatus on toimia niin fyysisellä, virtuaalisella kuin myös sosiaalisella tasolla. Jokainen hub

on prototyyppi ja jokaisella on oma elinkaarensa – vanhoja hubeja saattaa siis kuolla samanaikaisesti kun uusia syntyy. Tällä hetkellä hubeja on 14 kappaletta, joista kuusi on toiminnassa. Loput ovat joko suunnittelu- tai rakennusvaiheessa. Ensimmäinen, Aalto Hub Töölö, on jo lopettanut toimintansa. (Gryada 2014; Learning Hub Töölö... 2013.)

Design Factory on Otaniemessä, Espoossa sijaitseva uudentilainen työskentelyympäristö, jonka tarkoituksena on mahdollistaa luova työ sekä tiedon ja kokemusten jakaminen. Design Factoryn kaikki tilat on suunniteltu toimimaan joustavasti, mahdollistaen vuorovaikutuksen käyttäjien välillä. Tilat voidaan helposti muokata vastaamaan erilaisia käyttötarkoituksia ja toimimaan testialustana uusille ideoille ja kokeiluille. Design Factoryn tilat tukevat avointa viestintää ja spontaaneja kohtaamisia käyttäjien välillä.

Kuvat 13-19 (vierinen sivu): Kuvat 13-15 Aalto Learning Hub ja kuvat 16-19 Design Factory.

³ Serendipiteetti tarkoittaa satunnaista, ei-suunniteltua kohtaamista, joka voi kuitenkin johtaa aiottua parempaan lopputulokseen. Kysymys on siis eräänlaisesta onnekaasta sattumasta, hedelmällisestä vahingosta ja positiivisesta yhteentörmäyksestä. (Inkinen 2006, 22)

Kuva 13: www.facebook.com

Kuva 14: www.facebook.com

Kuva 15: www.facebook.com

Kuva 16: Laura Suominen

Kuva 16: Laura Suominen

Kuva 18: Laura Suominen

Kuva 19: Laura Suominen

5

Tulevaisuuden tilat

Tulevaisuuden oppimistila ei ole ylhäältä annettu kokonaisuus, jossa käyttäjät sopeutuvat tilaan, vaan prosessi, jossa käyttäjät sanelevat toiminnalle perustekijät ja arkkitehdit ja suunnittelijat toteuttavat toiveet.

Marko Kuuskorpi

5.1 Tulevaisuuden tilat

Tulevaisuudessa fyysisiin tiloihin kohdistuu melkoinen määrä odotuksia, vaatimuksia ja toiveita. Tilojen uudelleen käyttöön vaikuttavat monet eri tekijät ja muutostrendit, kuten kilpailun kiristyminen sekä työ- ja oppimistapojen muuttuminen. Rakennus- ja tilasuunnittelun on toteutettava käyttäjille entistä innovatiivisempia, kustannustehokkaampia ja ekologisesti kestävämpiä ratkaisuja. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, s. 7.)

Keskeisenä tilasuunnittelua määrittävänä seikkana on viime aikoina painotettu käyttäjälähtöisyyttä. On huomattu, että rakennusinvestointien arvoa ei tule mitata rakennuksen arvonnousuna, vaan arvona, joka tulee käyttäjien kokeman rakennuksen toimivuuden kautta. Tulevaisuuden oppimisympäristöjen käyttäjälähtöisessä suunnittelutyössä tulee erottaa kaksi erillistä käyttäjää toisistaan. Tilan käyttäjänä on perinteisesti nähty tilaaja, ei siis tilan varsinainen loppukäyttäjä. Tämä ajattelutapa tulisi muuttaa ja suunnitella tila ensisijaisesti loppukäyttäjän näkökulmasta ja hänen toiveitaan ja tarpeitaan vastaavaksi ja vasta sen jälkeen huomioida tuotannon vaatimukset. Oppimisympäristöistä puhuttaessa tilan loppukäyttäjiä ovat opiskelijat ja opettajat sekä muut opetustoimenhenkilöt ja koulun henkilökunta. Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa tulee huomioida niin tämän päivän kuin myös tulevaisuuden käyttäjien tarpeet, sillä rakennusten odotetaan niin rakenteellisesti kuin arkkitehtuurisesti toimivan useita vuosikymmeniä (Kuuskorpi 2009 Nair ym. 2005 mukaan, s.29). Jo suunnitteluvaiheessa tulee huomioida käytössä olevien tilojen muuntojoustavuus, toisin sanoen tilallisten ratkaisujen tulee tukea tilan joustavaa pienentä-

mistä tai laajentamista toiminnan muuttuessa (Kuuskorpi 2012, s. 27-29; Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, s. 7; Tuottava työ vaatii uudenlaista tila-ajattelua 2009.) Kuten Kuuskorpi kirjoittaa Koivua (2002) lainatessaan, että jo suunnitteluvaiheessa loppukäyttäjää tulee pitää rakennuksen tärkeimpänä asiakkaana.

5.2 Kestävät tilat

Tulevaisuuden tiloilta vaaditaan myös kestävä kehityksen huomioimista sekä kustannustehokkaita ja toimivia tiloja kiristyvässä kilpailussa. Kilpailun jatkuva kiristyminen luo yrityksille paineita alentaa myös tiloihin liittyviä kustannuksia. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.) Tarve tilojen monikäyttöisyydelle kumpuaa ympäristötietoisuuden kasvusta. Tulevaisuuden kestävä työympäristö on monen tekijän summa. Se on niin taloudellista, sosiaalista kuin ympäristöönkin liittyvää vastuullisuutta. Se muodostuu energiatehokkaista ratkaisuista, älykkästä tilakonseptista ja tilan vastuullisesta käytöstä. Kestävä työympäristö on taloudellinen, se joustaa muutoksissa, tukee työntekijöiden hyvinvointia ja on taloudellisesti kannattava. Se myös pyrkii minimoimaan haitallisia ympäristövaikutuksia. (Kestävä kehitys 2014; Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 33.)

Vastuullisessa työympäristössä organisaatiolla on käytössään vain se määrä neliöitä, joita toiminta todella tarvitsee. Kestävän kehityksen mukaista on myös, että käytössä on ainoastaan sellaisia tiloja, joita todella tarvitaan ja niiden käyttöaste on korkea. Toimitilarapannuksia ja – muutoksia suunniteltaessa tulisiikin ensimmäisenä selvittää kuinka paljon tilaa ylipäättään tarvitaan, sillä jo-

kainen rakennettu neliö kuormittaa ympäristöä. Toimivin tilaratkaisu löytyy ymmärtämällä strategian ja toiminnan tarpeita. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 34-35.)

Tulevaisuuden tiloille yksi tärkeä ominaisuus on ”ketteryys”. Tiloilta vaaditaan teknistä muuntojoustavuutta, jossa seinä ja kalusteita voidaan liikutella ja tilojen käyttötarkoitusta muuttaa tarpeen mukaan. Joustavien työympäristöjen toteuttaminen edellyttääkin rakennusteknisten, organisatoristen seikkojen sekä tilan muuntuvuuden huomioimista jo suunnitteluvaiheessa. Mikäli muutokset pystytään toteuttamaan joustavasti ja nopeasti ilman suuria rakentamistoimenpiteitä, voidaan ympäristön kuormitusta selkeästi vähentää. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 34-36.)

Ekotehokkaat tilat ovat terveellisiä ja turvallisia. Riittävä ilmamäärä, vähäpäästöiset materiaalit, ilmastoinnin huolto sekä laadukas siivous takaavat hyvän sisäilman laadun parantaen siten myös työviihtyvyyttä. (Kestävä kehitys 2014.) Myös fyysisellä tilalla on merkitystä viihtyisyyteen ja työssä jaksamiseen. Työympäristön tulisi aktivoida ihmisiä liikkumaan eri tilojen välillä työpäivän aikana. Monimuotoisilla tiloilla voidaan myös tukea työntekijöiden vuorovaikutusta ja kohtaamista, osaamisen jakamista ja hiljaisen tiedon siirtymistä: näillä seikoilla on huomattavaa vaikutusta psyykkiseen hyvinvointiin. Ei ole myöskään täysin yhdentekevää, miltä fyysiset työtilat näyttävät. Tilat viestivät organisaatiosta ja sen kulttuurista, jotka vaikuttavat myös työnantajaimagoon ja henkilöstön viihtyvyyteen. Valitettavasti valtaosa tämän päivän yrityksistä kuitenkin työskentelee anonyymeissä ja mitäänsanomattomissa toimitiloissa. Fyysisellä työympäristöllä voidaan luoda erottuvuutta ja kilpailuetua, ja ne

tulisi brändätä vastaamaan haluttua mielikuvaa. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 35-36.)

Myös tämän päivän ja huomisen tietotyön vaatimuksien huomioiminen tilaratkaisuissa on kestävä kehityksen mukaista. Teknologioiden kehittyessä hurjaa vauhtia, on myös tätä kehitystä pyrittävä huomioimaan jo tämän päivän suunnittelukohteissa. Tilojen tulee olla muuntojoustavia myös teknologisten tarpeiden mukaan. Tietotyö tarvitsee tuekseen monenlaisten tilojen kirjjon. Virtuaalisten työtilojen avulla voidaan myös vähentää työntekijöiden matkustamista ja liikkumista sellaisten työtehtävien perässä, jotka pystytään hoitamaan mistä tahansa, kuten sähköpostien lukeminen tai videoneuvottelut. Kulkemisen tarvetta voidaan siis vähentää ja energiatehokkaita ratkaisuja on mahdollista löytää, kun erilaisia toimintoja liitetään yhteen ja rakennetaan niille integroituja toiminta-alustoja (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 10).

Kestävä työympäristö luo katseensa jo tulevaisuuteen. Työn tekemisen tavat ja tilat ovat murroksessa, ja uudet työelämään tulijat ovat ympäristötietoisia diginatiiveja, jotka haluavat työelämältä joustavuutta. Yritykset, jotka panostavat työympäristönsä ekologisuuteen ja joustavuuteen tänään, lienevät kilpailukykyisimpiä myös tulevaisuudessa. Ekologisten toimitilojen ja palveluiden avulla yritys voi myös ylläpitää vastuullista imagoa ja keskittyä omaan ydinosaamiseensa. (Kestävä kehitys 2014; Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 36.)

5.3 Tilan tunnelman merkitys

Tulevaisuudessa tilasuunnittelussa painottuvat ennestä enemmän myös tilojen elämyksellisyys ja viihtyisyys. Tämä tarkoittaa fyysiselle ympäristölle asetettuja autenttisuuden, kauneuden ja moniaistisuuden vaatimuksia (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, s. 43). Tukiainen (2010, 16) on kirjassaan tutkinut, miten tietyllä tavalla suunniteltu tila ja siihen luotu tunnelma pystyvät potentiaalisesti virittämään luovuuden ja luovuutta edistävässä tilassa syntyy uutta. Elämykselliset tilat ovat jo pitkään olleet tärkeä kilpailutekijä muun muassa ravintola-, hotelli- ja matkailualalla. Hiljalleen tilojen elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta on alettu huomioida myös muissa julkisissa tiloissa, kuten toimistoissa, kouluissa ja terveydenhuollon

tiloissa. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, s. 9.)

Tilan tunnelman merkitystä viihtyisyyden ja kokemuksen kannalta on viime aikoina alettu käsittelemään isommassa mittakaavassa. Kokonaisvaltainen tilaelämys syntyy viidestä ulottuvuudesta: aistihavainnoista, tunteista, ajatuksista, toiminnasta sekä yhteenkuuluvuuden kokemuksesta (Elämykselliset tilat 11/2012, s. 12). Nykypäivän arkkitehtuurissa ja tilasuunnittelussa näkökykyä on pidetty tärkeimpänä aistina - muut aistit saavat usein sivustaseuraajan roolin. Tilaelämykseen vaaditaan kuitenkin moniaistisuutta; tilaa ei voida havainnoida täysin ainoastaan yhtä aistia, useimmiten näköaistia, hyödyntämällä. Tila tulee aistia kokonaisvaltaisesti silmän, korvan, nenän, ihon, kielen, luurangon ja lihaksiston yhteistyöllä. (Pallasmaa 2005, s.41; Workshop: How to experience

Kuva 20: Hahmomalli tulevan Otaniemen metroaseman mahdollisesta visuaalisesta ilmeestä elämyksellisyyden kautta. (www.designresearch.fi)

space through the senses? 2010.)

Yksi esimerkki moniaistisuuden ja elämyksellisyiden lisäämisestä tilasuunnittelussa on Tekesin Tila-ohjelman rahoittama *Spice – Spiritualising space* -projekti, joka tarkasteli, kuinka tarinallisia menetelmiä voidaan soveltaa elämyksellisten julkisten tilojen suunnittelussa. Projektin tavoitteena oli löytää tapoja, joilla voidaan luoda ja virittää monesti anonyymeinä koettuihin tiloihin, kuten metroasemille, ainutlaatuinen tunnelma. *Spice – Spiritualising space* -projekti etsii ja luo uudenlaisia keinoja virittää julkisiin ympäristöihin henkeä. Konseptisuunnitelmalla tutkittiin julkisen ympäristön aikaansaamaa elämystä sekä ihmisen ja urbaanin ympäristön suhdetta. Suunnitelma hyödyntää tarinankerronnan menetelmiä elämyksellisten julkisten tilojen ja reittien aikaansaamiseksi. Projektissa hahmotettiin tulevan Länsimetron varrelle rakennettavien asemien tilallisia ratkaisumahdollisuuksia paikallista identiteettiä, kokemuksia ja toimintoja tutkimalla ja tarinoita virittämällä. Tutkimusprojekti osoitti, että tarinalliset työtavat, kuten lavastus ja käsikirjoitus, yhdistettyinä käyttäjäkeskeiseen suunnitteluun tarjoavat uuden luovan tavan tarkastella urbaania ympäristöä ja elämyksellisiä tiloja. (*Spice - Spiritualising Space: Tila-tutkimushanke esillä Habitaressa*, 2010; *Elämykselliset tilat* 11/2012, s. 26-27; *Spiritualizing space: Spice*, 2014.)

5.4 Luova työ

Luovuutta voidaan edistää rakennetulla ja kulttuurisella ympäristöllä. Fyysinen työympäristö tulisi nähdä tuottavuuden parantamisessa ja luovuuden lisäämisessä elintärkeänä keinona, ei kalliina investointina. Fyysinen työympäristö tulisi nähdä työntekijöiden lisäksi yrityksen toiseksi arvokkaimpana investointina, ja myös toiseksi voimakkaimpana tekijänä luovuuden edistämisessä. (Groves 2010, 11.) Monet edelläkävijäorganisaatiot ovatkin ymmärtäneet, että toimitilat voivat tuoda myös kilpailuetua ja viestittää yrityksen brändiä. Uudet toimintatavat ja niitä tukeva toimiva työympäristö parantaa yhteistyötä, työn tuottavuutta ja asiakaspalvelua. (Käyttäjälähtöiset tilat 12/2011, 7.) Saku Tuominen ja Jussi T. Koski ovat kirjassaan *Kuinka ideat syntyvät?* määritelleet luovuuden olevan asioiden tekemistä aiemmasta tai totutusta poikkeavalla tavalla. Heidän mukaansa olennaista on ymmärtää se, että luovuus ei kumpua tyhjistä, vaan on aina sidoksissa ympäröivään todellisuuteen ja kontekstiin. (Tu-

kiainen 2010, 26.)

Suunnittelija ja innovaatiokonsultti Kursty Groves tutki fyysisen työympäristön vaikutusta työntekijöiden luovuuteen. Hän tutustui ympäri maailmaa sijaitseviin menestyviin brändeihin ja luoviin yrityksiin, ymmärtääkseen, mikä tekee juuri näistä yrityksistä menestyviä. Hän tutki yritysten toimitiloja ja pyrki muodostamaan käsityksen siitä, mikä yrityksen tiloissa edistää luovuutta. Hän huomasi, että fyysinen tila voi toimia työkaluna luovan työn prosessissa. Fyysisellä tilalla voi olla monia ominaisuuksia, jotka edistävät luovuutta, kannustavat ideoimaan ja jakamaan tietoa sekä mahdollistavat pelotoman etsinnän ja oivalluksen. Kirjassaan *I Wish I Worked There* Groves (2010, 12-14) kirjoittaa huomanneensa, että luovaan tilaan liittyy neljä olennaista tekijää – jokainen näistä tekijöistä tukee hieman erilaista luovaa toimintaa. Nämä neljä tekijää ovat: *stimulointi*, *pohdiskelu*, *yhteistyö* ja *leikki*. Stimuloiva ja kannustava tila tarjoaa virikkeitä, niin suunniteltuja kuin myös satunnaisia, joilla pyritään inspiroimaan ja herätellään ajattelemaan asioita uudella tavalla. Intensiiviseen pohdiskeluun tarkoitetut tilat, joissa tapahtuu syvä ja keskeyttämätön ajatustyö, tarjoavat aivoille mahdollisuuden työskennellä rennosti ja luoda uusia ajatusyhteyksiä. Pohdiskelun tilat, jotka mahdollistavat intensiivisen ajatustyöskentelyn sekä rentoutumisen, antavat oikeanlaiset olosuhteet myös luovalle ongelmanratkaisukyvyille. Yhteistyölle tarkoitetut tilat, kuten neuvottelu- ja erilaiset kohtaamistilat, tarjoavat ympäristön, jossa asioita ja ideoita jaetaan sekä kehitetään yhdessä. Leikillä tarkoitetaan tiloja, jotka mahdollistavat kaikenlaisen avoimen kokeilun ja tutkimisen.

Seuraavana muutama esimerkki yrityksistä, jotka ovat innovatiivisia ja menestyviä omilla toimialoillaan ja joissa fyysisen työympäristön merkitys tuottavuuden ja kannustavuuden roolissa on ymmärretty:

Google on yksi maailman tunnistetuimmista brändeistä. Vuonna 1998 perustettu yritys on kasvanut kahden opiskelijan perustamasta tutkimusprojektista maailmanlaajuiseksi osakeyhtiöksi, joka työllistää tällä hetkellä yli 55 000 ihmistä ympäri maailman. Googlella on yli 70 toimistoa reilussa 40 eri maassa. Jokainen Googlen toimisto on erilainen, mutta tiettyjä yhteneväisyyksiäkin löytyy maantieteellisestä sijainnista huolimatta: kaikissa toimitiloissa on tarkasti huomioitu sisäilmanlaatu ja luonnonvalon pääsy työtiloihin; erilaisiin työtehtäviin löytyy monipuolisesti erilaisia työpisteitä sekä tiloja rentoutumiseen ja sosiaaliseen verkostoitumiseen, kuten kahviloita,

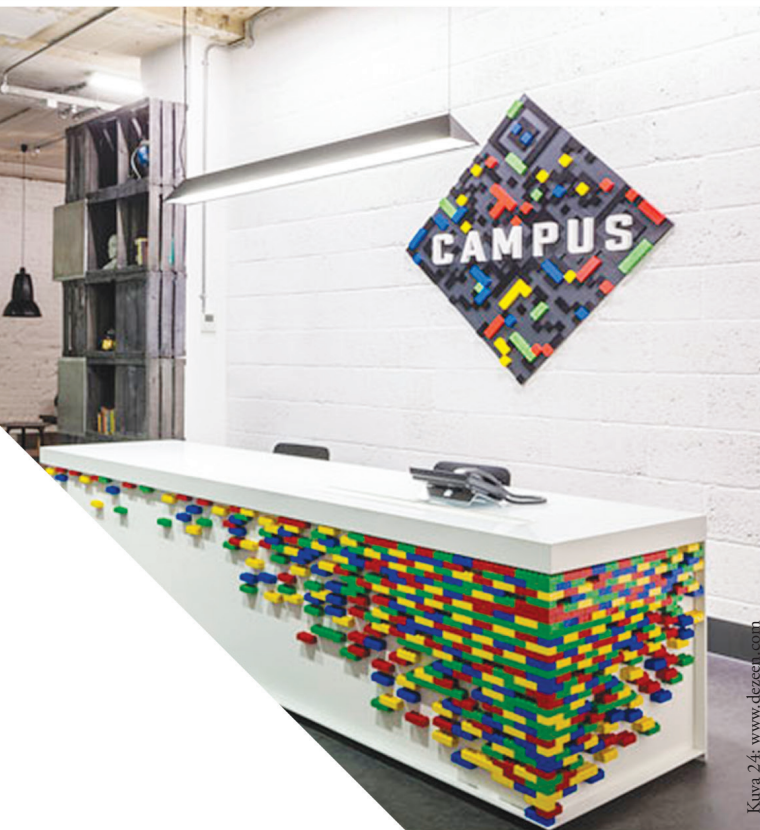
Kuva 21: www.officedesigngallery.com

Kuva 22: www.dezeen.com

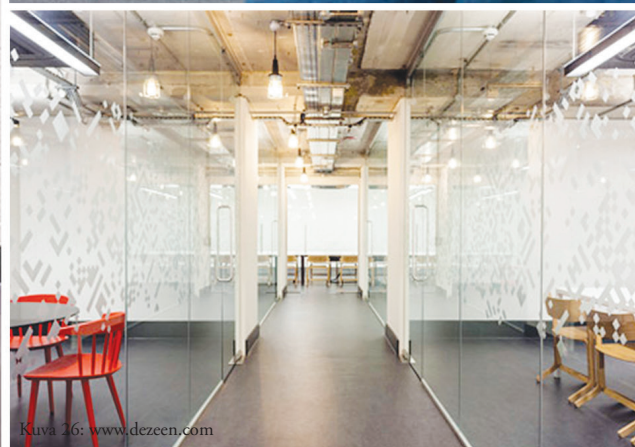
Kuva 23: www.officedesigngallery.com

Kuva 24: www.dezeen.com

Kuva 25: www.dezeen.com

Kuva 26: www.dezeen.com

minikeittiöitä ja alueita, joissa voi pelata erilaisia pelejä ja yksinkertaisesti pitää hauskaa. Yksi tärkeistä elementeistä, joka myös löytyy jokaisesta Googlen toimitilasta, on perinteiset ja modernit kirjoitustaulut, joilla työntekijät voivat jakaa omia ideoitaan. Kaikki Googlen toimitilat on myös suunniteltu niin, että työntekijöiden välille syntyy keskustelua, jossa tiimirajoilla ja aiheella ei ole väliä. (Google 2014; Googlen toimipaikat 2014; Toimintatapaamme 2014; Groves 2010, 72-77.) Voisiko inspiroivista työympäristöistä siis löytyä selitys sille, että Google on useana vuotena valittu yhdeksi maailman parhaaksi työpaikaksi.

Myös *Innocent Drinks* on perustettu 1990-luvun loppupuolella. Innocentin tavoite on olla Euroopan suosituin pieni juomayhtiö. Innocent työllistää tällä hetkellä noin 250 ihmistä toimipisteissään ympäri Eurooppaa. Innocentin toimitiloissa on huomioitu avoimuus, yhteisöllisyys sekä leikkisyys. Myös Innocent on kiinnittänyt huomiota fyysisten työtilojen ilmanlaatuun, sillä jokainen neuvotteluhuone on varustettu merkkivalolla, joka syttyessään tarkoittaa sitä, että kaikki ikkunat on avattava ja haukattava hieman raitista ilmaa. Innocentin toimistoilla on tapana kaksi kertaa vuodessa tehdä ”pöytien sekoitus”, jossa jokainen vaihtaa työpisteensä uuteen paikkaan. Tämän on todettu avaavan uusia näkökulmia asioihin ja samalla ihmiset pääsevät tutustumaan paremmin ”uusiin” työkavereihinsa. (Are these the coolest offices in London? 2014; Innocent 2014; Groves 2010, 98-101.)

Kuvat 21-26 (viereinen sivu): Kuvat Googlen toimistoista Tokiosta ja Lontoon kolmesta eri toimipisteestä.

Kuvat 27-30: Kuvat Innocentilta Lontoosta, yrityksen ensimmäisestä toimipisteestä.

Kuva 27: www.standard.co.uk

Kuva 28: www.standard.co.uk

Kuva 29: www.standard.co.uk

Kuva 30: www.designboom.com

6

Niemen kampus

6.1 Monitoimijakampus – nyt ja tulevaisuudessa

Lahden ammattikorkeakoulu (LAMK) on monialainen noin 5300 opiskelijan ammattikorkeakoulu. Tällä hetkellä LAMKin toiminnot sijaitsevat eri puolilla Lahden kaupunkia viidellä eri kampusalueella. LAMKin tavoitteena on kehittää uudelle kampusalueelle tulevaisuuden pedagogisten ratkaisujen edellytykset täyttävä kampus, joka mahdollistaa entistä paremmin aidosti monialaisen ja vahvasti työelämälähtöisen koulutuksen. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

Uusi yhteinen Niemen kampus sijaitsee Niemen alueen tiedepuistossa, noin 3 kilometriä pohjoiseen Lahden keskustasta. Uusi kampus hyödyntää osittain jo alueella olevaa vanhaa rakennuskantaa, mutta myös uudisrakentamiselle on tarvetta. Tämän hetkisten laskelmien mukaan tarve uudisrakentamiselle on noin 44 000 kerrosneliometriä, joista 25 000 neliometriä on varattuna Lahden ammattikorkeakoulun tarpeisiin. Kaikkien LAMKin toimintojen on tarkoitus muuttaa Niemen kampukselle vuoteen 2018 mennessä. Koulutusohjelmien muutot uudelle kampusalueelle tapahtuvat porrastetusti vuosien varrella niin, että ensimmäisenä muuttovuoronsa sai ympäristötekniikan koulutusohjelma vuonna 2013 ja viimeisenä muuttajana tulee olemaan Muotoiluinstituutti vuonna 2018. Tavoitteena on, että Lahden ammattikorkeakoulu toimii keskitetysti uudella kampusalueella vuoteen 2018 mennessä. Nykyisistä Lahden ammattikorkeakoulun toimipisteistä ainoastaan Fellmannian jää toimintaa. Tiloihin on vuonna 2011 remontoitu täysin uudenäköinen korkeakoulujen yhteiskirjasto sekä runsaasti erilaisia kokous- ja oppimistiloja. Muita Lahden ammattikorkeakoulun tyhjäksi jättämiä tiloja tullaan remonttamaan koulutuskeskus Salpauksen käyttöön. (Tuomisto 2014; Hyökki & Kaikkonen 2013; Fellmannia 2014.)

Kampushankkeen suunnittelu on aloitettu kaksivuotisessa Lahden innovaatiokeskittymä – hankkeessa, jossa määritellään tulevaisuuden oppimisympäristöä uuden kampuskokonaisuuden luomisen lähtökohdaksi. Vettäjinä hankkeessa ovat olleet Lahden Seudun Kehitys LADECista Satu Hyökki ja Lahden ammattikorkeakoulusta Hannu Kaikkonen. He tiivistävät kampushankkeen kolmeen sanaan: monimuotoisuuteen, muunneltavuuteen sekä monitoimijaisuuteen. Uudella kampuksella pyritään saamaan uudenlaisia toimintokohtaisia ratkaisuja, jotka palvelevat kaikkia käyttäjiä, esimerkiksi yhteiset opiske-

lijapalvelut sekä kirjastot. Yhteiskäyttöisyys siis korostuu kampuksen toiminnoissa. Tavoitteena on tuoda kaikki Lahden ammattikorkeakoulun toiminnot samaan osoitteeseen, yhteen yhteiseen paikkaan. Tulevaisuuden kampusta on lähestytty vahvasti käyttäjien tarpeista, kuitenkin samalla huomioiden nykytilanteen edellyttämät taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot. Kampushankkeessa toimintaa ohjaavia tekijöitä ovat muun muassa tehokas tilankäyttö ja vastuullisuus tilojen käyttöastetta lisäämällä. Uudelle kampukselle on myös asetettu selkeä tavoite puolittaa LAMKin käytössä oleva neliömäärä verrattuna tämän hetkiseen hajautetulla kampuksella käytössä olevaan neliömäärään. Toimintoja ja toimintatapoja kehittämällä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa jaetut tilaresurssit ja osaamispääoma, mahdollistavat aiemaan tiiviimmän tilaratkaisun. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013; Salakka 2013.)

Kampushankkeen visiona on, että Niemen kampukselle syntyy ympärivuorokauden toimiva yhteisö ja tila, joka on monikäyttöinen ja jossa käyttäjillä on mahdollisuus työskennellä monipuolisissa ympäristöissä eri aloja edustavien ihmisten kanssa. LAMKissa painoaloina ovat muotoilu, ympäristö ja hyvinvointipalveluiden kehittäminen. Lahden ammattikorkeakoulun rehtori Outi Kallioinen tiivistää, että olennaista uusissa tilaratkaisuissa on, että ne mahdollistavat nykyistä paremmin LAMKin strategian toteuttamisen monialaisuuden näkökulmasta ja kehittämisen ammattikorkeakoulun painotusaloilla ja profileissa. Uudet tilat myös mahdollistavat uusia pedagogisia ratkaisuja ja käytäntöjä, jota tilojen hyvä muunneltavuus tukee. Yksi Niemen kampuksen tärkeistä tavoitteista on myös yhteiskäyttöisyys muiden korkeakoulujen- ja yritystoimijoiden kanssa. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013; Salakka 2013.)

6.2 Suunnittelussa käyttäjät keskiössä

Jo suunnittelun alkuvaiheessa loppukäyttäjät on otettu huomioon ja mukaan suunnitteluprosessiin. Kampushanketta on suunniteltu ja toteutettu yhdessä kaikkien keskeisten käyttäjäryhmien kanssa. Hankkeen alkuvaiheissa lähtökohtana on ollut tunnistaa käyttäjätutkimuksen kautta tämän päivän oppimisympäristöjen kontekstia, ympäristöä ja kulttuuria. Tulevaisuuden kampuksen tilallisille ratkaisuille luo pohjaa ymmärrys siitä, että millaisena tämän päivän käyttäjät - opiskelijat, opettajat ja muu henkilöstö – näkevät oppimisympäristönsä opis-

Niemen kampus lukuina:**Aikataulu****Henkilömäärinä**

opiskelijoita yli 5000
henkilöstöä noin 300

Uudisrakentaminen

rakennustarve 44 000 m²
25 000 m² LAMKille

2013 Ympäristöteknologia
2014/1 Ympäristöteknologia ja liiketalous
20XX Hallinto?
2015/2 Niemen alueen kaavan vahvistuminen
2015 Tekniikan laboratoriot nykyisellä rakennusoikeudella
2015-2016 loppu tekniikka
2016-2018 SOTE sekä Muotoiluinstituutti

Kuvat 31: Kartta Lahden alueesta. Kuva www.google.fi/maps.

Kuva 32: www.lamk.fi

Kuva 33: www.lahtibusinessregion.fi

Kuva 36: www.blogitass.fi

kelunsa ja työnsä kautta. Erilaisten luotaintutkimusten, työpajojen sekä käyttäjätutkimuksen kautta on syntynyt lamkilainen tulevaisuuden oppimisympäristön tulkinta: Tulevaisuuden oppimisympäristö on avoin, ihmiskeskeinen, monimuotoinen ja monikäyttöinen kampus osana arkea. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.) Hyökki toteaa, että käyttäjäkeskeinen, osallistava ote on ollut kampussuunnittelun keskeinen valinta (Luoma, Lehtinen & Riipola 2013).

6.3 Monitoimijakampus

Niemen kampus avautuu toimintaympäristöön liittymällä alueen toimintaan, yrityksiin ja niiden kehittämiseen. Volyymien kannalta kampuksen merkittävin käyttäjä on LAMK. Mukana innovaatiokeskittymässä ovat myös Helsingin yliopisto ja Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Muita käyttäjiä ovat muun muassa LADEC sekä muut alueella toimivat yritykset. (Salakka 2013.) Niemen kampuksen toiminnan johtavana ajatuksena on, että ovet ovat avoinna kaikille. Pyrkimyksenä on luoda aidosti monialainen kampus, joka on osana käyttäjien arkea. Tavoitteena on luoda kampus, jonka monialaisesti sijoitetut toiminnot mahdollistavat oivallisen alustan suunnittelemattomille ja merkitykselliselle kohtaamisille sekä uusille ideoille. Kampuksella on mahdollisuus asuminen, lepo, liikkumiseen sekä viihtymiseen. Käyttäjien hyödynnettävissä on myös monipuoliset arjen palvelut. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

6.4 Uuden kampuksen tilat ja toiminnot yhteiskäyttöisyys huomioiden

Tällä hetkellä meneillään on tulevaisuuden tilatarpeiden pohdinta yhdessä loppukäyttäjien kanssa. Lähtökohtana kampussuunnittelulle on se, että nykyinen tilatarve tullaan puolittamaan. Haasteellista onkin se, että kuinka puoliiintuvat kampusneliöt tullaan jakamaan eri tilatyyppien ja käyttäjien välille. Monikäyttöiset ja muunneltavat tilat ovat tulevaisuuden kampusratkaisujen kulmakiviä, mutta niitä kohti mentäessä korostuvat myös toiminnalliset ja pedagogiset muutokset. Tilaratkaisuissa pääpainon saavat erilaiset erityistilat, kuten laboratorio- ja pajatilat, mutta kokonaistilarave tulee myös huomioida. Lähtökohtana onkin karsia epärelevantit tilat pois koko-

naisuudesta. Tilasäästöihin pyritään jaetuilla resursseilla, jotka voivat ilmetä esimerkiksi toimintokokonaisuutena, mikä onkin yksi avainsanoista, jonka tulisi määrittää myös tilojen käyttöä ja niiden suunnittelua ohjaavana elementtinä. Uusien tilojen käyttäjiltä vaaditaan ennen kaikkea uudenlaisia, avoimia tapoja tehdä yhteistyötä alueilla, joissa sitä ei aikaisemmin ole tehty. Tämä edellyttää käyttäjiltä myös avarakatseisuutta ja valmiutta testata erilaisia uusia ratkaisuja jo nyt samanaikaisesti kampuskehitystyön kanssa. Uusia tilaratkaisuja pyritään pilotoimaan ja testaamaan käyttäjien keskuudessa hankkeen edetessä. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

Tilojen monialaisuutta ja yhteiskäyttöisyyttä tukevat monimuotoiset, muunneltavat ja modernia tekniikkaa hyödyntävät tilat. Virtuaalisen ja fyysisen tilan raja tulee hämärtyä tulevaisuuden tilaratkaisuissa. Tilaratkaisuilla tulee tarjota mahdollisuuksia erilaisien tilojen käytölle käyttäjien tarpeen mukaan. Tilaratkaisuissa tulee huomioida erilaisiin tarpeisiin soveltuvia opetustiloja, erityistiloja sekä karkeita tiloja, joiden lopullisen käyttötarkoituksen käyttäjät päättävät. Tilaratkaisuissa pyritään myös huomioimaan elämyksellisyys ja inspiroivuus. Tähän pyritään tilojen muunneltavuudella ja skaalautuvuudella: seinät elävät, ulko- ja sisätilan rajat hämärtyvät ja luonto tulee lähelle. Tilatoiminnoissa huomioidaan myös erityisesti käytettävyys, esteettömyys sekä ergonomia. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

Tulevaisuuden kampus on ekologinen sekä vastuullisesti ympärivuorokautisessa ja –vuotuisessa yhteiskäytössä. Erilaisten tilojen käyttöaste on korkealla ja tilamäärä on optimoitu tarpeita vastaavaksi. Tilat tukevat ammatti-identiteetin kehittymistä ja vahvistumista sekä antavat käyttäjille mahdollisuuden verkostoitua ja luoda kontakteja eri alojen ihmisten välillä. Tästä syystä kampuksella panostetaan erityisesti erilaisten kohtaamistilojen luomiseen. Kestävän kehityksen näkökulmasta muita tärkeitä suunnitteluaspekteja ovat rakenteellinen muuntojoustavuus, tilojen monikäyttöisyys sekä sataukset kalusteisiin ja materiaaleihin. Aito yhteistyö ei kuitenkaan synny ainoastaan rakenteellisilla ja tilallisilla ratkaisuilla, vaan käyttäjiltä vaaditaan myös aitoa tahtotilaa yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittämisen. (Hyökki, Kaikkonen & Nenonen 2013.)

7

Muotoiluinstituutti living labina
diagnoosi

”Luovassa työssä työtilalta vaaditaan toimivuutta ja viihtyisyyttä. Jos tila ei ole rauhallinen ja siellä ei tapaa samalla tavalla ajattelevia ihmisiä, todennäköisemmin valitsen silloin työskenteleväni kotona tai kirjastossa.”

Käyttäjäkyselyn vastaus

7.1 Muotoiluinstituutin tilavaraus

Muotoiluinstituutin muutto uudelle kampusalueelle tulee näillä näkymin ajoittumaan vuoteen 2018. Tätä opinnäytetyötä tehdessäni Muotoiluinstituutilla ei vielä ole vahvistettua tilavarausta uudella kampusalueella. Asemakaavoitus ja suunnittelutyö alueen uudisrakennusten osalta ovat valmisteilla parasta aikaa.

7.2 Käyttäjät

Muotoiluinstituutin käyttäjiä ovat opiskelijat, opettajat, muu henkilökunta sekä vieraat. Tilat tulee suunnitella monien erilaisten käyttäjien tarpeita ja toiveita vastaaviksi. Tilat tulee kuitenkin ensisijaisesti suunnitella vastaamaan luovan alan opetus- ja työskentelytarpeita. Opinnäytetyössäni olen valinnut tarkastelun kohteeksi kaksi Muotoiluinstituutin tärkeintä käyttäjäryhmää – opiskelijat ja opettajat.

Opiskelijat

Opiskelijat ovat tässä opinnäytetyössä tarkastelluista käyttäjäryhmistä selkeästi suurin. Opiskelijoiden lukumäärä on vuosittain reilu 600 henkeä. Opiskelijat jakautuvat noin 49 eri ryhmään, joiden ryhmäkoot vaihtelevat 12–24 opiskelijan välillä. Suurin ryhmäkoko on graafisella suunnittelulla, jossa on vuosittain 24 aloituspaikkaa. Muissa ryhmissä on keskimäärin 12 opiskelijaa/ryhmä. Opiskelijat jakautuvat tutkintotasoiltaan kolmeen eri tasoon, joista alempaa ammattikorkeakoulututkintoa suorittaa suurin osa opiskelijoista, noin 520 opiskelijaa. Muut tutkintovaihtoehdot ovat tutkintoon johtava ai-

kuiskoulutus sekä ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Tutkintotasoista riippuen opetus voi olla joko päivä-, iltai- tai viikonloppupainotteista.

Muotoiluinstituutti tarjoaa koulutusta muotoilun ja media-alan koulutusohjelmissa kymmenessä eri pääaineessa. Pääaineet ovat media-alan koulutusohjelmassa graafinen suunnittelu, mediasisällön suunnittelu (entinen multimediatuotanto) sekä valokuvaus. Muotoilun koulutusohjelmassa pääainevalikoima on laajempi. Vaihtoehdot ovat ajoneuvo-, kaluste- ja korumuotoilu, muoti- ja vaatesuunnittelu, pakkaus- ja brändimuotoilu, sisustusarkkitehtuuri sekä teollinen muotoilu.

Pääaineiden lukumäärän perusteella saadaan opiskelijoiden käyttäjäryhmän sisälle kymmenen erilaista alakäyttäjäryhmää, joista jokaisella ryhmällä on hieman toisistaan poikkeava fyysisen oppimis- ja työskentelytilan tarve. Käyttäjien tarpeet ovat siis monenlaisia ja jokaisella pääaineella on omat erityiset tilatarpeensa. Karkeasti jaotellen voidaan todeta, että käyttäjäryhmistä mediasisällön suunnittelijat, valokuvaajat, korumuotoilijat sekä muoti- ja vaatesuunnittelijat ovat eniten riippuvaisia omalle alalleen erityislaatuista tiloista, työvälineistä tai kiinteästä työpisteestä, kuten studiotiloista, kaavoitus- ja ompelutiloista sekä erityisistä pajatiloista alakohtaisella erityislaitteistolla varustettuna.

Opettajat

Opettajien lukumäärä on huomattavasti pienempi kuin opiskelijoiden. Määrällisesti opetushenkilökuntaa on noin 40 vakituista opettajaa. Vuosittain Muotoiluinstituutissa käy myös useita vierasluennoitsijoita, jotka saattavat tarvita luento- ja opetustilojen lisäksi myös muuta

työskentelytilaa. Opettajat jakautuvat työ- ja hallinnollisilta tehtäviltään useaan ryhmään, mikä osaltaan vaikuttaa työtehtävien luonteeseen ja fyysiseen tilatarpeeseen. Kuten käyttäjäkyselystä (luku 8.3) käy ilmi, osalla opettajista tehtävät vaativat yksityisyyttä tehtävien luonteen vuoksi, jolloin omat henkilökohtaiset työskentelytilat koetaan erityisen tärkeiksi. Toisaalta taas osalla opettajista työtehtävät voivat olla erittäin paja- tai erityistilapainotteisia, jolloin omaa työpyötyä tarvitaan lähinnä sähköpostien käsittelyyn tai opintosuoritusten antamiseen.

7.3 Muotoiluinstituutin tämän hetkiset tilat

Muotoiluinstituutilla on tällä hetkellä käytössään Kannaksenkadun kiinteistössä hieman vajaa 10 000 m² (neliömäärä perustuu karkeaan arvioon ja voi heittää todellisesta neliömäärästä jonkin verran). Pieni osa Kannaksenkadun kiinteistöstä on Koulutuskeskus Salpauksen käytössä. Muotoiluinstituutin kiinteistö koostuu kolmesta erillisestä rakennuksesta, A-, B- ja C – taloista, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden.

Muotoiluinstituutin nykyiset tilat ovat kolmessa kerroksessa ja erilaiset toiminnot ovat hajautettuina ympäri kiinteistöä. Olen tehnyt Muotoiluinstituutin tiloista kartoituksen, jossa tilat ovat jaettuna käyttötarkoituksen mukaan kuuteen osa-alueeseen. Kartoituksen avulla pystyin paremmin hahmottamaan tilojen toimintoja ja niiden liittymiä ja yhteyksiä toisiinsa. Kartoituksen avulla pyrin myös selvittämään tämän hetkisten tilojen ja toimintojen tarvitsemaa kokoa ja tätä kautta muodostamaan käsityksen näiden tilojen vaatimista neliömääristä. Toiminnot ovat jaettu seuraavasti: opetustilat, henkilökun-

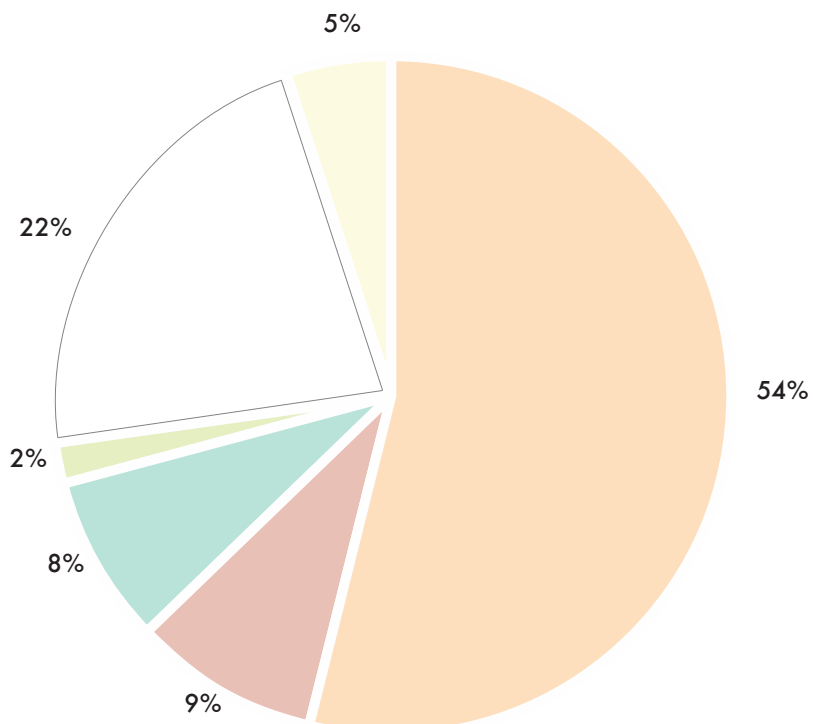
nan työtilat, tekniset tilat, sosiaalitilat, ruokalan tilat sekä käytävät.

Opetustilat

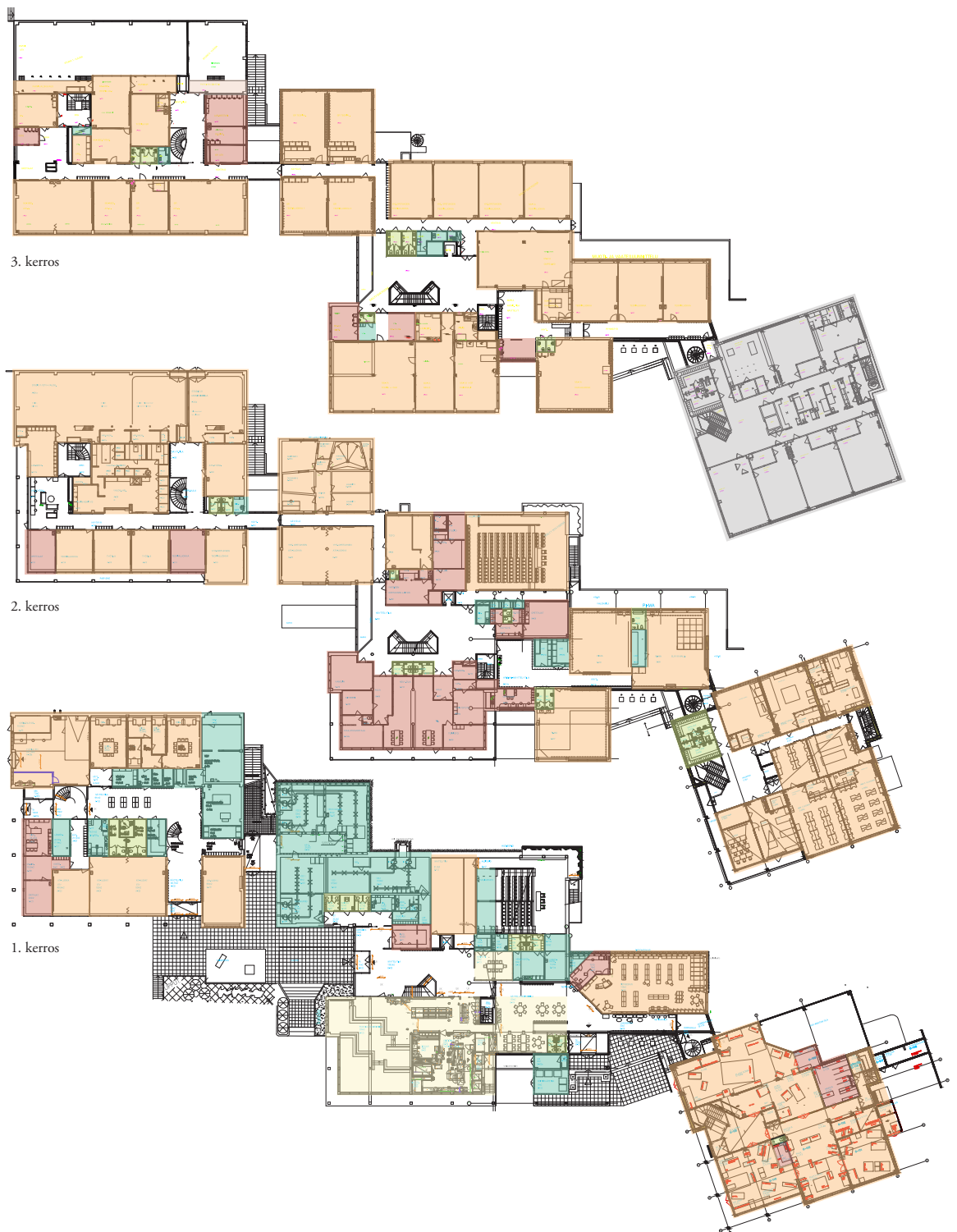
Erilaiset opetustilat muodostavat valtaosan Muotoiluinstituutin tiloista. Opetustilat kattavat noin 54 % kaikista tiloista ja neliömäärältään ne ovat noin 5370 neliömetriä. Opetustiloihin lukeutuvat kaikkien pääaineiden tilat, taideopetuksen ja muiden yleisten aineiden opetustilat sekä erilaiset pajatilat.

Muotoiluinstituutissa on käytössä pääainekohtainen tilajako, jossa jokaisella pääaineella on oma nimetty tila tai useamman tilan muodostama kokonaisuus - niin sanottu oma reviiiri. Tässä tilassa tapahtuu suurin osa alakohtaisesta opetuksesta ja opiskelusta. Pääaineiden fyysiset tilat vaihtelevat tällä hetkellä noin 125 neliömetrin ja 670 neliömetrin välillä. Keskimäärin yhdellä pääaineella on käytössään noin 290 neliömetriä. Pienimmillä neliömäärillä selviävät pääaineet, joissa ei ole tarvetta tietyille kiinteille erityistiloille tai – työkaluille. Tällaisia pääaineita ovat esimerkiksi ajoneuvo- ja teollinen muotoilu. Suurin neliömääräinen tilatarve on korumuotoilulla, valokuvauksella ja muoti- ja vaatetus suunnittelulla. Tilatarve selittyy alakohtaisella erityislaitteistolla, -työkaluilla ja – tiloilla, kuten studiotiloilla tai ompelu- ja kaavoitus-tiloilla.

Muotoiluinstituutin opetustilojen käyttöaste vaihtelee tilatyypistä ja tilan toiminnoista riippuen. Koulun aukioloajat rajaavat käyttöä tällä hetkellä jonkin verran. Lähes kaikki koulun tilat ovat käytettävissä jokaisena viikonpäivänä klo 7-23:45 välisenä aikana. Yötyö ei ole tällä hetkellä sallittua ilman erillistä lupaa, mikä koetaan

Kuva 37: Muotoiluinstituutin tämän hetkiset tilat toimintojen fyysisten tilojen suhde toisiinsa pinta-aloissa mitattuna. Kuva Laura Suominen.

Kuva 38: Muotoiluinstituutin tämän hetkiset tilat toimintojen mukaan jaoteltuina. Pohjapiirustukset Muotoiluinstituutti. Kuvan muokkaus tekijän.

melkoisena puutteena tilojen käytettävyydessä. Pääaine-kohtaisilla opetustiloilla on rajatuin käyttäjäryhmä, mutta samalla korkein käyttöaste. Pääainekohtaiset tilat ovat yleisesti ottaen käytössä koulun aukioloaikojen puitteissa lähes kokoajan. Yleiset opetustilat, kuten auditorio tai muut yhteiskäyttöiset opetustilat, ovat kaikille avoimia tiloja, joiden käyttöaste painottuu kuitenkin oppimistilanteisiin, tarkoittaen suurelta osin päiväaikaan tapahtuviin opetustilanteisiin. Pajatilojen käyttö on rajatuinta painottuen päiväaikaan tapahtuvaan opetukseen. Pajatilojen käyttöä rajaavat monet erilaiset tekijät, kuten työturvallisuus, erikoislaitteiden vaatima oikeaoppinen käyttö sekä opetushenkilökunnan työajat.

Henkilökunnan tilat

Henkilökunnan tiloihin lukeutuvat opettajien, kanslia- ja hallintohenkilöstön sekä vahti- ja laboratoriomestareiden henkilökohtaiset työtilat. Henkilökunnan tilat muodostavat noin 9 % kaikista tiloista, kattaen 860 neliömetrin alueen. Henkilökunnan tilat eivät muodosta yhtä kokonaisuutta, vaan tilat sijaitsevat hajautetusti ympäri kiinteistöä, kuitenkin niin, että kanslia- ja hallintohenkilöstön työtilat muodostavat yhden suuremman kokonaisuuden B-talon toisessa kerroksessa. Opettajien tilat sijaitsevat pääasiallisesti heidän opettamiensa alojen, osastojen sekä erityistilojen yhteydessä.

Henkilökunnan tilojen käyttöaste on luonnollisesti melko päiväpainotteista. Opettajien henkilökohtaiset työtilat voivat olla päiväaikaan kuitenkin melko pienellä käyttöasteella, mikäli työtehtävät vaativat jossakin muussa tilassa tapahtuvaa toimintaa, kuten erilaiset opetustilanteet.

Tekniset tilat

Teknisiin tiloihin lukeutuvat tässä kartoituksessa kaikki talotekniset tilat sekä erilaiset varastot, siivouskomerot ja lisäksi pommisuoja. Teknisiin tiloihin olen kategorisoinut myös sellaiset tilat, joiden käyttötarkoituksesta en ole aivan varma, mutta lähtökohtaisesti oletan niiden lukeutuvan johonkin edellä mainituista tiloista. Tekniset tilat kattavat tällä hetkellä noin 780 neliömetriä, ollen noin 8 % kokonaispinta-alasta.

Sosiaalitilat

Sosiaalitiloiksi olen tässä kartoituksessa laskenut kaikki wc-tilat sekä opettajien ja opiskelijoiden käytössä olevat pukuhuone- ja suihkutilat. Näiden tilojen pinta-ala kokonaisuudessaan on noin 180 neliömetriä, joka on noin 2 % kokonaispinta-alasta.

Ruokala

Muotoiluinstituutin ruokala sijaitsee B-talossa ensimmäisessä kerroksessa melko keskeisellä sijainnilla, mikäli kiinteistöä tarkastelee kokonaisuutena. Ruokala on yksi harvoista paikoista Muotoiluinstituutin kiinteistössä, jossa lähes jokainen kiinteistön tilojen käyttäjä vierailee vähintään kerran päivässä. Ruokala on kooltaan noin 460 neliömetriä, joka on 5 % Muotoiluinstituutin tilojen kokonaispinta-alasta. Pinta-alassa on huomioitu kaikki ruokalan toimintoihin liittyvät tilat, keittiötiloista ruokasaliin sekä kabinettiin, joka toimii myös neuvottelutilana. Ruokalan yhteydessä toimii myös kahvila. Ruokala ja kahvila ovat avoinna arkisin klo 8:30–15, muina aikoina valtaosa tiloista on suljettuna. Asiakaspaikkoja ruokalassa on noin 100 ja kabinetissa 10w.

Ruokalan tilat jakautuvat kolmeen osaan, joista suurin on itse keittiön, jakelulinjaston sekä ruokasalin muodostama kokonaisuus, joka rakenteilla ja seinillä pystytään sulkemaan omaksi yksikökseen. Ruokalan tiloihin kuuluu myös pienempi ruokailutila, joka on avoinna ympäröivään käytävätilaan. Kabinetti on suljettua tilaa, mutta se on mahdollista varata myös neuvottelutilaksi. Ruokalan käyttöaste on melko yksipuolinen ja tätä kautta myös melko vähäinen. Tilan aktiivisinta käyttöaikaa on ainoastaan muutama tunti keskipäivän aikaan, jolloin lounastarjoilu on vilkkaimmillaan. Muina aukioloaikoina asiakastoiminta painottuu kahvilan tarjontaan. Suppeat aukioloajat sekä ison ruokasalin eristäminen muulta käytöltä laskee käyttöastetta ja monikäyttöisyyden mahdollisuuksia, kun esimerkiksi itse ruokasalia ei voida muina aikoina käyttää opetus- tai ryhmätyötarpeisiin.

Käytävät

Käytävätiloihin lukeutuvat kaikki tilat, jotka ovat varattuja liikkumiseen ja siirtymiseen tilasta toiseen. Käytävätilojen osuus kiinteistön kokonaispinta-alasta on 22 % luokkaa, käsittäen yli 2140 neliometriä. Käytävätiloihin olen laskenut mukaan myös rappukäytävät, hissit sekä tuulikaapit. Käytävätilojen kokoon vaikuttavat suuresti lainsäädännölliset asiat, kuten riittävät poistumistiet sekä muut kiinteistön käyttöturvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Käytävätilojen käyttöaste on nykyisellään suhteellisen alhainen niiden mahdolliseen potentiaaliin nähden. Käytävätiloilla on tällä hetkellä tärkeä rooli erilaisina näyttely- ja galleriatiloina, jotka antavat mahdollisuudet opiskelijoiden töiden esillepanoon ja näin opiskelijoiden osaamista ja koulutuksen monimuotoisuutta pystytään

tuomaan konkreettisesti esille. Näyttelytilat toimivat tärkeänä viestikanavana niin muille opiskelijoille kuin myös henkilökunnalle sekä vierailijoille. Käytävätilojen käyttöastetta pystyttäisiin parantamaan lisäämällä käytävätiloihin muun muassa ryhmä- tai yksilötyöskentelyyn sopivia kalusteita. Tällä hetkellä Muotoiluinstituutin tiloissa on puutos nimenomaan pienryhmätyöskentelyyn soveltuvista tiloista, joissa työskennellä muita häiritsemättä tai itse häiriintymättä.

7.4 Muotoiluinstituutti living labina uudelle kampukselle

Osana Muotoiluinstituutissa tapahtuvia oppimis- ja tutkimusprosesseja käytetään usein living lab – tutkimuskonseptia suunnittelutyön apuvälineenä. Opinnäytetyössäni ja yleisesti tulevan kampuksen tiloja hahmottaessa Muotoiluinstituuttia tulee kokonaisuudessaan tarkastella living lab – tutkimuskonseptin näkökulmasta: Muotoiluinstituutti toimii siis kokonaisuutena eräänlaisena testialustana tulevan kampuksen fyysisille tilaratkaisuille. Living labin toimintaperiaatteiden mukaan käyttäjät ovat kampushankkeessa keskiössä ja käyttäjiä pyritään kuulemaan kehitettäessä ja suunniteltaessa uuden kampuksen fyysisiä tilaratkaisuja.

Muotoiluinstituutin nykyisissä tiloissa pystytään testaamaan tulevaisuuden todennäköisiä tilaratkaisuja avoimessa ympäristössä todellisten käyttäjien keskuudessa. Tällainen yksi living lab – konseptin mukainen koekuilu on tällä hetkellä toteutettu sisustusarkkitehtuurin pääaineen tiloissa, muokkaamalla jo ennestään avointa tilaratkaisua vastaamaan vielä tarkemmin monitilatoimis-

tomaisiin tilavyöhykkeisiin. Tila on jaoteltu opetustilaan, ryhmä- ja yksilötyöskentelytilaan sekä avoimen vuorovaikutuksen ja rentoutumiseen varattuun tilaan. Tilassa toimitaan ensimmäisenä paikalla – ajattelua noudattaen, jossa mikään yksittäinen paikka taikka tilan osa ei ole nimetty ainoastaan tiettyyn tarkoitukseen tai käyttäjiä varten. Tilaa hyödynnetään saapumisjärjestyksessä, jossa kuka tahansa voi varata itselleen paikan omien tilatarpeidensa mukaan. Tilojen käyttöaste on melko korkea ja yleensä tilat vastaavat tarpeita melko hyvin. Ongelmia aiheuttavat kuitenkin tilanteet, joissa useammalla ryhmällä on yhtäaikaista tarvetta opetustiloille, jossa on hyödynnettävissä esitysteknisiä laitteistoja. Myös valaistusratkaisut eivät aina vastaa tarpeita, mikäli eri ryhmillä on tarvetta eritasoiseen valaistukseen. Yhtenäisessä tilassa on myös vaikea hallita muista ryhmistä tulevaa melua, jolloin työskentely- ja luennointirauha saattavat häiriintyä.

Muotoiluinstituutissa täyttyvät kaikki neljä ydinelementtiä, jotka määrittelevät living lab – toimintaa: käyttäjälähtöisyys, avoin innovaatio, aito tosielämän ympäristö sekä mukana olevien toimijoiden muodostama yhteistyöverkosto eli ekosysteemi. Muotoiluinstituutin Living lab – ympäristö ei nimensäkään mukaan ole tätä tarkoitusta varten rakennettu ympäristö, vaan käyttäjiensä normaali arkiympäristö, jossa nämä viettävät suuren osan ajastaan työskennellen, opiskellen sekä leikkien.

7.5 Käyttäjien toiveet ja tarpeet

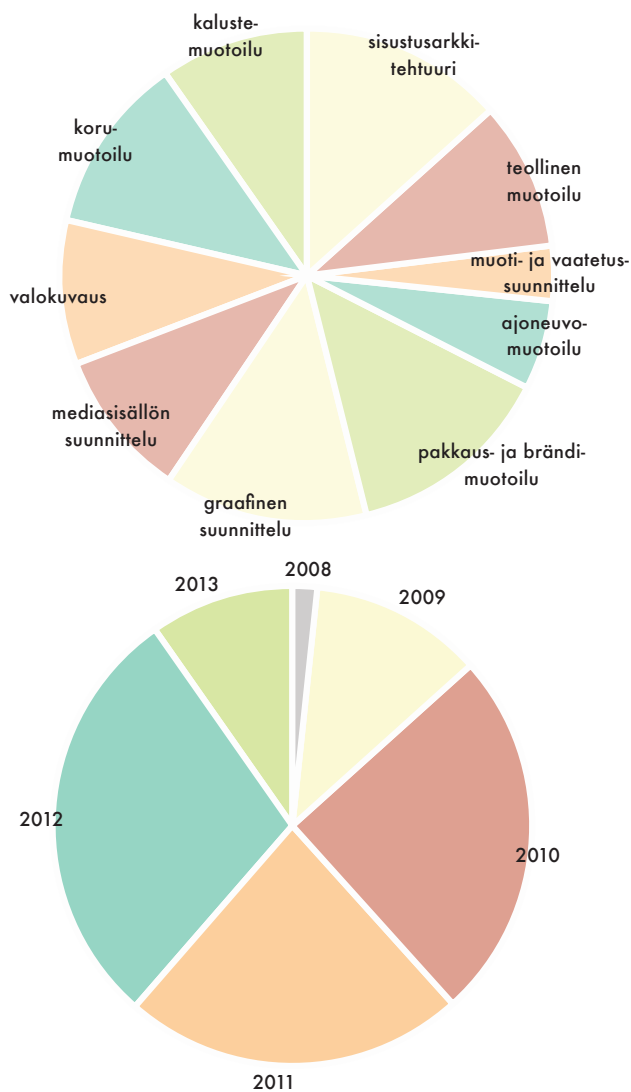
Kartoitin Muotoiluinstituutin opettajien ja opiskelijoiden tarpeita kyselyn avulla. Käyttäjät poikkeavat hie-
man toisistaan, joten teetin kaksi erillistä kyselyä, joissa

kysymykset käsittelevät samoja asioita, mutta kysymykset oli muotoiltu vastaamaan käyttäjäryhmää. Kyselyihin vastasi kaikkiaan 60 henkilöä. Muotoiluinstituutin opettajista kyselyyn vastasi 8 henkilöä. Kyselyn sai 38 opettajaa. Vastausprosentti oli näin ollen 21 %. Opiskelijoista kyselyyn vastasi 52 henkilöä. Kysely näkyi foorumilla, jossa on 827 nykyistä ja jo valmistunutta Muotoiluinstituutin opiskelijaa. En voi olla täysin varma käyttäjien aktiivisuudesta foorumilla, erityisesti jo valmistuneiden opiskelijoiden keskuudessa. Suhteutettuna kuitenkin tuohon 827 potentiaaliseen vastaajaan, jäi opiskelijoiden vastausprosentti melko alhaiseksi, vastausprosentin ollessa ainoastaan 6 %. Olin kuitenkin erittäin tyytyväinen, että vastanneet opiskelijat edustivat jokaista kymmentä eri pääainetta, joita Muotoiluinstituutissa voi opiskella muotoilun ja media-alan koulutusohjelmissa. Kyselyn vastauksista pystyin muodostamaan yleiskäsityksen eri osastojen ja käyttäjien erityistarpeista sekä asenneilma-
piiristä tulevaa muuttoa kohtaan. Käyttäjäryhmissä, ryhmien asenteissa ja vastauksissa on myös huomioitava se, että nykyiset opettajat voivat konkreettisesti olla tulevaisuudessa Niemen kampuksen käyttäjiä, mutta tämän hetken opiskelijat ainoastaan edustavat mielipiteillään tulevaisuuden käyttäjiä. Uusimmatkaan, vuonna 2013 aloittaneet, opiskelijat eivät todennäköisesti tule olemaan Niemen kampuksen käyttäjiä, mikäli muutto ajoittuu vuoteen 2018. Mielestäni vastanneet opiskelijat olivat kuitenkin pyrkineet objektiivisesti pohtimaan omia tarpeitaan ja opiskelemaisensa alan fyysisiä tilatarpeita, vaikka kommentit kuten ”onneksi mun ei tarvi” ja ”eipä osu omalle kohdalle” toistuivatkin vastauksissa muutaman kerran. Vastauksissa ilmeni siis lievää muutosvastarintaa.

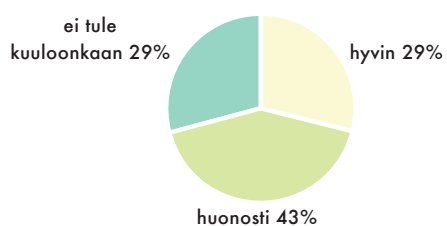
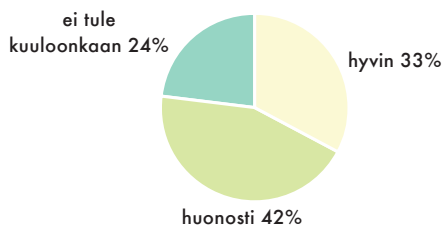
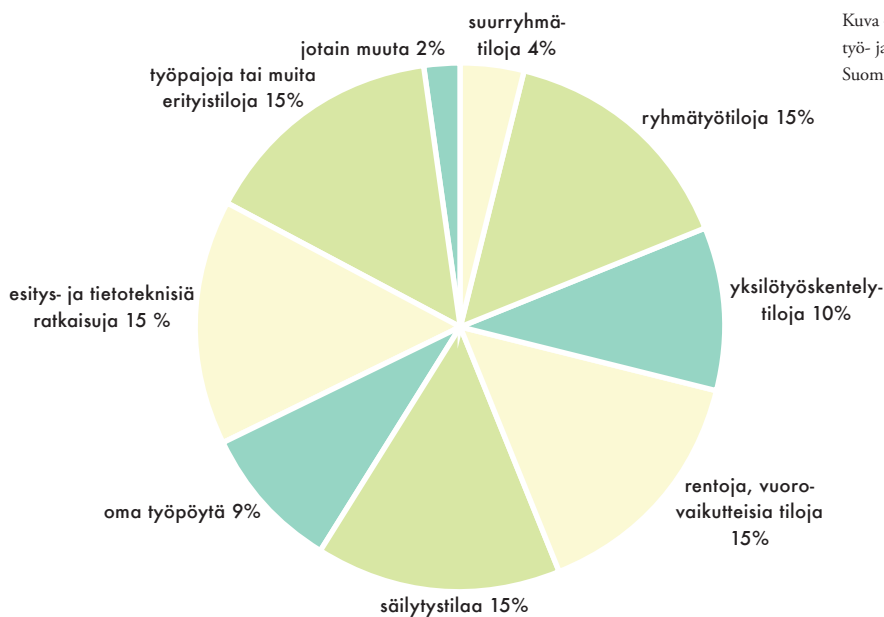
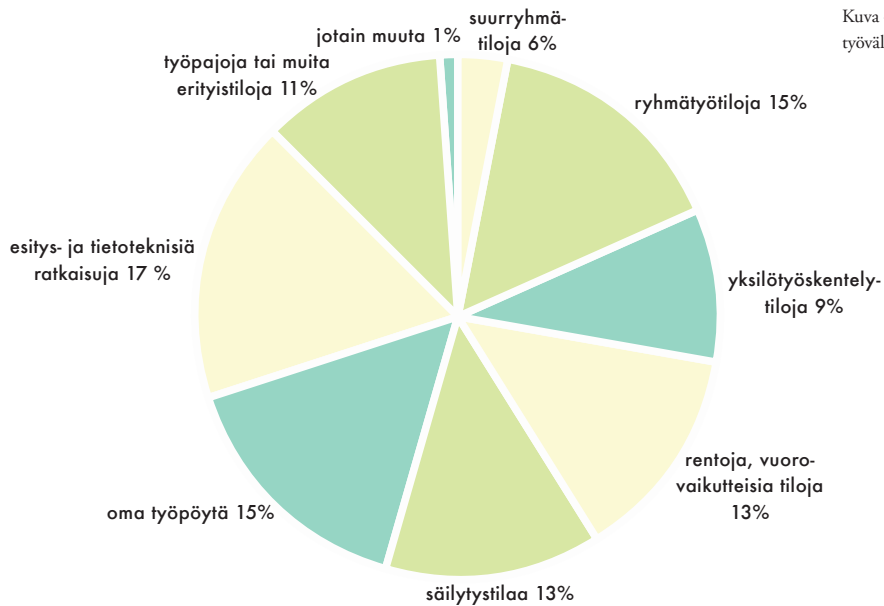
Toteutin käyttäjäkyselyn nettikyselynä, sillä pitkälisen harkinnan ja vaihtoehtojen puntaroinnin jälkeen, totesin sen olevan kaikkein tehokkain tapa saavuttaa kohderyhmäni käyttäjät. Muita harkitsemani vaihtoehtoja olivat henkilökohtaisesti suoritettava kyselyhaastattelu tai eräänlaisena kollaasihaastatteluna toteutettuna kysely koulun käytävillä. Nettikyselyn ylivoimainen tehokkuus ilmenee mielestäni aikataulussa sekä siinä, että siihen voi vastata kuka tahansa ajasta ja paikasta riippumatta. Kokemuksesta tiedän liikkuvuuden Muotoiluinstituutin sisällä olevan melko vähäistä ja rutinoitunutta, jolloin ihmiset harvemmin poikkeavat reitiltään. Tämän takia olisi osoittautunut haastavaksi valita kyselylle sellainen sijainti ja aikataulu, joka kuitenkin olisi saavuttanut mahdollisimman kattavasti kaikki erilaiset käyttäjäryhmät.

Molemmilta käyttäjäryhmiltä kysyttiin tärkeimpiä työ- ja oppimisvälineitä ja vastauksissa painoutuivat melko samanlaiset tarpeet. Opettajien ryhmässä tärkeimmiksi työvälineiksi nousivat esitys- ja tietotekniset laitteistot, oma työpöytä, ryhmätyötilat sekä erilaiset säilytystilat. Moni opettaja myös tekee työnsä erilaisissa paja- tai erityistiloissa, joissa opetus tapahtuu, joten myös näiden tilojen tärkeys korostui vastauksissa. Opiskelijoille taas vastaavasti tärkeitä olivat esitys- ja tietotekniset ratkaisut, ryhmätyötilat, työpajat ja muut erityistilat sekä säilytystila. Opiskelijat myös pitivät tärkeänä, että fyysisestä oppimisympäristöstä löytyisi rentoja ja vuorovaikutteisia tiloja, joissa kohdata muita opiskelijoita ja vaihtaa ajatuksia.

Nykyisiin Muotoiluinstituutin tiloihin oltiin molemmissa käyttäjäryhmissä melko tyytyväisiä. Kuten eräs opettajista vastasi, että Muotoiluinstituutin nykyiset tilat on remontoitu noin seitsemän vuotta sitten, jolloin ti-

Kuva 39: Käyttäjäkyselyyn vastanneet opiskelijat pääaineittain ja opiskelijien aloitusvuoden perusteella jaoteltuina. Kuva Laura Suominen.

loista on tehty tarkka tarvekartoitus. Tilat siis vastaavat nykyisellään suhteellisen hyvin tarpeisiin. Vastaajien mukaan nykyisten tilojen suurimpia ongelmia ovat säilytys- ja ryhmätyötilojen puute, tilojen joustamattomuus, ahtaute ja erilaisten tilatyyppeiden vähäisyys, huono ilmanlaatu ja luonnonvalon vähäisyys sekä muiden käyttäjien aiheuttama melu joissakin tiloissa. Kummankin käyttäjäryhmän kommentteista nousi vahvasti esiin säilytystilan tarve, joka kohdentui niin omiin henkilökohtaisiin tavaroihin kuin myös erilaisten töiden ja materiaalien väli- ja pitkäaikaissäilytykseen. Pitkäaikaissäilytyksen kohdalla voidaan puhua selkeästi jo varasto- ja arkistointitilarpeesta. Säilytystilojen määrään ja käytettävyyteen toivottiin selkeää parannusta uudella kampuksella.

Kysyttäessä monitilatoimistomaisista työskentelytiloista Muotoiluinstituutissa, vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Vastauksissa oli selkeää eroa koulutusohjelmien ja osastojen keskuudessa, mutta yleisesti ottaen opettajien ja opiskelijoiden vastaukset noudattivat melko samanlaista kaavaa. Osastot, joissa jo nyt työskennellään yhteisöllisesti isommassa tilassa ja joiden opiskelumenetelmissä ei ole niin suurta tarvetta kiinteälle omalle työpisteelle, tietokoneen tai muiden erityislaitteiden suhteen, vastaajat olivat avoimempia uudenlaiselle tilajaolle. Selkeästi omaa kiinteää työpistettä kaipaavat viestinnän koulutusohjelman kaikkien pääaineiden opiskelijat ja opettajat. Muotoilun koulutusohjelmasta taas korumuotoilu ja muoti- ja vaatetus suunnittelu. Tämä selittyy selkeillä alakohtaisilla erityistarpeilla työkaluihin ja – tiloihin, kuten studioihin, tehokkaisiin tietoteknisiin ratkaisuihin sekä muihin erityistyökaluihin. Vastauksissa toistui useasti myös pelko oman työpisteen ja – paikan menettämisestä, mikäli kaikki tilat olisivat toteutettu monitilatoimistokonseptia noudattaen. Käyttäjät toivoivat jonkinlaista kiinteää paikkaa suurella kampuksella, jota käyttää päivittäisenä tukikohdaksi. Kuten yksi vastaajista totesi, olisi tällainen kiinteä paikka tärkeää myös ammatti-identiteetin säilymisen kannalta, mikäli tiloja profiloitaisiin selvästi ja merkittäisiin eräänlaisiksi ”reviireiksi”. Tämä toisi myös kiinnostavaa vaihtelua isoon opetuskompleksiin.

Seuraavaan olen koonnut otteita vastaajien kommentteista uusien tilojen suhteen:

”Luovassa työssä työtilalta vaaditaan toimivuutta ja viihtyisyyttä. Molemmat pitäisi ottaa huomioon. Hyvät välineet eivät riitä, vaan työskentelytilan täytyy tuntua omalta. Jos tila ei ole rauhallinen ja siellä ei tapaa samalla tavalla ajattelevia ihmisiä, todennäköisemmin valitsen silloin työskenteleväni kotona tai kirjastossa.”

”Toimivaa, eri tarpeita huomioivaa tilaväyhykettä, jota myös käyttäjät voivat muokata näköisekseen. Muotsikan vahvan identiteetin tulisi näkyä uudessa ympäristössä.”

”Täytyy huomioida alojen erityistarpeet ja -piirteet.”

”Paremmat säilytys- ja näyttelytilat.”

”Vähemmän korvamerkittyjä tiloja.”

”Muotsikan identiteetin säilyminen on tärkeää”

”Erityisen tärkeää on myös näyttää ulkoisesti siltä, että ollaan oikeasti muotoilukoulussa.”

”Inspiroivia, luovia tiloja, jossa koulumme erikoisoaaminen näkyy. Tehokkaita työtiloja sekä paikkoja rentoutumiseen ja yhdessäoloon.”

”Oma työpöytä on luovan työn aloilla erityisen tärkeä. Pitää voida jättää työnsä odottamaan yön yli seuraavaa päivää. Jos omaa luokkaa tai työpöytää ei ole, tulee työskentelystä haastavaa. Pahvi- ja paperimalleja on hyvä rakennella omalla työpisteellä ja säilyttää niitä siellä.

Jos oppilas joutuu vain vaeltamaan tilasta toiseen, menee suuri osa ajasta paikkojen siivoamiseen, tavarain varastointiin ja yleiseen säilytykseen. Tämä laskisi merkittävästi muotoiluopiskelijoiden kompetenssia.”

”Vuorovaikutusta ei luoda pelkillä tiloilla, vaan aidolla osastojen välisellä yhteistyöllä. Tämän tulee näkyä kurssisäilytyksessä etukäteen suunniteltuna.”

”Räätälöityjä erikoistiloja, jotka on suunniteltu ja toteutettu käyttäjiä kuunnellen ammattilaisten toimesta”

”Paras osaaminen pitäisi näkyä myös ulkopuolisille.”

”Tilojen pitäisi olla nykyistä paremmat, kun siirrytään uuteen.”

7.6 Uusien tilojen haasteet ja mahdollisuudet

Tilasuunnittelun haasteena ovat Muotoiluinstituutin eri koulutusohjelmien ja pääaineiden erilaiset tilalliset tarpeet. Eroavaisuudet tilallisissa tarpeissa, saattavat helposti johtaa kompromissiratkaisuihin, joita tulisi välttää ja joissa kukaan käyttäjistä ei pysty hyödyntämään tilaa täysin omien tarpeidensa mukaan. Tilojen toiminnallisuuden kannalta onkin tärkeä luoda mahdollisimman joustava tilakokonaisuus, joka muuntuu erilaisten käyttäjäryhmien tarpeiden mukaan ja jossa toiminnot ovat sijoiteltu optimaalisesti.

Uudisrakennus antaa tilallisia vapauksia, antaen mahdollisuuden suunnitella toimivat tilat juuri Muotoiluinstituutin tarpeisiin. Kyselyiden vastauksissa molempien käyttäjäryhmän kommentteista nousi esiin pelko Muotoiluinstituutin fyysisten tilojen pienenemisestä, joka mahdollisesti vaikuttaisi negatiivisesti jo ennestään ahtaiden tilojen käytettävyyteen ja käyttömukavuuteen. Toive on osittain ristiriitainen nykyisten normien kanssa ja tavoitteiden mukaisista tehokkaista neliöistä. Tehokkaat neliöt voidaan saavuttaa hyvällä suunnittelulla, jossa loppukäyttäjien tarpeet kartoitetaan ja huomioidaan lopullisessa tilaohjelmassa. Käyttäjien tarpeet kartoittamalla, tilat voidaan suunnitella tarpeita vastaaviksi, niin koon kuin myös toimintojen puolesta, mutta samalla minimoimalla hukkaneliöitä tai neliöitä, joiden käyttöaste on alhainen. Alhaisen käyttöasteen neliöitä voivat olla esimerkiksi erilaiset käytävätilat, mikäli niitä ei hyödynnetä muuhun tarkoitukseen kuin kulkemiseen ja siirtymiseen tilasta toiseen. Alhaisen käyttöasteen neliöistä voidaan pitää esimerkkinä nykyisen Muotoiluinstituutin käytävätiloja. Käytävien koko suhteessa koko rakennuspinta-alaan on 22%, käsittäen yli 2100 m². Muotoiluinstituutin käytävien täyttää potentiaalia ei ole valjastettu käyttöön, vaan käytävät toimivat lähinnä kulkureitteinä, mutta toisaalta myös tärkeinä näyttelytiloina opiskelijoille.

Kaikki kyselyyn vastanneet, niin opiskelijat kuin myös opettajat, painottivat vastauksissaan käytännönläheisyyttä ja sitä, että tilat on suunniteltu käyttäjiä ja heidän tarpeitaan kuunnellen. Vastauksissa tärkeän painotuksen sai myös se, että tiloja ei voida suunnitella niin, että kaikki tilat ovat samasta muotista, vaan käyttäjille

tulee tarjota alakohtaisia erityistiloja tarpeiden mukaan. Ennen kaikkea uusien tilojen tulee olla toimivia ja vastata lukuisten erilaisten käyttäjien tarpeisiin ja toiveisiin. Uuden kampuksen tiloista toivotaan joustavia, viihtyisiä ja käyttäjälähtöisiä, jolloin käyttäjät pääsevät myös itse vaikuttamaan tilakokonaisuuksiin ja muokkaamaan niitä käyttötärpeen mukaan. Vastauksista oli mielenkiintoista huomata, että yleisesti ottaen opiskelijat olivat avoimempia uudennaisille tilajaoille ja uudelle kampukselle kuin opettajat, mutta painoarvo saattaisi olla erilainen, jos opiskelijat todella näkisivät itsensä konkreettisesti uuden kampuksen käyttäjinä. Kuten yksi vastaajista kirjoitti, ”ihminen on sopeutuvainen”. Uskon tämän pitävän pitkälti paikkansa ja kuten missä tahansa suuressa muutoksessa koetaan aluksi vastarintaa. Uskon myös muotoilun ja media-alan opiskelijoiden ja opettajien omaksuvan uudet tilat ja tilojen lisätyn yhteiskäyttöisyyden ennen pitkää. Mikäli tiloissa on tarpeeksi huomioitu eri käyttäjäryhmien tarpeet, kuten erityis- ja pajatilat, luento- ja ryhmätyötilat, taukotilat, rauhoittuminen sekä luovuus, niin uskon, että ”muotsikkalaisetkin” voivat tuntea olonsa kotoisaksi uudella kampuksella. Loppukäyttäjille on kuitenkin annettava mahdollisuus muokata tilaa näköisekseen, minkä vaikutus korostuu erityisesti luovilla aloilla.

8

Tavoitteet

8.1 Toiminnalliset tavoitteet

Koulurakennukset suunnitellaan aikansa oppimiskäsitysten ja – metodien mukaan. Tilojen tulee olla monikäyttöisiä ja muuntuvia niin käyttäjäsukupolvien, ajan ja tilanteiden mukaan, joten tiloilla tulee olla myös yleispäteviä ominaisuuksia, jotta rakennukset voivat elää muuttuvien tarpeiden ja tulevaisuuden vaatimuksien mukaan. Laadukas oppimisympäristö toimii joustavasti ja monipuolisesti mahdollistaen erilaisia työskentelytapoja ja vuorovaikutustilanteita. (RT 96-10938, 4.) Muutoksien toteuttaminen on tehtävä mahdollisimman vaivattomaksi käyttötarkoituksen muuttuessa. Tilojen tulee vastata niin käyttäjiensä yksilöllisiin tarpeisiin kuin myös suuremmissa mittakaavassa Muotoiluinstituutin ja Lahden ammattikorkeakoulun tarpeisiin.

Muotoiluinstituutin tilojen tulee ensisijaisesti toimia luovan työn ja oppimisen ympäristönä sekä mahdollistaa tehokas työ ja oppiminen monipuolisessa ja inspiroivassa ympäristössä. Työ- ja oppimistiloissa hyödynnetään mahdollisimman pitkälle monitilakonseptille ominaisia tilaratkaisuja, joissa tila valitaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Toki kaikkien tilojen kohdalla vastaava tilaratkaisu ei ole mahdollinen eikä käytön kannalta tehokkain, sillä silloin ei voida saavuttaa tilojen ja käyttötarpeen mukaisista täydestä potentiaalista, esimerkkinä erityistilat kuten pajat, joissa erityislaitteet vievät oman tilansa ja joissa käyttöturvallisuus tulee erityisesti huomioida. Tilasuunnittelussa on myös huomioitu sosiaalisen vuorovaikutuksen tarpeet tilallisin ratkaisuin, jotka kannustavat yhteistyöhön, kommunikatioon ja hiljaisen tiedon vaihtoon.

Suuren kampuskokonaisuuden pilkkominen pie-

nempiin, helpommin tunnistettaviin osiin, auttaa hahmottamaan kokonaisuutta paremmin sekä orientoimaan kampuksella. Se myös tekee suuresta kampuksesta inhimillisemmän kokonaisuutena.

8.2 Esteettisvisuaaliset tavoitteet

Visuaalisesti pyrin luomaan tilakokonaisuuden, joka on käyttäjiensä näköinen ja tarkoituksenmukainen. Tilan tulee toimia ennen kaikkea inspiroivana ja motivoivana luovan työn tilana, ja tiloista tulee ilmetä muotoilukoulun erityinen toiminta ja osaaminen. Tilojen tulee toimia kokonaisuudessaan käyntikorttina Muotoiluinstituutille. Tiloilla on tärkeä funktio toimia näyttely- ja esittelytilana opiskelijoiden töille ja tätä kautta ilmentää koulun osaamista niin vierailijoille, muille käyttäjille kuin myös opiskelijoille ja henkilökunnalle. Pysin pitämään tilaratkaisut yksinkertaisina ja selkeinä ja antaa painoarvon opiskelijoiden töistä koostuville vaihtuville näyttelyille. Muotoiluinstituutin tilojen tulee toimia yhtenä suurena galleriatilana.

8.3 Identiteettitavoitteet

Muotoiluinstituutilla on vahva brändi, joka on myös kansainvälisesti tunnustettu. Uudella kampuksella kaikki Lahden ammattikorkeakoulun yksiköt ovat ikään kuin samalla viivalla, mukana isommassa kokonaisuudessa. Tämä aiheuttaaakin pelkoa siitä, että tuleeko Muotoiluinstituutin oma brändi hiipumaan osana suurta kokonaisuutta ja millä tavoin usean vuoden brändinrakennustyö ei tule valumaan hukkaan. Muotoiluinstituutin brändi on taannut

korkeatasoisen opetuksen, kun menestyneet suunnittelijat ovat opettaneet Muotoiluinstituutissa. Korkeatasoinen ja ajankohtainen opetus sekä muotoilukoulun hyvä imago taas vetävät puoleensa uusia opiskelijoita.

Tilojen tulee ilmentää Muotoiluinstituutin brändiä ja identiteettiä, mutta niiden tulee samanaikaisesti olla myös Lahden ammattikorkeakoulun imagon mukaiset.

8.4 Käyttöasteelle asetetut tavoitteet

Tilasuunnittelussa tulee huomioida tilojen mahdollisimman korkea käyttöaste ja monipuolinen käyttö, jotta voidaan taata tilojen ympäristötehokas hyödyntäminen sekä huomioida tilojen elinkaari pidemmällä aikavälillä. Tehokas ympäristö on toimiva ja tarkoituksenmukainen. Siinä on huomioitu toimintojen ja käyttäjien vaatima tilatarve sekä oikeanlainen toimimisympäristö. Tilojen käytön optimoinnilla ja toiminnallisilla muutoksilla voidaan opetustilojen käyttöastetta nostaa. Tilojen käyttöastetta lisäämällä pystytään minimoimaan tilojen tyhjäkäyttö, joka taas vaikuttaa negatiivisesti tilojen kalliisiin ylläpito-kustannuksiin.

Jo suunnitteluvaiheessa tulee huomioida kestävä kehityksen mukainen rakentaminen. Panostamalla ekologisiin rakennusmateriaaleihin ja menetelmiin sekä tek-

nisiin ratkaisuihin, pystytään pidemmällä aikavälillä saamaan huomattavia säästöjä käyttökustannuksissa, vaikka alkuinvestointi olisikin suuri. Vastuullinen suunnittelu huomioi tilojen koko käyttööän ja muuntojoustavuuden heti suunnittelutyön alusta alkaen. Tavoitteena on luoda älykäs ja toimiva kokonaisuus, joka heijastaa Lahden ammattikorkeakoulun mainetta ja imagoa vastuullisena ja käyttäjät huomioivana ja kunnioittavana toimijana.

8.5 Rajaus

Tehtävänäni on luoda konseptitasoinen⁴ tilaohjelma Muotoiluinstituutin fyysisistä työ- ja oppimistiloista uudella kampuksella. Tavoitteenani on luoda muunneltava ja skaalautuva tilakokonaisuus sekä laskea Muotoiluinstituutin oppimistilojen alustavaa neliömääräistä tilatarvetta. Tarkoituksenani ei ole luoda valmista tilaohjelmaa, vaan hahmotella mahdollisuuksia, joiden kautta tiloista tulevat toimivat ja käyttäjiensä tarpeita vastaavat. Konseptitasoinen tilasuunnitelma pyrkii avaamaan uusia katsantokantoja perinteisiin tilajakoihin sekä työ- ja oppimistilojen käyttöön, huomioiden muotoilukoulun erityispiirteet ja – tarpeet tilasuunnittelun keinoin.

⁴ *Konseptisuunnittelulla* tarkoitetaan muotoilun kirjallisuudessa muun muassa tuotekehitysprosessin alkuvaiheeseen liitettävää suunnittelua, jonka välittömänä tavoitteena ei ole tuotteen ohjaus tuotantoon tai tuotteen markkinoille tulo, vaan esim. suunnittelun päälinjojen määrittely ja uusien ratkaisujen tavoittelu. (Vainikka 2009, 98)

9

Suunnitteluprosessi *proгноosi*

9.1 Suunnitteluprosessin eteneminen

Varsinainen suunnittelutyöni alkoi melko myöhäisessä vaiheessa kokonaisprosessia ajatellen. Suurin osa työajasta kului aineistoon tutustumisessa ja taustoituksen tekemisessä. Aineistoon tutustuminen oli melko aikaa vievää, sillä perehdyin samanaikaisesti sekä oppimis- että työskentelytiloista tehtyihin materiaaleihin ja kirjallisuuteen, verrattuna jos olisin rajannut aiheen tarkemmin käsittelemään vain toista osa-aluetta. Mielestäni kuitenkin tällainen rajanveto olisi ollut kokonaisuuden kannalta huono teko, sillä ammattikorkeakoulutasolla työ- ja oppimistilojen suunnittelu käsittää aineksia molemmista ympäristöistä. Suunnitteluprosessia vaikeutti seikkana myös se, että Muotoiluinstituutin uusista tiloista ei vielä ole suunnitelmia ja tämä teki käsittelemästäni aiheesta erittäin abstraktin itselleni. Koin haastavaksi aloittaa suunnitteluprosessia tämän mittakaavan projektissa ilman mitään konkreettista aloituspistettä.

Suunnitteluprosessin ensimmäisessä vaiheessa tutustuin Muotoiluinstituutin nykyisiin tiloihin ja toimintoihin sekä laskin karkean arvion tämän hetkisten tilojen neliömäärästä (luku 8.1). Halusin saada arvion nykyisestä tilatarpeesta, jotta minulla olisi jotakin konkreettista johon verrata hahmotellessani uusien tilojen neliötarvetta. Suunnittelun seuraavassa vaiheessa lähestyin käyttäjäryhmiä kyselyn merkeissä. Kyselyn tuloksien perusteella alkoi käyttäjien mielestä tärkeimmät tilaelementit ja –toiminnot sekä toiveet uusien tilojen suhteen hahmottua.

9.2 Monikäyttöisyys ja muokkautuvuus

Tilaohjelmassa olen pyrkinyt huomioimaan tilojen monikäyttöisyyden, monipuolisuuden, muokkautuvuuden ja erilaisten käyttäjäryhmien toiveet. Kuvaan 44 olen poiminut käyttäjäkyselyn tuloksista nousseet tilatyyppit, joita Muotoiluinstituutin opettajat ja opiskelijat pitivät tärkeinä. Kyselyssä molempien käyttäjäryhmien vastauksissa nämä työvälineet ja tilat koettiin tarpeellisiksi työn ja oppimisen sujuvuuden kannalta ja ne tulisi huomioida uusien tilojen suunnittelussa. Uudella kampuksella tulisi erityisesti kiinnittää huomiota erilaisiin vuorovaikutteisiin tiloihin, jotka nykyisistä oppimistiloista puuttuvat lähes kokonaan, sekä paja- ja erityistilojen toimivuuteen ja riittävään kokoon. Esimerkkinä toivotusta parannuksesta tiloihin on puutyöpaja, joka tuntui monen käyttäjän mielestä liian pieneltä ja yleisesti toiveissa olisivatkin suu-

remmat ja monipuolisemmat pajatilat ja joustavammat käyttöajat.

Käyttäjäkyselystä selvisi selkeä kanta sille, että uusissa tiloissa toivotaan edelleen olevan pääainekohtaisia oppimistiloja, sillä ne helpottavat kommunikaatiota ja vuorovaikutusta saman pääaineen opiskelijoiden keskuudessa sekä osaltaan kehittävät ammatti-identiteettiä. Kuten yksi kyselyyn vastanneista totesi, että pääainekohtaisissa tiloissa opiskelijat kollektiivisesti opettavat toisiaan sekä antavat jatkuvasti palautetta toistensa töistä. Opiskelijat tietävät muiden työstimistä projekteista ja tukevat suunnitteluprosessia, vaikka kyse olisikin yksilötöistä. Tällainen vuorovaikutus syntyy vain, mikäli pääaineilla on oma tilansa ja alakohtainen hiljainen tieto löytää oikean jakelukanavansa. Käyttäjäkyselystä kuitenkin kävi myös ilmi toive siitä, että uusissa tiloissa olisi vähemmän korvamerkittyjä tiloja. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että suurin osa tiloista ei olisi rajoitettu ainoastaan tietyn pääaineen käyttöön tai tiettyyn käyttötapaan, vaan tiloista löytyisi monipuolisemmin erilaisiin tarpeisiin ja työtapoihin vastaavia tiloja.

9.3 Tilaohjelma

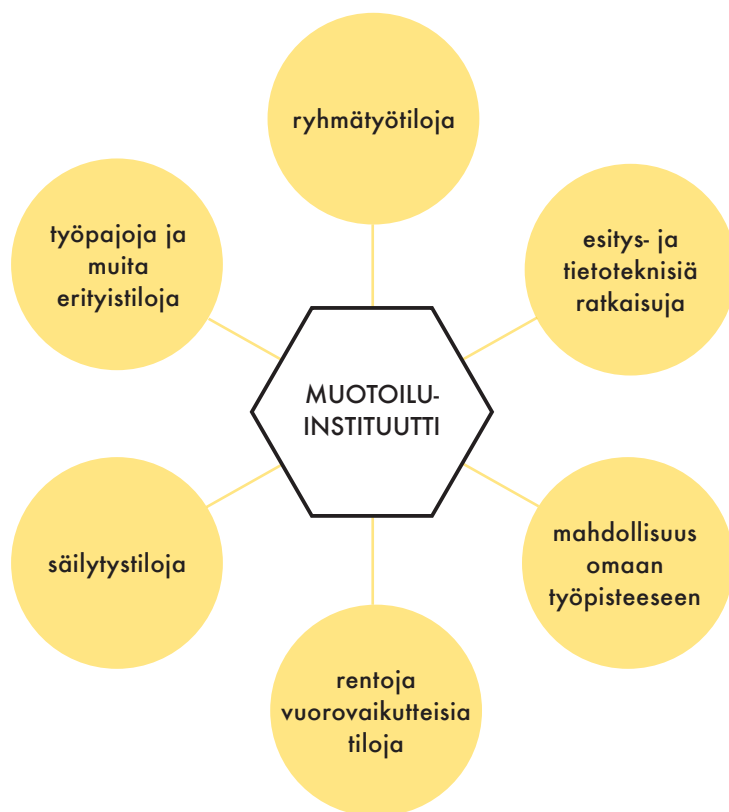
Tilaohjelma on opinnäytetyössäni erittäin karkeasti jaoteltuna erilaisten toimintojen perusteella, huomioiden käyttäjäkyselystä ja tarvekartoituksesta saamani tulokset. Koin, että minun ei ole tässä kohdassa järkevää sijoitella yksittäisiä toimintoja paikoilleen, koska Muotoiluinstituutin uusista tiloista ei vielä ole suunnitelmaa. Tilaohjelmassani olen keskittynyt laskennallisesti arvioimaan tulevien opetustilojen neliömäärää sekä jaotellut moninaiset tilat pienemmiksi kokonaisuuksiksi toimintojen perusteella. Jakojen taustalla on ajatus siitä, että samanlaiset tilat ja toiminnot olisivat yhdessä, muodostaen pienemmän kokonaisuuden suuren tilakokonaisuuden sisällä. Tällaisia tilakokonaisuuksia ovat esimerkiksi pajatilat tai taideopetuksen tilat, jotka siis löytyisivät omina kokonaisuuksinaan uusissa tiloissa. Kuvassa 46 (seuraava aukeama) näkyy Muotoiluinstituutin tilojen pohjalta tehty tilaohjelmakaavio, jossa myös näkyy tilat ja toiminnot jaoteltuina Muotoiluinstituutin ja kampuskokonaisuuden alaisiin tiloihin. Työssäni en siis huomioi tiettyjä kampuskohtaisia yhteiskäyttöisiä tiloja, joiden toimintaa ja tilatarvetta en pysty tämän opinnäytetyön puitteissa tutkimaan, kuten tekniset, kiinteistöhuollon sekä ruokalan tilat.

Olen tilaohjelmaa laatlessani perehtynyt Muotoi-

luinstituutin opettajien tekemään erityistilataulukkoon, jossa on jaoteltu erityistilat, niiden tarvitsema neliömäärä, toiminnot tiloissa sekä mahdolliset tulevaisuudennäkömät tilojen käytölle. Tästä taulukosta on ollut suurta apua suunnitteluprosessissani, sillä se lisäsi ymmärrystäni eri pääaineiden erityistiloista sekä niiden käytöstä ja tarkoituksesta. Tämän erityistilataulukon pohjalta olen lähtenyt viemään tilaohjelmaa eteenpäin sekä muodostanut erillisiä kokonaisuuksia tiloista, joihin laatimani tilaohjelma pitkälti perustuu. Olen jaotellut tilat tarkemmin kokonaisuuksiksi sekä esittelen alustavan arvion toimintojen tilatarpeesta kokonaisuuskohtaisesti. Osa laskelmista perustuu opettajien tekemään erityistilakartoitukseen ja loput omiin laskelmiini.

Tilat ovat jaoteltuina isompiin kokonaisuuksiin

toimintojen mukaan niin, että samanlaiset tilatyypit ja toiminnot löytyisivät yhdessä (kts. s. 75). Tilakokonaisuuksissa on huomioitu erityisesti toiminnot ja pääaineet, jotka vaativat omat erityistilansa, kuten pajatilat sekä pääaineista valokuvaus, muoti- ja vaateussuunnittelu sekä korumuotoilu. Näille erityistiloille ominaisia ovat alakohdattaiset erityistyökalut, -laitteistot sekä tilaratkaisut. Lisäksi käyttäjäkyselyn perusteella olen huomionut mediasisällön ja graafisen suunnittelun tilatarpeet, sillä suurin osa näiden pääaineiden työ- ja oppimistilanteista ovat tietokoneista riippuvaisia, jolloin omat tietokoneluokat ja tehokkaat tietokoneet ovat toiminnalle oleellisia. Olen tehnyt valokuvauksen ja multimedia tuotannon pääaineista yhteisen kokonaisuuden, sillä nämä pääaineet voivat hyödyntää yhteiskäyttöisesti tiettyjä erityistiloja, kuten katse-

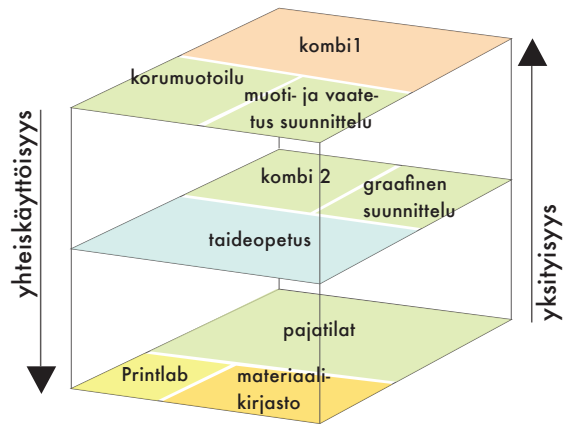

Kuva 44: Muotoiluinstituutin opettajille ja opiskelijoille teetetyn käyttäjäkyselyn perusteella nousseet tärkeimmät työtilat ja -välineet. Kuva Laura Suominen.

luluokkia ja leikkaamotiloja. Myös graafinen suunnittelu on saanut oman tilakokonaisuuden, johtuen pääaineelle tarpeellisista tietokonetiloista sekä huomioiden pääaineen ryhmäkoot, jotka ovat kaksinkertaiset muiden pääaineiden ryhmäkokoihin nähden. Tilakokonaisuuksissa on huomioitu vielä joitain yksittäisiä tiloja, jotka voivat olla viestinnän koulutusohjelmalle (valokuvaus, multimedia tuotanto ja graafinen suunnittelu) yhteiskäyttöisiä, kuten avoin luento- ja palautetila, yhteiskeittiö sekä ryhmätyötilat.

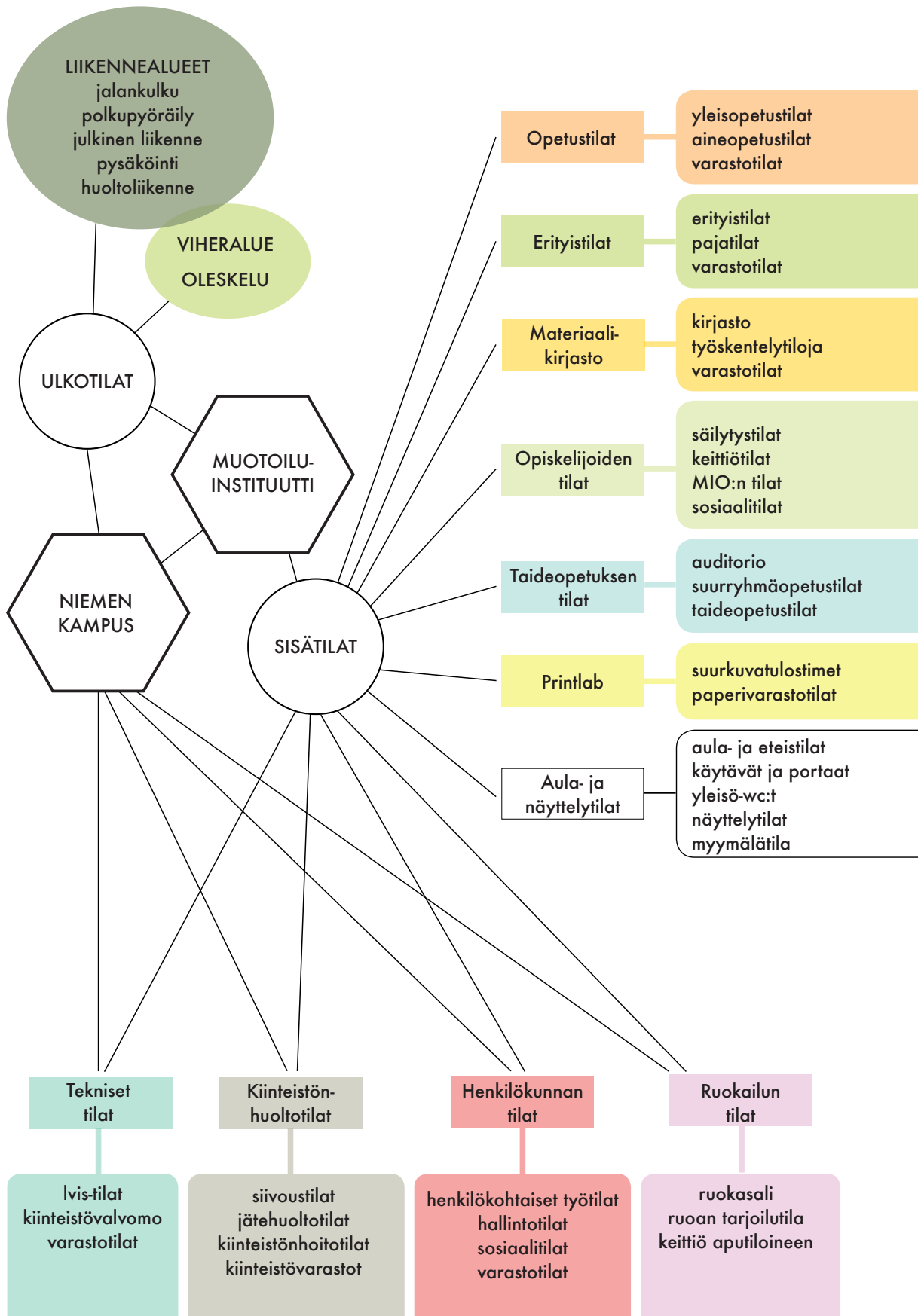
Muotoilun koulutusohjelman pääaineista, joilla ei ole niin suurta tarvetta tietyille alakohtaisille erityistiloille, olen luonut yhden suuren kokonaisuuden, jota kutsun kombiosastoksi. Tässä kokonaisuudessa tiloja ovat yhteiskäyttöisesti jakamassa sisustusarkkitehtuurin, kaluste-, ajoneuvo-, teollisen sekä brändi- ja pakkausmuotoilun pääaineet. Tilat mukailevat monitilatoimistomaista tilaohjelmaa, kuitenkin niin, että jokaisella pääaineella on oma tilansa kokonaisuudessa. Pääainekohtaiset tilat ovat mitoitettu niin, että niissä mahtuu yhtäaikaaisesti työskentelmään kaksi ryhmää tai 24 henkilöä. Muut ympäröivät tilat, kuten luento- ja ryhmätyötilat, ovat yhteiskäyttöisiä näiden pääaineiden keskuudessa. Tästä kombiosastosta tarkemmin luvussa 10.

Olen hahmotellut tilakokonaisuuksia myös niiden yhteiskäyttöisyyden ja yksityisyyden perusteella ja sijoittelut toiminnot näitä kriteereitä käyttäen kerroksittain. Olen sijoittellut toiminnot tilaohjelmassa kolmeen kerrokseen (kerrosten lukumäärä perustuu omaan arviooni tulevien tilojen kerroslukumäärästä), joissa kampusmittakaavassa yhteiskäyttöisimmät tilat ovat alimmassa kerroksessa ja kerroksia noustaessa ylemmäs, tilat muuttuvat yksityisemmiksi. Ylempien kerroksien tilojen käyttö sekä käyttäjät koostuvat lähinnä Muotoiluinstituutin opiskelijoista ja opettajista. Tällainen kerrosjako on mielestäni luontevin, ottaen huomioon yhteiskäyttöisyyden näkökulman. Käyttäjät, joiden kanssa toiminnot ovat jaettu, sekä muut vieras- ja satunnaiskäyttäjät löytävät tarvitsemansa tilat ja toiminnot helpoiten suuresta kokonaisuudesta, mikäli ne sijoittuvat alempiin kerroksiin. Tällaisista yhteiskäyttöisistä tiloista voidaan pitää esimerkkinä puutyöpajaa, joka mahdollisesti tulee olemaan yhteiskäyttöinen tekniikan laitoksen kanssa, tai Printlabia, jonka toiminta voitaisiin laajentaa myymään tulostuspalveluita kampuksen käyt-

Kuva 45 (yllä): Muotoiluinstituutin tilojen sijoittuinen kerroksittain. Kuva Laura Suominen.

Kuva 46 (viereinen sivu): Tilaohjelmakaavio tehty mukaillen Rakennustietosäätiön ohjetta koulun tilaohjelman laatimiseen. (RT 96-10939) Kuvan muokkaus tekijän.

TILATARVE YHTEENSÄ 6760 m²

*Laskennassa ei ole huomioitu teknisiä ja kiinteistöhuollon tiloja eikä ruokalan sekä hallinto- ja kansliahenkilökunnan työtilojen tilatarvetta.

täjille. Näihin ja vastaaviin tiloihin olisi tärkeää järjestää tasavertainen pääsy kaikki käyttäjät huomioiden.

9.4 Laskennallinen tilatarve

Tarkempiin tarvelaskelmiin voi tutustua tämän kirjan lopussa olevissa liitteissä. Esittelen tässä tilatarpeen yleistäen ja kokonaisuuksina laskettuina sekä verrattun

a nykyisen Muotoiluinstituutin kiinteistön tiloihin.

Nykyisistä tiloista lähes kaikki erilaiset tilatyypit ovat tarvittavia myös uudella kampuksella. Nykyisissä tiloissa käyttäjinä ovat vielä myös elokuva- ja tv-ilmaisun pääaineen opiskelijat, mutta linja on lopetettu, joten se ei tule muuttamaan uudelle kampukselle. Uutena tilakokonaisuutena olen laskenut tilatarvetta materiaalikirjastolle, joka olisi erittäin hyödyllinen kaikkien Muotoiluinstituutin opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa sekä isommassa mittakaavassa mahdollisesti myös koko Lahden ammattikorkeakoululle. Materiaalikirjaston perusajatuksena on tarjota käyttäjille keskitetysti paikka, jossa tutustua erilaisiin materiaaleihin sekä mahdollisesti hyödyntää niitä hieman poikkitieteellisestikin. Materiaalikirjastossa olisi esillä ja tutustuttavissa kattava valikoima erilaisia materiaaleja sekä mahdollisuus saada nopeammin tietoa uusista innovatiivisista materiaaleista. Tällä hetkellä jokaisella pääaineella on laaja valikoima erilaisia materiaaleja ja aineistoa, jota hyödynnetään lähinnä pääainekohtaisesti. Materiaalikirjastossa materiaalit olisivat monipuolisemmin erilaisten käyttäjien ulottuville. Keskitetyllä materiaalikirjastolla pystyttäisiin myös säästämään tärkeitä neliöitä pääaineiden tiloista, mikäli varasto- ja säilytystilat vapautuisivat hyötykäyttöön. Materiaalikirjaston tilatarvekartoituksessa olen myös huomionut muutaman yksilötyöskentelytilat. Käyttäjäkyselyn vastauksista selvisi, että ”muotsikkalaiset” eivät koe työskentelynsä kannalta oleellisina yksilö- tai hiljaisen työskentelyn tiloja, mutta muutaman tällaisen työpisteen voisi järjestää lukusalimaisena tilana materiaalikirjaston yhteyteen. Tarvittaessa tilaa voisi käyttää myös ryhmätyöskentelyyn, joka vaatii työrauhaa ja keskittymistä.

Tilatarvelaskelmissani en ole huomionut teknisiä tai kiinteistöhuollon tiloja, kanslia- ja hallintohenkilökunnan työtiloja enkä ruokalaa, sillä nämä toiminnot ja tilat tulevat keskitetysti kampuksella. Uusien tilojen tar-

vekartoituksessa olen kuitenkin huomionut opettajien tilatarpeen, sillä molempien käyttäjäryhmien vastauksista kävi ilmi tarve sille, että opettaja olisi helposti saatavilla ja lähettyvillä tarpeen vaatiessa. Myös opettajien työtilojen sijoittaminen lähelle kunkin opettajien opetustiloja vähentää turhaa ja aikaa vievää liikkumista suuren kampuksen kokonaisuuden sisällä, joka osaltaan saattaa heikentää työn tehokkuutta. Tästä syystä olen laskenut opettajien ja pajamestareiden henkilökohtaiset työtilat mukaan suurempiin tilakokonaisuuksiin. Opettajien tilat ovat kuitenkin laskettu niin, että ne muodostavat oman pienemmän yksikkönsä tilakokonaisuuksien sisällä ja noudattavat monitilatoimistomaista tilaohjelmaa.

Nykyisissä tiloissa Muotoiluinstituutilla on käytössä kaikkiaan noin 9 700 m². Jotta pystyisin suoraan vertaamaan keskenään uuden ja vanhan tilan neliömääriä, tulee minun jättää huomioimatta vanhoista tiloista tekniset tilat sekä ruokalan käytössä olevat tilat. Jätän myös kokonaisuudessaan huomioimatta henkilökunnan tilat, sillä en pysty nykyisistä henkilökunnan tiloista erittelemään opettajien työtiloja. Nykyisten tilojen opetus-, sosiaali- ja käytävätilojen yhteenlasketuksi neliömääräksi tulee tuolloin 7690 m². Uusien tilojen laskennallinen tilatarve taas samoille toiminnoille olisi 6760 m². Laskelmieni mukaan voitaisiin siis tarkalla suunnittelulla saada aikaan noin tuhannen neliömetrin säästö Muotoiluinstituutin tulevissa työ- ja oppimistiloissa ilman, että työtilojen laatu kärsisi oleellisesti pienentämisestä.

10

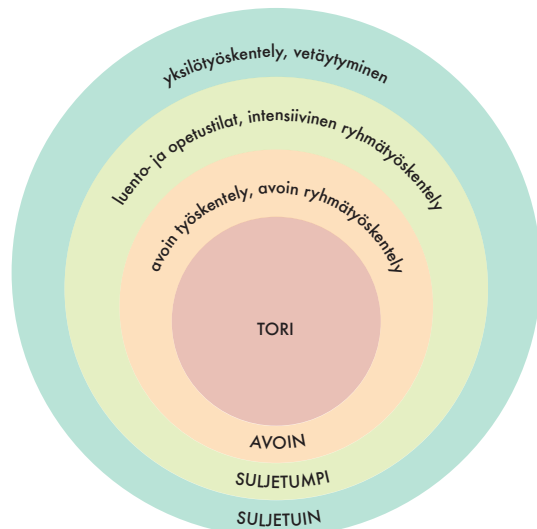

Tilakonsepti
preskriptio

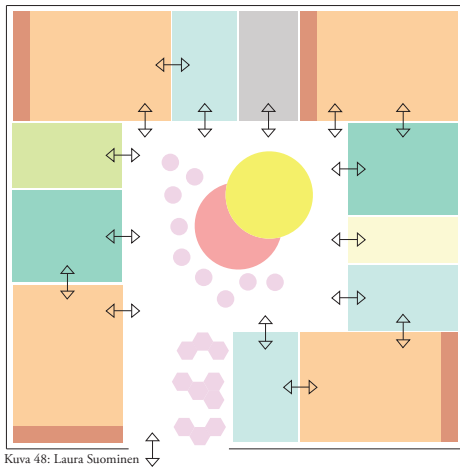
10.1 Tilakonseptin esittely

Konkreettisempi suunnittelutyö alkoi tekemällä muutaman pohjakuvaluonnoksen kuvitteellisesta oppimisympäristöstä, jossa pääaineet toimisivat keskenään suuremmassa monitilatoimiston konseptia mukailevassa tilassa. Alussa pääainekohtainen jako yhteisosastoihin oli hieman erilainen, joten alkujaan hahmotelin neljän osaston yhteiseloja yhtenä kokonaisuutena (plaanit 1-3). Alkuperäisessä jaossa kombiosastot muodostuivat sisustusarkkitehtuurin, graafisen sekä mediasisällön suunnittelun muodostamasta kolmen pääaineen kokonaisuudesta sekä ajoneuvo-, brändi- ja pakkausmuotoiluun, kaluste- sekä teollisen muotoiluun muodostamasta neljän pääaineen kokonaisuudesta. Valokuvaus, muoti- ja vaateussuunnittelu sekä korumuotoilu olivat tässä kohdassa jo omina kokonaisuuksinaan. Esitellessäni pääainekohtaista tilajakoa maaliskuun seminaarissa, nousi siellä esiin vielä muutamia seikkoja, jotka tukivat pääaineiden jakoa hieman toisella tapaa. Joten uudet kokonaisuudet muodostuivat lopulta hieman alustavasta suunnitelmasta poiketen. Valokuvaus ja multimedia tuotanto saivat yhteiset tilat, sillä nämä viestinnän pääaineet hyödyntävät pitkälti samoja työtiloja. Myös graafinen suunnittelu sai oman kokonaisuutensa, sillä en ollut alustavassa suunnitelmassa huomioinut osaston suurempaa tilatarvetta, joka johtuu kaksinkertaisista ryhmäkoista. Muotoiluun seitsemästä pääaineesta kahdella on tarve erityistiloihin ja – työkaluihin, mutta viidellä muulla pääaineella fyysinen tilatarve on selkeästi pienempi. Nämä viisi pääainetta muodostivat lopullisessa suunnitelmassani yhden suuren kokonaisuuden ja tätä kokonaisuutta olen vienyt suunnittelussani hieman pidemmälle ja pyrkinyt alustavasti visualisoimaan tilakokonaisuutta, sen toimintoja ja ilmettä.

Tilakonsepti perustuu vyöhykemalliin, jossa tilojen käyttötarkoitus ja – tapa muuttuvat tilasta riippuen. Tilojen keskiössä on toimintojen sydän, tori, jonka ympärille muut toiminnot rakentuvat. Pohjakuvaluonnoksissa, ammattisanastolla puhuttuna ”plaanijumpalla”, pyrin löytämään oikeanlaisen tasapainon, jossa jokaisella pääaineella on riittävä oma tilansa, mutta myös ympäröivät tilat ja toiminnot, kuten ryhmätyö- ja opetustilat saavat tarvitsemansa sijan ja ovat helposti kaikkien käyttäjien saavutettavissa. Nuolet merkitsevät mahdollisuutta avata ja sulkea tiloja isompiin tai pienempiin kokonaisuuksiin tarpeen mukaan. Kuten Mikko Metsähonkala toteaa artikkelissaan *Plaanijumpan puolesta* (Arkkitehti 5/2013, 70-72)

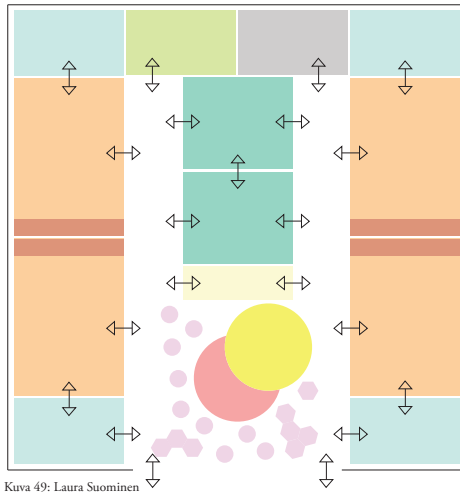

Kuva 47: Kuva vyöhykemallin mukaisesta tilaohjelmasta, jossa tilat ovat jaoteltu avoimesta suljetuimpaan tilaan tilan toimintojen perusteella. Kuvan muokkaus tekijän.

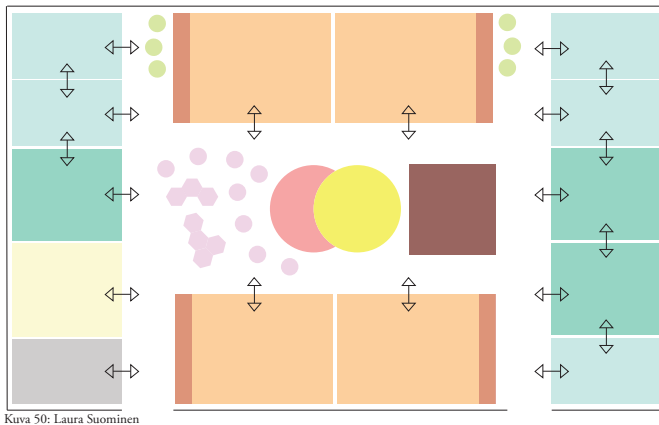
Plaan 1

- + vyöhykemalli, jossa tiloista toiseen liikkuminen mahdollistaa kohtaamisen
- + osastojen tilat jatkettavissa avattavilla seinillä viereisiin tiloihin
- ei pääainekohtaisten opettajien työtiloja

Plaan 2

- + vyöhykemalli, jossa tiloista toiseen liikkuminen mahdollistaa kohtaamisen
- + osastojen tilat jatkettavissa siirrettävillä seinillä viereisiin tiloihin
- taaimaiset ryhmätyötilat osastokohtaiset
- ei pääainekohtaisten opettajien työtiloja
- käytävien koko kasvaa

Plaan 3

- + vyöhykemalli, jossa tiloista toiseen liikkuminen mahdollistaa kohtaamisen
- + opettajien henkilökohtaiset työtilat mukana osastolla
- + mahdollisuus sijoitella runsaimmin ryhmätyö- ja opetustiloja
- osastojen tilat eivät "jatkettavissa"
- käytävien koko kasvaa

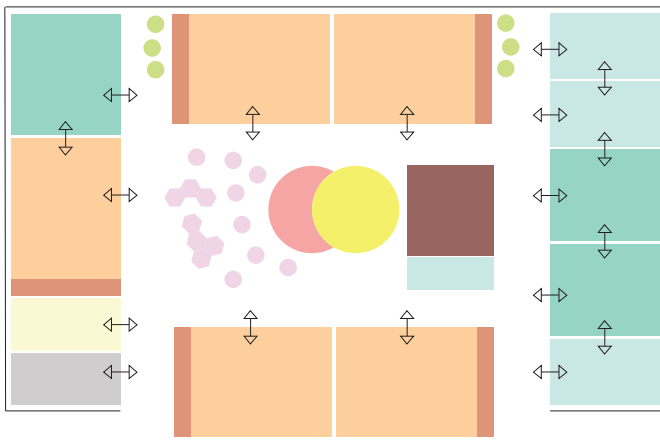
useinkaan toimintojen sijoittelua pohjaan ei mielletä taiteelliseksi tai luovaksi toiminnaksi. Mielikuvissamme se on usein arkista puurtamista, josta luovuus on kaukana. Hyvin suunnitelluissa toiminnoissa ei useinkaan nähdä esteettisiä arvoja, joka sinällään on harmi, sillä toimiva ja käyttäjät huomioivat plaani on kaunis. Suunnittelemani pohja itsessään ei välttämättä vielä ole kovin kaunis, mutta se on kuitenkin alustava hahmotelma tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen mahdollisesta tilakokonaisuudesta.

Tilojen toiminnot jakautuvat vyöhykemallin mukaisesti kolmeen kategoriaan, avoimeen, intensiiviseen sekä hiljaiseen työn tiloihin toimintojen perusteella. Kokonaisuuden tilamalli mukailee vyöhykemallin kaavaa, jossa tilojen keskiössä on kaiken keskus, niin kutsuttu tori, joka yhdistää kaikkia muita kokonaisuuden tiloja. Torin kautta tapahtuu kulku tilojen välillä mahdollistaen samalla ennakoimattoman ja suunnittelemattoman kohtaamisen käyttäjien keskuudessa, sekä tarjoaa oivan tilaisuuden hiljaisen tiedon vaihtamiseen. Yleisesti ottaen tilat mukailevat monitilatoimiston konseptia, kuitenkin niin, että jokaisella pääaineella on oma alueensa kokonaisuudessa. Pääaineiden omat tilat on mitoitettu niin, että niissä voi yhtäaikaaisesti työskennellä kaksi pääaineen ryhmää tai yhteensä 24 henkilöä. Muut ympäröivät tilat, kuten luento- ja ryhmätyötilat, ovat kaikkien käytettävissä. Tiloihin on tarvetta jättää myös ennalta määrittelemätöntä tilaa, raakaa tilaa, jonka käyttötapaan loppukäyttäjät voivat vaikuttaa.

Monitilatoimiston suunnittelussa käytetään usein apuna kaaviota, jossa toimiston tilatyypit ovat jaoteltuna eri tilavyöhykkeille tilan käyttötarkoitukseen, fyysiseen tilaan sekä tilojen käyttötapaan (sosiaalinen tila) liittyvien suositusten mukaan. Suunnitteluohje listaa yli 20 erilaista tilatyyppiä monitilatoimistossa. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että nämä kaikki tilatyypit löytyisivät jokaisesta monitilatoimiston konseptia noudattavasta tilasta, vaan ne ovat ohjeellisia ja sovellettaessa kulloisenkin tarpeen mukaan. (Nenonen et al. 2012, 19.) Kuvassa 52 olen hyödyntänyt monitilatoimiston suunnittelumallia kombiosaston tiloihin, jossa tilat arvotetaan keskenään keskittymistä vaativiin sekä yhteistyön tiloihin.

10.2 Visuaalinen ilme

Tilojen visuaalisen ilmeen olen pyrkinyt pitämään yhtenäisenä ja melko yksinkertaisena, jotta opiskelijoiden töistä kootut näyttelyt saisivat ansaitsemansa näyttelypaikan. Seuraavan aukeaman moodboardiin olen koonnut ajatuksia ja visuaalisia viitteitä tulevan työ- ja oppimisympäristön ilmeestä. Tärkeimpänä ajatuksenani kokonaisuuden taustalla on tehdä tiloista ja kampuksesta ihmisen kokoinen. Suuri kampuskokonaisuus voi olla osittain pelottava ja pienemmillä tilallisilla yksiköillä voi kokonaisuuteen luoda kodikkuutta ja mittakaava muuttuu yksilökohtaisemmaksi. Muita avainsanoja ovat: aito, rento, hauska, ekologinen, muuntuva, kestävä sekä luonnollinen.

Lopullinen plaani

- + vyöhykemalli, jossa tiloista toiseen liikkuminen mahdollistaa kohtaamisen
- + opettajien henkilökohtaiset työtilat mukana osastolla
- + runsas määrä opetus- ja ryhmätyötiloja
- osastojen tilat eivät "jatkettavissa"
- käytävien koko kasvaa

Kuva 51: Lopullinen viiden pääaineen kokonaisuus perustuu luonnostelmaan, joka on jatkoa plaani 3:lle. Kuva Laura Suominen.

Kuva 52: Monitilatoimiston suunnittelussa käytetään usein apuna kaaviota, jossa toimiston tilatyypit ovat jaoteltuina eri tilavähykkeille tilan käyttötarkoitukseen, fyysiseen tilaan sekä tilojen käyttötapaan (sosiaalinen tila) liittyvien suositusten mukaan. Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 53: www.dezeen.com

Kuva 59: Laura Suominen

Kuva 54: www.lindaberginogala.com/bro

Kuva 55: www.inredningsnyheter.se

Kuva 61: www.officedesigngallery.com/2014/01/14/possible/

Kuva 60: www.officedesigngallery.com

Kuva 62: www.dezeen.com

Kuva 56: www.dezeen.com

Kuva 62: www.architecturaldigest.com

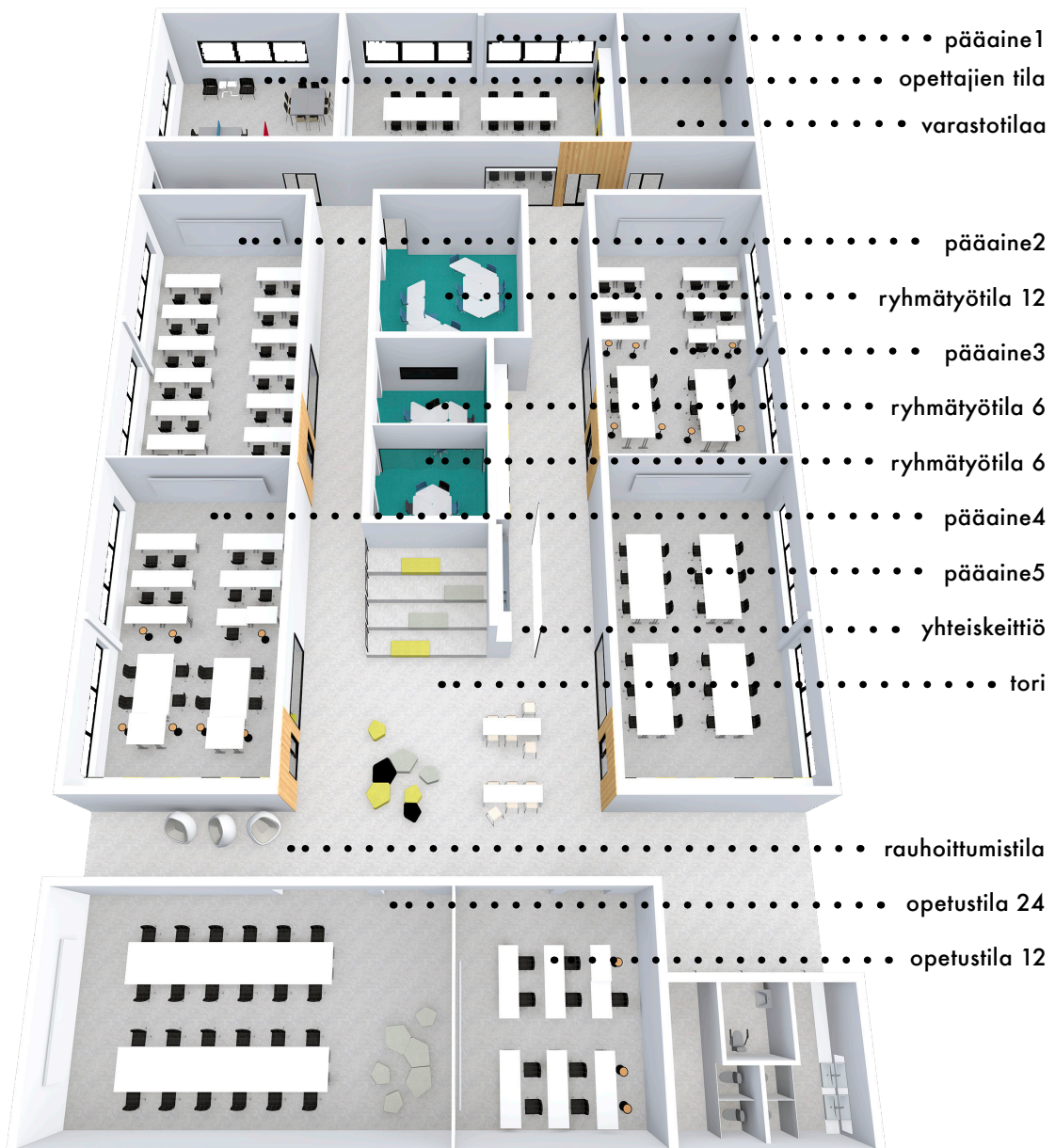
Kuva 57: www.canadiana.co.uk

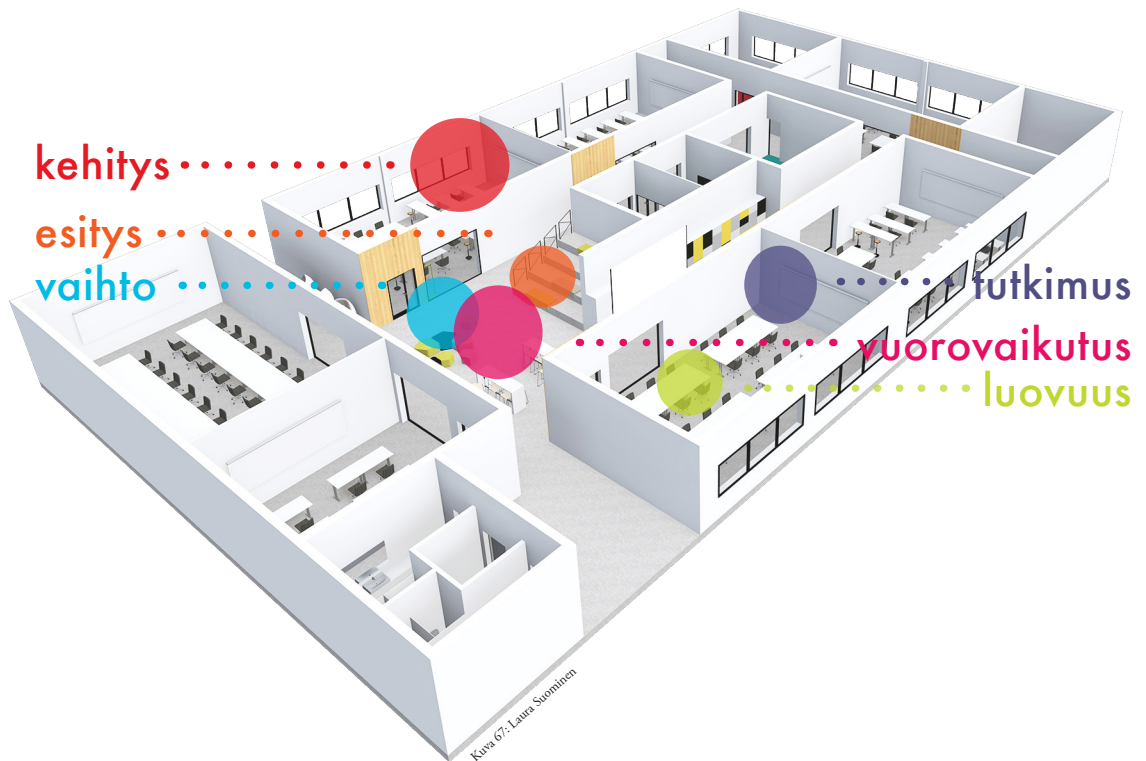
Kuva 64: www.dezeen.com

Kuva 65: Laura Suominen

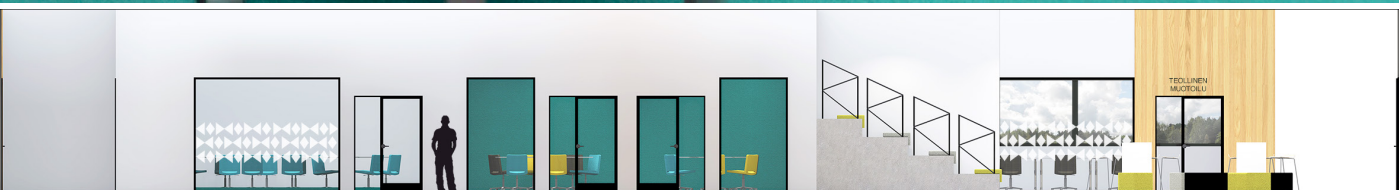

Kuva 68: Laura Suominen

Kuva 69: Laura Suominen

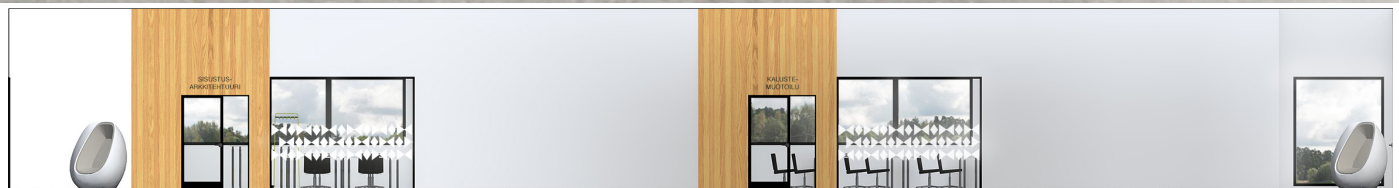

SISUSTUS-
ARKKITEHTUURI

Kuva 70: Laura Suominen

Kuva 71: Laura Suominen

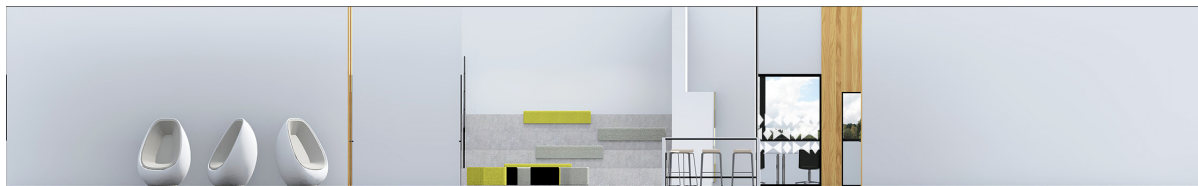

Kuva 72: Laura Suominen

Kuva 73: Laura Suominen

11

Arviointi

11.1 Prosessi

Harva opinnäytetyö tai opinnäytetyössä suunniteltu tuote on sellaisenaan valmis tuotantoon. Opinnäytetyöni lopputuotos on hyvin alustava konseptitasoinen suunnitelma Muotoiluinstituutin tulevaisuuden oppimisympäristöjen tilaohjelmasta. Toivon kuitenkin, että työlläni olisi mahdollisia pidempiaikaisia vaikutuksia ja siitä olisi apua suunniteltaessa Muotoiluinstituutin fyysisiä tiloja uudelle kampukselle.

Opinnäytetyöni pohjaa teoriaan. Pysin kattavasti perehtymään ja taustoittamaan tulevaisuuden työ- ja oppimistiloja, niin tulevaisuudennäkymien kuin myös suunnittelun näkökulmasta. Harvoin alallamme on mahdollisuutta tehdä kattavaa taustoitusta suunniteltavasta aiheesta tai kohteesta, joten koin opinnäytetyön oivallisenä välineenä astua hieman vieraammille vesille ja aidosti uppoutua aiheeseen.

Sain taustoituksen ja kirjallisen tutkimusosuuden aikana huomata, että valitsemani aihealue on erittäin laaja, tutkiessani niin työ- kuin myös oppimisympäristöihin liittyviä materiaaleja. Aiheen rajaaminen käsittelemään kuitenkin vain toista näistä aihealueista ei olisi mielestäni ollut kannattavaa ja jatkoin molempien aiheiden kanssa. Aikataulu karsi kuitenkin alkuperäisestä taustoitussuunnitelmasta pois useita muita mielenkiintoisia tilasuunnittelun osa-alueita, kuten erilaisten tilojen brändäys tilasuunnittelun keinoin ja miten sillä voidaan vaikuttaa brändin ja identiteetin välittymiseen käyttäjille. Tässä olisin halunnut perehtyä tarkemmin Muotoiluinstituutin brändiin ja identiteettiin sekä siihen, miten käyttäjät kokevat sen. Teettämästäni käyttäjäkyselystä kävikin vahvasti ilmi

pelko Muotoiluinstituutin brändin häviämisestä uudella kampusalueella. Lisäksi syvempi referenssikohteisiin tutustuminen eli benchmarking uusista ja tulevaisuuden kampushankkeista ympäri maailmaa olisi ollut erittäin mielenkiintoista. Se osoittautui kuitenkin jo aineiston keräämisen alkuvaiheessa erittäin haastavaksi, sillä asiasta ei vielä ole kovinkaan paljon materiaalia. Ja kuten Niemen kampuksen kehittäjät ja suunnitteluprosessissa mukana olevat, ovat itsekin todenneet, on Niemen kampuksen mukainen monitoimijaisuus jotain uniikkia ja hyviä BM-malleja ei oikeastaan ole olemassa (Hyökki & Kaikkonen, 2013).

Kampushankkeessa on alusta asti ollut tavoitteena osallistaa henkilökunta ja opiskelijat mukaan suunnitteluprosessiin. Opinnäytetyölläni minä olen yksi näistä suunnitteluprosessissa mukana olevista käyttäjistä ja pyrin tällä opinnäytetyöllä tuomaan ääneni kuuluvuuteen Muotoiluinstituutin käyttäjien näkökulmasta. Pysin itse myös soveltamaan työssäni kattavasti käyttäjäkeskeistä suunnittelua. Kuten Merja Bauters (2009, 79) toteaa artikkelissaan *Käyttäjälähtöinen suunnittelu* tulee käyttäjät huomioida kehittäjinä koko prosessin ajan. Itse prosessin käsitteeseen sisältyy näkökulman muutos. Toisin sanoen, prosessin ei katsota omaavan lopetusta, paitsi jos tuote hylätään. Prosessi jatkuu, koska tuotteen käyttö muuttaa käyttäjien tapoja käyttää tuotetta. Näin syntyy uusia merkityksiä ja tarpeita tuotetta ja sen käyttöä kohtaan. Prosessi on siis jatkuva: käyttäjät muuttavat työkaluja ja työkalut käyttäjiä ja heidän toimintojaan, kuten toiminnan teoriassa huomioidaan.

Suunnitteluprosessissani aikavievintä on ehdottomasti ollut taustoitustyön tekeminen. Suureksi paisunut

taustoitus veikin hieman huomiota konkreettiselta suunnittelutyöltä. Tilaohjelman laatiminen ja erilaisten toimintojen neliömäärien mitoittaminen tässä mittakaavassa oli mielestäni haastavaa, sillä minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta vastaavasta suunnittelutyöstä. Tästä johtuen tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen visuaalisen ilmeen luonnostelu jäi melko hätäiseksi ja tilakonseptin suunnitteluun käytetty aika oli erittäin rajallinen.

Itse suunnitteluprosessini on ollut melko itsenäinen koko ajan. Koin prosessin kokonaisuutena erittäin haastavaksi aiheen laajuuden huomioiden, enkä ehkä osannut hakea siihen apua. Olen työni aikana ottanut monesti takapakkia ja todennut, että valitsemani aihe on liian suuri, mutta toisaalta olen kokenut myös suuria onnistumisen elämyksiä ja voin loppujen lopuksi olla kuitenkin tyytyväinen valitsemaani aiheeseen sekä työni tuloksiin. Henkilökohtaiset tavoitteeni työlle kuitenkin täyttyivät. Halusin haastaa itseni sekä oppia jotakin uutta ja tässä mielestäni onnistuinkin hyvin. Prosessi on kehittänyt ammatillista osaamistani ja laajentanut myös suunnittelukokemustani suuressa julkitilaprojektissa, kuten toivoin.

11.2 Lopputulos ja jatkekehittely

Omalta osaltani tilaohjelman laatiminen jäi erittäin nopeaksi pintaraapaisuksi ja olisikin ollut mielenkiintoista jatkaa suunnittelua ja päästä syventämään kerätyn taustoituksen antimia konkreettiseen Muotoiluinstituutin tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristön suunnitteluun. Työni ei tarjoa valmista tilaohjelmaa, mutta toivon mukaan siinä on elementtejä, jotka voivat olla apuna suunnittelun myöhemmissä vaiheissa.

Lähteet ja liitteet

Lähteet

Painetut lähteet:

Bauters, M. 2009. Käyttäjäkeskeinen suunnittelu ja käyttäjät kehittäjinä – orientoituneisuus. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan. Jyväskylä: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 79-91.

Groves, K. 2010. I Wish I Worked There! A look inside the most creative spaces in business. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.

Inkinen, S. 2006. Homo Creativus. Havaintoja eräistä aikalaiskäsitteistä sekä luovuuden mysteereistä. Teoksessa Inkinen et al. (toim.) Minne matka, luova talous? Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino, 15-48.

Inkinen, S. & Gustafsson, J-V. 2011. ”Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta tulevaisuudet voi keksiä” Näkökulmia aluekehitystyöhön, huomisen ennakointiin ja innovaatiodynamiikkaan. Teoksessa Heikkinen-Moilanen, R. & Inkinen, S. (toim.) Sanoja ja tekoja: Dynaamisen aluekehityksen haasteita ja tulevaisuuskuvia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 197-221.

Metsähonkala, M. 5/2013. Plaanijumpan puolesta. Arkkitehti 5/2013, 70-72.

Pallasmaa, J. 2005. The Eyes of the Skin: Architecture and the Senses. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.

Rakennustietosäätiö. 2008. RT 96-10938. Ohjetiedosto lokakuu: Koulurakennus, yleissuunnittelu. Rakennussäätiö Oy.

Ruohonen, S. 2009. Toimintatutkimus design-alan oppinäytetyössä. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan. Jyväskylä: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 9-12.

Tukiainen, M. 2010. Luova tila, Tulevaisuuden työpaikka. Helsinki: Rakennustieto Oy

Vainikka, S. 2009. Käyttäjälähtöinen suunnittelu: Työkalupakkina kysely- ja luotaintutkimus. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan. Jyväskylä: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 98.

Vainio, T. 2009. Välineitä suunnitteluun tulevaisuuden tutkimuksen menetelmistä. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan. Jyväskylä: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 123-128.

Opinnäytteet, Pro gradut ja väitöskirjat:

Kuuskorpi, M. 2012. Tulevaisuuden fyysinen oppimisympäristö, Käyttäjälähtöinen muunneltava ja joustava opetustila. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto (viitattu 31.1.2014) Saatavissa: www.doria.fi/handle/10024/76724

Lääkkö, S. 2011. Oppimisympäristön soveltuvuus ongelmaperustaiseen oppimismalliin Tutkimus tulevaisuuden oppimistiloista. Pro Gradu: Lapin yliopisto (viitattu 12.2.2014). Saatavissa: www.doria.fi/handle/10024/70824/browse?value=Lääkkö%2C+Sallamari&type=author

Elektroniset lähteet:

Ammattikorkeakoulukoulutus ja sen kehittäminen. 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriö (viitattu 29.1.2014). Saatavissa: www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=fi

Are these the coolest offices in London? 2014. London Evening Standard (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.standard.co.uk/news/london/are-these-the-coolest-offices-in-london-8255517.html?action=gallery&ino=14

Coworking. 2014. Wikipedia (viitattu 28.2.2014). Saatavissa: en.wikipedia.org/wiki/Coworking

Digital native. 2014. Wikipedia (viitattu 13.2.2014). Saatavissa: en.wikipedia.org/wiki/Digital_native

Elämykselliset tilat. 11/2012. Tekes (viitattu 29.1.2014). Saatavissa: www.tekes.fi/Global/Nyt/Uutiset/2012/Tila_Elämykselliset_tilat.pdf

Ennakointi. 2014. Wikipedia (viitattu 5.2.2014). Saatavissa: www.fi.wikipedia.org/wiki/Ennakointi

Fellmannia, Palvelut. 2014. Fellmannia Tiedon ja oppimisen kohtaamispaikka (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.fellmannia.fi/?page_id=6

FUAS. 2014. FUAS Federation of Universities of Applied Sciences (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.fuas.fi

fuas.fi/fuas/Sivut/default.aspx

Google. 2014. Wikipedia (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.fi.wikipedia.org/wiki/Google

Googlen toimipaikat. 2014. Google (viitattu 26.2.2014). Saatavissa: www.google.com/about/company/facts/locations/

Heikko signaali. 2014. Wikipedia (viitattu 5.2.2014). Saatavissa: www.fi.wikipedia.org/wiki/Heikko_signaali

Hyökki, S., Kaikkonen, H. & Nenonen, S. 2013. Tulevaisuuden LAMK-kampus – kohti monitoimijaista, monialaista, monimuotoista ja jaettuja resursseja hyödyntävää yhteisöä. AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences, No 2/2013 (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1480/1405

Innocent. 2014. Innocent Drinks (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.innocentdrinks.co.uk/us/press/about-innocent

Inspiraatio työssä. 2013. Martela (viitattu 12.2.2014). Saatavissa: www.martela.fi/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/inspiraatio-tyossa

Johns, T. & Gratton, L. 2013. The Third Wave of Virtual Work. Harvard Business Review (viitattu 28.2.2014). Saatavissa: www.crowehorwath.com/folio-pdf-hidden/TheThirdWaveofVirtualWork_FW13206V.pdf

Kaivo-oja, J. 7.1.2011. Tulevaisuudentutkimus itsenäisenä tieteenalana: Ennakoinnin ABC ja uusi tulevaisuudentutkimuksen paradigma. Foresight (viitattu 5.2.2014). Saatavissa: www.foresight.fi/2011/01/07/tulevaisuudentutkimus-itsenaisena-tieteenalana-ennakoinnin-abc-ja-uusi-tulevaisuudentutkimuksen-paradigma/

Kestävä kehitys. 2014. Technopolis (viitattu 28.2.2014). Saatavissa: www.technopolis.fi/fi/technopolis/kestava-kehitys/Sivut/default.aspx

Kojo, I. & Nenonen, S. 2012. Vaihtoehtoiset työympäristöt nostavat päätään. Taloussanomien (viitattu 28.2.2014). Saatavissa: www.taloussanomien.fi/tyo-ja-koulutus/2012/06/13/vaihtoehtoiset-tyoymparistot-nostavat-paataan/201231440/139

Käyttäjälähtöiset tilat. 12/2011. Tekes (viitattu 25.1.2014). Saatavissa: www.tekes.fi/Julkaisut/kayttajalahtoiset_tilat.pdf

Lahden ammattikorkeakoulu, Esittely. 2014. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/esittely/Sivut/default.aspx

Lahden ammattikorkeakoulun strategiat. 2014. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/esittely/strategiat/Sivut/default.aspx

Lahden ammattikorkeakoulu, Organisaatio. 2014. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/esittely/organisaatio/Sivut/default.aspx

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy. 2014. LADEC (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.ladec.fi/ladec

Learning Hub Töölö kutsuu nauttimaan entistä paremmasta opiskelusta. 2013. Aalto yliopisto (viitattu 26.2.2014). Saatavissa: biz.aalto.fi/fi/campus/toolo/learning_hub/

Living lab. 2014. Wikipedia (viitattu 6.2.2014). Saatavissa: www.en.wikipedia.org/wiki/Living_lab

Luoma, R., Lehtinen, H. & Riipola, E. 2013. Projektina Niemen Kampus. @Sight – Liiketalouden johtamisen ja viestinnän opiskelijoiden verkkojulkaisu, Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.atsight-lamk.blogspot.fi/2013/12/projektina-niemen-kampus.html

Mikä on livinglab? 2014. Livinglabs.fi (viitattu 6.2.2014). Saatavissa: www.livinglabs.fi/mika-on-living-lab

Monitilatoimisto. 2013. Martela (viitattu 12.2.2014). Saatavissa: www.martela.fi/monitilatoimisto

Muotoilu- ja taideinstituutti, Esittely. 2014. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/muotoilujataide/esittely/Sivut/default.aspx

Muotoilu- ja taideinstituutti, Koulutus. 2014. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/muotoilujataide/koulutus/Sivut/default.aspx

Nenonen, S, Hyrkkänen, U., Rasila, H., Hongisto, V., Keränen, J., Koskela, H., Sandberg, E. 2012. Monitilatoimisto – Ohjeita käyttöön ja suunnitteluun. (Viitattu 12.2.2014). Saatavissa: www.ttl.fi/fi/tutkimus/hankkeet/tori/Documents/monitilatoimiston_suunnitteluohje_tori_03092012.pdf

Nokelainen, P. 2014. Tampereen yliopisto (viitattu 31.1.2014). Saatavissa: www.campusconexus.fi/Portals/conexus/dokumentit/SR-18032013_nokelainen_uuden_tiedon_tilat_20130321.pdf

Orava, J. 12/2009. Living Lab -toiminta Suomessa. Kunnat.net (viitattu 6.2.2014). Saatavissa: www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/tuke/palvkeh/innovatiiviset-palvelut/innovaatiopolitiikka/Living%20Lab/Documents/Living%20Lab%20-toiminta%20Suomessa%20-julkaisu.pdf

Rissanen, H. 2013. Diginatiivit tulevat muuttamaan yrityksiä. M&M Markkinointi & Mainonta (viitattu 13.2.2014). Saatavissa: www.marmai.fi/blogit/kunin-gassisaltoa/diginatiivit+tulevat+muuttamaan+yrityksia/a2212542

Salakka, H. 2013. Lamkille yhteinen kampusalue Niemeen. Lahden ammattikorkeakoulu (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/ajankohtaista/Sivut/lamkille-yhteinen-kampusalue-Niemeen.aspx

Spice - Spiritualising Space: Tila-tutkimushanke esillä Habitaressa. 24.8.2010. Tekes (viitattu 1.2.2014). Saatavissa: tek.es.dicole.net/blogs/show/482/0/15509/Spice_-_Spiritualising_Space%2521_Tila-tutkimushanke_esilla_Habitaressa
Spice_-_Spiritualising_Space%2521_Tila-tutkimushanke_esilla_Habitaressa

Spiritualizing space: Spice. 2014. Design research (viitattu 1.2.2014). Saatavissa: www.designresearch.fi/spice/about/

Toimintatapamme. 2014. Google (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.google.com/about/company/facts/culture/

Tulevaisuudentutkimuksen perusteet, Tulevaisuudentutkimus tiedonalana, 2014. Topi Tulevaisuuden tutkimuksen oppimateriaali (viitattu 4.2.2014). Saatavissa: www.tulevaisuus.fi/topi/

Tulevaisuudentutkimuksen perusteet, Käsitteitä, 2014.

Topi Tulevaisuuden tutkimuksen oppimateriaali (viitattu 5.2.2014). Saatavissa: www.tulevaisuus.fi/topi/

Tuottava työ vaatii uudenlaista tila-ajattelua. 30.9.2009. Insinööri-liitto (viitattu 31.1.2014). Saatavissa: www.insinööri-lehti.fi/tuottava-tyo-vaatii-uudenlaista-tila-ajattelua

Wirén, K. 2012. Opettamisesta oppimiseen – luokahuoneista oppimisympäristöihin. Etusivu, Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkolehti (viitattu 13.2.2014). Saatavissa: www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2012/1503/oppiminen.html?lang=fi

Workshop: How to experience space through the senses? 17.1.2010. Experiencing Architecture (viitattu 31.1.2014). Saatavissa: www.experiencingarchitecture.com/2010/01/17/workshop-how-to-experience-space-through-the-senses/

Y-sukupolvi. 2014. Wikipedia (viitattu 13.2.2014). Saatavissa: fi.wikipedia.org/wiki/Y-sukupolvi

---

Suulliset lähteet:

Hyökki, S. & Kaikkonen, H. 2013. Hyökki, projektipäällikkö, Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy & Kaikkonen, projektipäällikkö, Lahden innovaatiokeskittymä, Lahden ammattikorkeakoulu. Haastattelu. Niemen kampus 10.12.2013.

Inkinen, S. 2013. Taiteen tohtori, tutkija ja kirjailija. Luento ”Tulevaisuuden tutkimus: Näkökulmia trendeihin, heikkoihin signaaleihin, ennakointityöhön ja tulevaisuuksien hahmottamiseen”. LAMK Muotoilu- ja taideinstituutissa 2.-3.12.2013.

Gryada, V. 2014. Sisustusarkkitehti. Aalto yliopisto. Luento ”Bottom-up Library?” ja keskustelu. Urban Mill 4.2.2014.

Videolähteet:

Isku, 2010. Tulevaisuuden oppimisympäristöjen muutoksista keskustelevala asiantuntijavideo. Saatavilla: www.iskuinterior.fi/interior/pages/x_oppimisymparistot_video/?naviSection=interior&menuIndex=7_4&column1Top=interior_menu&column1=

Muut lähteet:

Hyökki, S. & Kaikkonen, H. 2013. Käyttäjätietoa kampuskehitykseen. Niemen kampuksen esittelymateriaali.

Lahden ammattikorkeakoulun erityistilat - nykytila ja tulevaisuus. 2013. Lahden ammattikorkeakoulu Muotoilu- ja taideinstituutti

Kuvalähteet:

Kuva 1 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.tulevaisuus.fi/topi/

Kuva 2 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.livinglabs.fi/mika-on-living-lab

Kuva 3. Saatavissa Bauters, M. 2009. Käyttäjäkeskeinen suunnittelu ja käyttäjät kehittäjinä – orientoituneisuus. Teoksessa Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan. Jyväskylä: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 81. Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 4 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.campusconexus.fi/Portals/conexus/dokumentit/SR-18032013_nokelainen_uuden_tiedon_tilat_20130321.pdf. Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 5 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.tekes.fi/Julkaisut/kayttajalahjoitukset_tilat.pdf

Kuva 6 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.martela.fi/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/inspiraatio-tyossa

Kuva 7 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.martela.fi/monitilatoimisto

Kuva 8 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.officedesign-gallery.com/2014/02/11/notting-hill/

Kuva 9 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.officedesign-gallery.com/2014/02/06/dansk-mode-textiles/

Kuva 10 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: blog.imeet.com/the-six-types-of-teleworkers-where-do-you-fit-in/coworking/

Kuva 11 (viitattu 16.2.2014). Saatavissa: www.martela.fi/

monitilatoimisto

Kuvat 12 (viitattu 18.3.2014). Saatavissa: www.internetfestival.it/eventi/il-coworking-come-luogo-di-crescita-professionale-di-generazione-di-opportunita-e-impresa/?lang=en

Kuva 13-15 (viitattu 18.3.2014). Saatavissa: www.facebook.com/AaltoUniversityLearningHub

Kuvat 16-19 (viitattu 18.3.2014). Laura Suominen

Kuva 20 (viitattu 10.3.2014). Saatavissa: (www.design-research.fi/spice/2010/11/27/envisioning-story-inspired-metro-environments-phase-3-and-4/)

Kuva 21 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.officedesigngallery.com/?s=google

Kuva 22 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2011/01/28/google-office-by-scott-brownrigg/

Kuva 23 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.officedesigngallery.com/?s=google

Kuva 24 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2012/05/01/google-campus-by-jump-studios/

Kuva 25 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2011/12/28/google-engineering-hq-by-penson/

Kuva 26 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2012/05/01/google-campus-by-jump-studios/

Kuvat 27-29 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.standard.co.uk/news/london/are-these-the-coolest-offices-in-london-8255517.html?action=gallery&ino=16

Kuva 30 (viitattu 27.2.2014). Saatavissa: www.designboom.com/architecture/stiff-trevillion-innocent-canal-house-at-portobello-dock/

Kuva 31 (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.google.fi/maps/place/15110+Lahti/@60.9908625,25.6595437,6693m/data=!3m1!1e3!4m2!3m1!1s0x468e2830d56a7693:0x400b551554bb4d0

Kuva 32 (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.lamk.fi/ajankohtaista/Sivut/Niemen-kampuksella-on-panostettu-opiskelijoiden-ryhmatyotiloihin.aspx

Kuvat 33-35 (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.lahti-

businessregion.fi/portfolio_page/niemen-alue/

Kuva 36 (viitattu 22.3.2014). Saatavissa: www.blogit.ess.fi/journalistiope/2014/01/31/uusi-kampus-yhdistaa/

Kuva 37: Laura Suominen.

Kuva 38: Pohjapiirustukset LAMK Muotoiluinstituutti. Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 39: Laura Suominen.

Kuva 40: Laura Suominen

Kuva 41: Laura Suominen

Kuva 42: Laura Suominen.

Kuva 43: Laura Suominen.

Kuva 43 (viitattu 4.4.2014). Saatavissa: www.newhouseofart.com/architecture-building-die-baupiloten-mann-elementary-school/

Kuva 44: Muotoiluinstituutin opettajille ja opiskelijoille teetetyt käyttäjäkyselyn perusteella nousseet tärkeimmät työtilat ja -välineet. Kuva Laura Suominen.

Kuva 45: Kuva Laura Suominen.

Kuva 46 (viereinen sivu): RT 96-10939. Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 47: Laura Suominen

Kuvat 48-51: Laura Suominen.

Kuva 52 (viitattu 5.4.2014). Saatavissa: www.ttl.fi/fi/tutkimus/hankkeet/toti/Documents/monitilatoimiston_suunnitteluohje_toti_03092012.pdf Kuvan muokkaus tekijän.

Kuva 53 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2014/01/18/cisco-offices-by-studio-oo-feature-wooden-meeting-pavilions/

Kuva 54 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.handcraftedinvirginia.tumblr.com/post/7696183634

Kuva 55 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.inredningsnyheter.se/sites/default/files/story/2013/

sep/77081_ki-tengbom-03.jpg

Kuva 56 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2014/01/18/cisco-offices-by-studio-oo-feature-wooden-meeting-pavilions/

Kuva 57 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.scandinaviandeko.com/wp-content/uploads/2012/10/4337492.jpg

Kuva 58 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.handcraftedinvirginia.tumblr.com/post/75518672710

Kuva 59 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: Laura Suominen

Kuva 60 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.officedesigngallery.com/2014/01/07/tns/

Kuva 61 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.officedesigngallery.com/2014/01/14/possible/

Kuva 62 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2014/01/18/cisco-offices-by-studio-oo-feature-wooden-meeting-pavilions/

Kuva 63 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.officedesigngallery.com/2014/01/16/chartboost/

Kuva 64 (viitattu 20.2.2014). Saatavissa: www.dezeen.com/2014/01/18/cisco-offices-by-studio-oo-feature-wooden-meeting-pavilions/

Kuva 65: Laura Suominen

Kuva 66 (viitattu 7.4.2013). Saatavissa: fcl.eun.org/learning-spaces

Kuvat 67-73: Laura Suominen

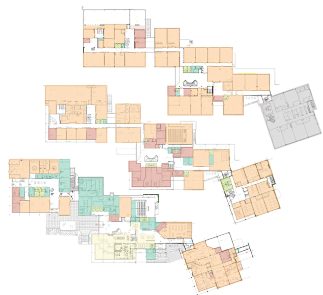
Niemen kampus

Muotoiluinstituutin tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöt

Nimi (ei pakollinen tieto)

Työtehtävä(t)

Opettamiesi ryhmien koot

Tämä kysely on osa oppinnäytetyötäni. Oppinnäytetyössäni tutkin ja pyrin muodostamaan kokonaiskuvan siitä, miten työn ja opiskelun tekemisen tavat tulevat muuttumaan tulevaisuudessa ja miten nämä muutokset vaikuttavat fyysisten työ- ja opiskeluympäristöjen tilallisiin tarpeisiin ja ratkaisuihin. Oppinnäytetyöni suunnitelmallisuutena teen Lahden ammattikorkeakoulun uudelle kampukselle Muotoiluinstituutin konseptiasoisen tilaohjelman sekä luonnostelen tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöjen visuaalista ilmettä. Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa Muotoiluinstituutin opettajien työskentelytapoja ja opetuksen liittyviä tarpeita sekä oppimisympäristölle asetettavia tavoitteita ja vaatimuksia. Tämän kyselyn painotus on kunkin työntekijän henkilökohtaisissa tarpeissa ja toiveissa. Kyselyn avulla saatua tietoa apunakäyttäen Niemen kampuksen uudet työ- ja oppimistilat pyritään suunnittelemaan mahdollisimman hyvin Muotoiluinstituutin tarpeita vastaaviksi. Vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti eikä julkastavasta aineistosta tule käymään ilmi yksittäisten henkilöiden vastaukset.

Henkilökohtaiset opetusvälineet? Mitä tarvitset opetusyössäsi?

- ☐ suuryrhmätiloja
- ☐ ryhmätyötiloja
- ☐ yksilötyöskentelytiloja
- ☐ esitys- ja tietoteknisiä ratkaisuja, esim. tietokone, taulu, projektori
- ☐ rentoja, vuorovaikutteisia tiloja
- ☐ oma työpöytä
- ☐ työpajoja tai muita erityisiltoja
- ☐ säilytystilaa
- ☐ jotain muuta? Mitä? _____

Muotoiluinstituutin nykyiset tilat:

Vastaavatko nykyiset oppimistilat opetuksen tarpeita?

- ☐ hyvin Kommentti: _____
- ☐ joskus _____
- ☐ ei lainkaan _____

Vastaako henkilökohtainen työskentelytilasi tarpeitasi?

- ☐ hyvin Kommentti: _____
- ☐ joskus _____
- ☐ ei lainkaan _____

Tulevaisuuden työ- ja oppimistilat:

Miten näet tulevaisuuden oppimistilojen kehityksen koulutusohjelmasi/opettamasi alan kannalta?

Tulevatko tilalliset tarpeet muuttumaan?

Voiko tulevaisuuden henkilökohtainen työtilasi sijaita monitilatoimistotyypissä* tilassa, jossa sinulla ei välttämättä ole henkilökohtaista pöytää/paikkaa, vaan työtila valitaan kulloisenkin tarpeen mukaan?

- ☐ hyvin Kommentti: _____
- ☐ mahdollisesti _____
- ☐ ei tule kuuloonkaan _____

Voivatko tulevaisuuden opetustilat sijaita monitilatoimistotyypissä tilassa, jossa käyttäjillä tai osastoilla ei välttämättä ole nimettyä paikkaa (lukuun ottamatta erityisiltoja, kuten pajatilat), vaan fyysisen opetustilan valitaan kulloisenkin tarpeen ja ryhmäkoon mukaan?

- ☐ hyvin Kommentti: _____
- ☐ mahdollisesti _____
- ☐ ei tule kuuloonkaan _____

Onko Muotoiluinstituutin nykyisissä tiloissa jotakin sellaista, joka selkeästi kaipaaisi parannusta ja olisi hyvä huomioida Muotoiluinstituutin tiloissa Niemen kampuksella?

---

* Monitilatoimisto on tietotyön murroksen synnyttämä uusi, joustava ja muunneltava tilakonsepti. Se tarjoaa toiminta-alustan liisäntyvälle ja monimuotoisuukselle yhteistyölle sekä niille työryhämille, joihin yksin tehtävä työ ja keskittyminen ovat tärkeitä. Monitilatoimiston tulisi mahdollistaa sopivan työtilan valinnan kulloisenkin työtehtävän: rauhallisia työtiloja keskittymistä vaativille töille sekä ryhmätyötiloja ja kohtaamispajakoja erikokoisille ja erityyppisille neuvottelulle ja yhteistyötilanteille.
Lähde: www.tti.fi/tutkimus/hankkeet/toti/Documents/monitilatoimiston_suunnittelusuoj_toti_03092012.pdf

Visio:

Mitä odotat uusilta opetustiloilta?

Muita kommentteja, huomioita, mielipiteitä?

Sana vapaa:

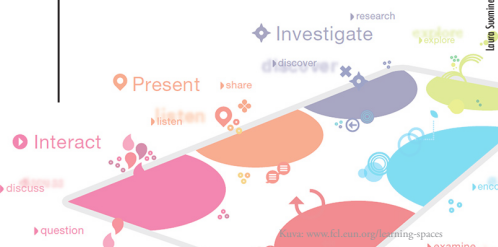

Kiitos vastauksistasi!

Kysely opiskelijoille

Niemen kampus

Muotoiluinstituutin tulevaisuuden työ- ja oppimisympäristöt

Koulutusohjelma

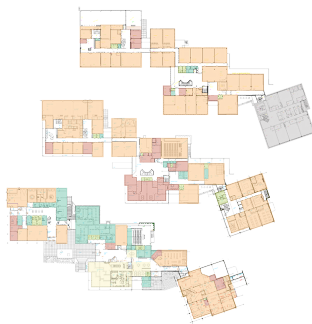

Vuosikurssi

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa Muotoiluinstituutin opiskelijoiden työskentelytapoja ja oppimiseen liittyviä tarpeita sekä oppimisympäristölle asetettavia tavoitteita ja vaatimuksia. Tämän kyselyn painotus on kunkin opiskelijan henkilökohtaisissa tarpeissa ja toiveissa. Kyselyn avulla saatujen tietojen perusteella Niemen kampuksen uudet työ- ja oppimistilat pyritään suunnittelemaan mahdollisimman hyvin Muotoiluinstituutin tarpeita vastaaviksi. Vastaukset tullaan käsittelemään luottamuksellisesti eikä julkaistavasta aineistosta tule käymään ilmi yksittäisten henkilöiden vastaukset.

Henkilökohtaiset työ- ja oppimisvälineet? Mitä tarvitsen oppimisprosessissa?

- ☐ suurryhmätiloja
☐ ryhmätyötiloja
☐ yksilötyöskentelytiloja
☐ esitys- ja tietoteknisiä ratkaisuja, esim. tietokone, taulu, projektori
☐ rentoja, vuorovaikutteisia tiloja
☐ oma työpöytä
☐ työpajoja tai muita erityistiloja
☐ säilytystilaa
☐ jotain muuta?

Mitä? _____

Muotoiluinstituutin nykyiset tilat:

Vastaavanko nykyiset työskentely- ja opetustilat oppimisen tarpeita?

- ☐ hyvin
☐ joskus
☐ ei lainkaan

Kommentit: _____

Onko Muotoiluinstituutin nykyisissä fyysisissä tiloissa jotakin sellaista, joka mielestäsi selkeästi kaipaisi parannusta, ja joka olisi hyvä huomioida Muotoiluinstituutin tiloissa Niemen kampuksella?

Vuorovaikutteisuus ja yhteisöllisyys oppimistiloissa:

Kontaktit päivän aikana muihin opiskelijoihin oman osaston sisällä?

- ☐ usein
☐ joskus
☐ ei lainkaan

Kommentit: _____

Kontaktit päivän aikana opiskelijoihin muilta osastoilta?

- ☐ usein
☐ joskus
☐ ei lainkaan

Kommentit: _____

Tulevaisuuden työskentely- ja oppimistilat tulevat todennäköisesti sijoittamaan monitilatoimintamaisessa* tilassa, jossa käytäjillä tai osastoilla ei välttämättä ole nimettyä tai ainoastaan sille varattua tilaa (lukuun ottamatta erityistiloja, kuten pajat), vaan tila valitaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Uskoisitko, että tällainen tilakonsepti toimisi Muotikassa?

- ☐ hyvin
☐ joskus
☐ ei lainkaan

Kommentit: _____

Onko Muotikan sisällä osastoja, jotka erityisesti hyötyisivät parannetusta yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta osastojen välillä?

---

* Monitilatoimisto on tietotyön muokkeen synnyttämiä uusi, joustava ja muunneltava tilakonsepti. Se tarjoaa toiminta-alustan lisäintyö- ja monimuotoistuvalla yhteistyöllä sekä niille työrupeamille, jolloin yksin tehtävä työ ja keskittyminen ovat tärkeitä. Monitilatoimiston tulisi mahdollistaa sopivan työtilan valinnan kulloisenkin työtehtävään: rauhallisia työtiloja keskittymistä vaativille töille sekä ryhmätyötiloja ja kohtaamispaikkoja erikoisille ja erityyppisille neuvottelulle ja yhteistyötilanteille.

Visio:

Mitä toivot uusilta opetustiloilta?

Muita kommentteja, huomioita, mielipiteitä?

Sana vapaa:

Kiitos vastauksistasi!

Eriyisiltiaosasto Kombiasasto 1 Yiestintä: Valokuvaus ja multimedia tuotanto

Nimi	Käytötarkeitus	Referenssitiitä**	Pinta-ala m ²	Huomaukset
NMI	KTA	REF	ALA	HUOM
Huotokorjaamo*	Videon jälkitiivyt (teikkaus, ääni, koosto...)	A116	17	
Videon jälkitiivyt 1*	Videon jälkitiivyt (teikkaus, ääni, koosto...)	A130		
Videon jälkitiivyt 2*	Videon värinäätietiy, jälkitiivyt	A133		
Kuvalteikkaamo 3*	Videon teikkaus, jälkitiivyt	B204		
Kuvalteikkaamo 4*	Kämpusrädio, ääniivys	B204		
Ääniivysstudio 1*	Kämpusrädio, ääniivys (speak)	B205c	26	
Ääniivysstudio 2*	Äänenkäsitiivyt, kuvalteikkaus	B205b	6	
Ääniivysosena 1*	Ääniiteikkaus, äänenkäsitiivyt (ProTools)	B205e	16	
Ääniivysosena 2*	Visuaal. luennot, presentatiot, elokuvä-analivysi	B205d	23	
Käsieluhuokka 1*	Visuaal. luennot, presentatiot, elokuvä-analivysi	A131	45	Aiemppä käitennassa käyitissä presentatiot- ja luentoitana (kun tävritään teatertäason AV-välineet)
Käsieluhuokka 2*	Visuaal. luennot, presentatiot, elokuvä-analivysi	A129	48	luentoitana (kun tävritään teatertäason AV-välineet)
Valokuvästudio*	Studiovalokuväus, iikkuvän kuvän etikoititöt		170	Kuvästudion tulee olla ääetäivissä kahteen rinnakkäin käyitettävään osaan
				Montitoimistudio mahdollistää valo- ja iikkuvän kuvän tuotannon.
				Tilan vuokraus ulos matalan käyitättäseen älkänä.
Kuvänkäsitiivyt*	Valokuväskämaus ja pinnakkäsielustus		30	
Kyliniö*	Filmi- ja vedostusmateriaalin säilyivys		2	
Valovärasio*			30	
Valokuvälaborätorio*			85	
Tietokonehuokka	Multimedia tuotannon vuosiivussikoihtäiset työskentelytilät			
Opetustila 12 henkiitille	Sopi tävrit ääi-tilkisi, 4,25 m ² /opiskelijä, 4 huokkaa		204	Täve henkiitökohtäisille tietokoneille ja työpistitelle
Opetäjien tilät	9 opetäijä, 3 vastuopetäijät ja 6 ääncopetäijä		63	Ävotäitoimistotämallin mukäinen tilätkäsiu
	Ävotäilämaasta työskentelytilä 7 m ² /opetäijä			Opetäijät valokuväus, multimedia tuotanto ja gräafinen suunnitelu
WC-tilät	2 kpl		5	
Yhteisketiitö	Opiskelijoiden ketitiitö		15	Yhteisketiitö gräafisen suunnitelun känsä.
Säilyivystila	Henkiitökohtäiset säilyivystilat 100 opiskelijalle		15	
Värsäotilat			30	Voitään pitiä tävrit merkisemätömmänä tilana, jonkä käyitön loppukäyitäjät määärittelevät.
TILÄTÄRVE YHTTEENSÄ			830	

* Eriyisiltiojen tiläätärveitö perustuu Muotoiluinstitutiin opetäjien tekemään tiläätärvekäitöitukseen.

** Referenssitiitä nykyisessä Muotoiluinstitutiin kiinteisitissä

Muotoiluinstituutin tilatarvearvio yhteenlasketuna

Nimi	Käytötarkoitus	Referenssitia**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Eriyisitiiaosasto Kombiosasto 1 Viestintä			830	
Eriyisitiiaosasto Korumuotoilu			662	
Eriyisitiiaosasto Muoti- ja vaateussuunnittelu			658	
Graafinen suunnittelu			518	
Kombiosasto 2 Muotoilu			807	
Käytävät			1352	
Materiaalikirjasto			153	
Pajat			683	
Printab			200	
Taideopeus			896	
TILATARVE YHTEENSÄ			6759	

* Eriyisitiilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Erityistilasto Muoti- ja vaatesuunnittelu

Nimi	Käyttöarkitus	Referenssitiia*	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Ompelutiia*		B310	127	
Kankaanpääntä*		B324	166	
Kaavaluokka*	Kaavoitus, suunnittelu	B 328	122	Kaavaluokka muunnettavissa luontotilaksi
Kangas- ja tuotetarasto*			80	
Neuleluokka*				
Tietokonealuokka*			102	Tiia jaettavissa kahteen pienempään opetustilaan
Opettajien tilat	5 opettajaa: 2 vastuuopettajaa, 3 runtiopettajaa			Opettajien tilat yhdessä muoti- ja vaateuspuolen opettajien kanssa.
WC-tilat	2 kpl		5	
Yhteiskeittiö	Opiskelijoiden keittiö		10	Yhteiskeittiö kormuutoriolun kanssa
Säilytystiia	Henkilökohtainen säilytystiia		16	
Vaastotilat			30	Voidaan pitää myös merkisemättömänä tilana, jonka käytön loppukäyttäjät määritlevät.
TILATARVE YHTEENSÄ			658	

* Erityistilolien tilatarveorio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitiia nykyisessä Muotoiluinstituutin kinteistössä

Erityistilaosasto Korumuotoilu

Nimi	Käyttötarkoitus	Referenssitila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Rumpukillorushuone*	jalometallien koneellinen hionta, killiointus	C217	9	
Korumuotoilu / työtila*	Korumuotoilu suunniteltu, valmistus	C211	30	
Korumuotoilu / työtila*	Korumuotoilu suunniteltu, valmistus	C208	60	
Korumuotoilu / työtila*	Korumuotoilu suunniteltu, valmistus	C204	60	
Korumuotoilu / jalokivilaboratorio*	jalokivituokkimus, luontotila	C202b	34	Voidaan vuokrata ulkopuolisille
Korumuotoilu / jalokivilaboratorio*	jalokivituokkimus, luontotila	C202a	54	Voidaan vuokrata ulkopuolisille
Kultasepät/työtila*		C303a	61	
Kultasepät/työtila*		C305a	71	
Kultasepät/työtila emali*		C306a	73	
Hopean raonta / työtila*		C315a	55	
Juotos/työtila*		C315c	6	
Hopeasepät/työtila*		C316a	58	
Uuni/työtila*		C317c	7	
Hionno/työtila*		C317f	6	
Opettajien tilat	5 opettajaa: 2 vastuopettajaa, 3 tuntiopettajaa		35	Opettajien tilat yhdessä muoti- ja vaateuspuolen opettajien kanssa.
WC-tilat	Avotilamaista työskentelytilaa 7 m ² /opettaja			
			5	
Yhteiskeittiö	Opiskelijoiden keittiö			Yhteiskeittiö muoti- ja vaateuksen kanssa.
				Tilaterve huomiointu kombiosasto 2 tilatapessa.
Säilytystila	Henkilökohtaiset säilytystilat 50 opiskelijalle		7,5	
Varastotilat			30	Voidaan pitää myös merkitsemättömänä tilana, jonka käytön loppukäyttäjät määrittelevät.
TILATARVE YHTEENSÄ			661,5	

* Erityistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Kombiosasto 2 Muotoilu: Sisustusarkkitehtuuri, kalustemuotoilu, teollinen muotoilu, brändi- ja pakkausmuotoilu ja ajoneuvomuotoilu

Nimi	Käytörajoitus	Referenssitila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
Pääaine 1				
Opetustila	Monikäyttöopetustila 24 henkeä, 1.38 m ² /opiskelija		33	Tila jaettavissa kahteen pienempään opetustilaan.
	Veispiste		2	
	1 aulaalue x 2, 12 m ² /alue		24	
	Esityspiste ja av-laitteet, 4.32 m ² /piste		9	
	Henkilökohtaiset säilyystilat 50 opiskelijalle		7,5	Lokerot kerroksittain, ei kapeita ja korkeita.
Pääainekohmainen tila yhteensä	Pääainekohmainen tila, "reviiri"		80	Tilat profiloitavissa pääainekohaisesti.
Pääaine 2			80	Tilatarve laskettu kuten pääaine 1
Pääaine 3			80	Tilatarve laskettu kuten pääaine 1
Pääaine 4			80	Tilatarve laskettu kuten pääaine 1
Pääaine 5			80	Tilatarve laskettu kuten pääaine 1
Pienimuotoinen auditorio	Palautte- ja esittymistila 30 hengelle, 1.2 m ² /henkilö		36	
Opetustila 12 henkilölle	Soppi myös atk-tilaksi, 4.25 m ² /opiskelija		51	Yhteiskäyttöisesti muiden kombiosastojen kanssa.
Opetustila 24 henkilölle	Soppi myös atk-tilaksi, 4.25 m ² /opiskelija		102	Yhteiskäyttöisesti muiden kombiosastojen kanssa.
				Tila jaettavissa kahteen pienempään opetustilaan.
Ryhmätyötila 6 henkilölle	Soppi myös opetustilaksi, 3.2 m ² /opiskelija		38	Tilat yhdistettävissä isommaksi kokonaisuudeksi.
Ryhmätyötila 14 henkilölle	Soppi myös opetustilaksi, 3.2 m ² /opiskelija		45	
Rahoitusmisteilat			20	
Opettajien tilat	10 opettajaa, 5 vastuunopettajaa ja 5 aineopettajaa		70	Avotilat toimistomallin mukainen tilatarkaisu
	Avotilamaista työskentelytilaa 7 m ² /opettaja			
Yhteiskäyttö	Opiskelijoiden keittö		15	Yhteiskäyttöinen keittötila
WC-tilat	4 kpl		10	
Varasto- ja säilyystilaa			20	Voidaan pitää myös merkisemätömmänä tilana,
				jonka käytön loppukäyttäjät määrittelevät.
TIILATARVE YHTEENSÄ			807	

* Erityisistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Eriyisätilaosasto Graafinen suunnittelu
Ryhmäko 24 opiskelijaa

Nimi	Käyttötarkoitus	Referenssitiia**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Opetusätila 24 henkeä	Soppi myös ak-äilaksi, 4,25 m ² / opiskelijaa		102	Tuplaryhmäko > 24 opiskelijaa/ vuosikurssi
Opetusätila 24 henkeä	Soppi myös ak-äilaksi, 4,25 m ² /opiskelijaa		102	Opetusätila iäetävissä kahteen pienempään ätilaan
Opetusätila 24 henkeä	Soppi myös ak-äilaksi, 4,25 m ² /opiskelijaa		102	Tarve henkilökohtaisille äetokoneille ja työpisätelille
Opetusätila 24 henkeä	Soppi myös ak-äilaksi, 4,25 m ² /opiskelijaa		102	
Opetäjien ätilat	10 opetaajaa, 5 vastuuopetaajaa ja 5 aineopetaajaa			Yhteiskäyttöiset ätilat viestinnän opetajilla.
	Ävöälamaisia työskentelyä 7 m ² /opetaajaa			Tiataarve huomioitu kombiosasto 2 ätilatpessaa.
Yhteiskäyttö	Opiskelijöiden keittö			Yhteiskäyttö kombiosasto 2 kaussa.
Raahoitusätilat			20	
Pieninuotoinen äudioäio	Palaut- ja esiintymisätila 30 hengelle, 1,2 m ² /henkilö		36	Yhteiskäyttöinen viestinnän koulutusohjelmalle.
WC-ätilat	2 kpl		5	
Säilytysätila	Henkilökohtainen säilytysätila 120 opiskelijalle		19	
Varasäioälat	Pitkäaikaisäilyys		30	Voidaan pitää myös merkitsemäätönään ätilana,
				jonka käyttöön loppukäyttäjät määrättelevät.
ÄTILATARVE YHTTEENSÄ			518	

* Eriyisätilöjen ätilatarvarvio perustuu Muotoiluinstituutin opetajien tekemään ätilatarvekartoitukseen.
 ** Referenssätila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteisöissä

Materiaalikirjasto

Nimi	Käytötarkoitus	Referenssitila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Materiaalikirjasto	Materiaaleihin tutustuminen ja lainaaminen		100	Yhteiskäyttöisyys koko kampukselle.
	Tilatarve perustuu kärkeaan arvioon			
	Aineiston sijoitus			
	Säilyys ja lainaus			
	Tiedon haku			
	Näytely- ja esittelytoiminta			
Ryhmätyötila 6 henkilölle	Sopii myös opetustilaksi, 3,2 m ² / opiskelija		20	
Hiihtäisen työn alue	Yksityisen työn tila, ei keskeytyksiä, 4 paikkaa		13	
	Yksityisyyden takaamiseksi 3,2 m ² / opiskelija			
	Tarvittaessa muutettavissa ryhmätyötilaksi 4 henkilölle			
Varasto- ja säilytystila			20	Voidaan pitää myös merkitsemätönäänä tilana, jonka käytön loppukäyttäjät määrittelevät.
TILATARVE YHTEENSÄ			153	

* Erityistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Käytävätilat

Ryhmätyö-, rentoutumis- ja näyttelytiloja

Nimi	Käyttötarkoitus	Referenssitila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KTA	REF	ALA	HUOM
Eriyistilaosasto Kombiosasto 2 Valokuvaus ja multimedia tuotanto			830	
Eriyistilaosasto Korumuotoilu			662	
Eriyistilaosasto Muoti- ja vaateussuunnittelu			658	
Graafinen suunnittelu			518	
Kombiosasto 1			807	
Materiaalikirjasto			153	
Pajat			683	
Printlab			200	
Taideopetus			806	
			5407	
Käytävätilojen tilatarve laskennallisesti 0,25 x hyötyala			1352	
TIILATARVE YHTEENSÄ			1352	

* Eriyistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Printlab

Nimi	Käytötarkoitus	Referenssita **	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KT A	REF	ALA	HUOM
Printlab*	Suurkuvausloistus		80	Mahdollisesti palveluna koko LAMKille + myyntiin
Pohjustus*	Suurkuvausloistoiden pohjustus		40	
Skannausluokka*	Valokuvaskannaus		50	
Paperivarasto ja -leikkaus*	Erikoispaperien varastointi ja paperileikkuri		20	
Mahamo*	Sprayimaus ja -maalaustrla	A305b	5	
Laserloistus ja 3D-jyrsin*	Tietokoneohjattu laserloistus ja jyrsintä		5	
Tilatarve yhteensä			200	

* Erityistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssita nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Pajatilat

Nimi	Käyttötarkoitus	Referenssitiila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KTA	REF	ALA	HUOM
Puutyöpaja*	Puutyöt, harjoitustyöt, raaka-ainevaraisto	C108	212	Yhteiskäyttöisyys esim. tekniikan laitoksen kanssa
Puutyöpaja, työkaluvaraisto*	Työkalut			Yhteiskäyttöisyys esim. tekniikan laitoksen kanssa
Metalittyöpaja*	Metalitustyöt, harjoitustyöt, raaka-ainevaraisto	C103	117	
Metalittyöpaja*	Metalitustyöt, harjoitustyöt	C110	93	
Konestamo*	Harjoitustyöt	C111	57	
Hionta*	Harjoitustyöt	C112	11	
Märkämäalaamo*	Harjoitustöiden maalaus	C113	10	
Pulverimaalaus*				
Muovi ja mallipaja*	Malin rakennus,muovin työstö	C215	56	
Keramiikka/Poltto*	Keramiikkatyöt	C216	50	
Keramiikka/Kipsitiila*	Keramiikkatyöt	C208	30	
Opettajien ja pääamnestareiden tilat	6 opettajaa, työhuoneita 3 kpl		42	
	Avoliamaista työskentelytilaa 7 m ² /opettaja			
Wc-tilat	2 kpl		5	
TILATARVE YHTEENSÄ			683	

* Erityistilojen tilatarvearvio perustuu Muotoiluinstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitiila nykyisessä Muotoiluinstituutin kiinteistössä

Taideopetus

Nimi	Käyttöarkkioius	Referenssitila**	Pinta-ala m ²	Huomautukset
NMI	KTA	REF	ALA	HUOM
Auditorio*	Teoriaopetus suuryhmiille	Antinalli	173	
Opetustila*	Teoriaopetus suuryhmiille	Antingalleria	91	
Taideopetuksen aula*	Presentaatio- ja näytelytila		67	
Plastinen sommittelu*	Plastinen sommittelu, kuvanveisto	C214	56	
Plastinen sommittelu*	Plastinen sommittelu		96	
Visuaalinen sommittelu*	Visuaalinen muotoilu ja värihahmotus	B237	119	
Visuaalinen sommittelu*	Visuaalinen muotoilu, piirustus, maalaus	B238	96	
Elävän mallin piirustus*	Piirustus ja maalaus	A202	89	
Opettajien tilat	7 opettajaa		49	Avotilatmuistiomallin mukainen tilaratkaisu
	Avotilamaista työskentelytilaa 7 m ² /opettaja			
WC-tilat	4 kpl		10	
Myyntiätila opiskelijoiden tölle			50	
TIILATARVE YHTENSÄ			896	

* Eriytistilojen tilatarvearvio perustuu Nuotoilunstituutin opettajien tekemään tilatarvekartoitukseen.

** Referenssitila nykyisessä Nuotoilunstituutin kiinteisöissä

